

TV Studio Thys Vermeulen

Studio Roma

i.s.m.

Sven Sterken KU Leuven

Util Strukturstudies

Henk Pijpaert Engineering

Haalbaarheidsonderzoek herbestemming
Sint-Eligiuskerk Vijfwegen Staden

Deel 1
Voorstel vier scenario's

Deel 2
Concluderend model

Deel 3
Raming

TV Studio Thys Vermeulen

Studio Roma

i.s.m.

Sven Sterken KU Leuven

Util Strukturstudies

Henk Pijpaert Engineering

Haalbaarheidsonderzoek herbestemming
Sint-Eligiuskerk Vijfwegen Staden

Deel 1
Voorstel vier scenario's
06.10.2017

Inleiding

Kerkgebouwen bekleden een bijzondere plaats in de samenleving. Mensen delen er hun religieuze overtuiging, vieren er fundamentele levensmomenten of nemen er afscheid van dierbaren. Kerken hebben ook de groei van onze dorpen en steden gestructureerd, en symboliseren waarden en normen die de culturele identiteit van Europa vorm gaven. Het verdwijnen van deze evidenties betekent een grote uitdaging voor de Kerk, beleidsmakers en ontwerpers.

Deze bundel schetst een aantal opties omtrent een mogelijke, nieuwe toekomst voor de Sint-Eligiuskerk in Vijfwegen. De geschetste opties zijn (nog) geen ontwerpen maar scenario's die een gesprek tussen bouwheer, architect en zoveel mogelijk andere betrokkenen tot stand kan brengen. Dat is een noodzakelijke eerste stap in elk ontwerpproces. Elk scenario kan verder evolueren of veranderen; het is net de combinatie van groeiend inzicht, feedback en programmatorische overwegingen die een project letterlijk en figuurlijk vorm geven. Wij bieden als ontwerpers in dit stadium dan ook geen pasklare oplossingen maar willen eerder een aanzet geven om de vraag aan het gebouw scherp te stellen. Deze bundel heeft daarom tot doel alle betrokkenen te helpen met een klare blik naar de Sint-Eligiuskerk in Vijfwegen te kijken en er zo de (onvermoede) mogelijkheden van te ontdekken en te benoemen.

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma
Contactpersoon: Tom Thys

Leopold II laan 53
1080 Brussel
België

T +32 (0)219 07 63
E kerken@studiothysvermeulen.be
BTW BE 0871 029 415

Tom Thys

Sofie Beyen

Sven Sterken

Inhoud

Inleiding	
1. Opgave, Ambitie en Methodiek	
1.1 Opgave	8
1.2 Ambitie	10
1.3 Methodiek	12
2. Analyse van de bestaande kerk	
2.1 Beschrijving kerk	16
2.2 Bouwgeschiedenis	22
2.4 Interieur	26
2.5 Geïnteriseerd Erfgoed	28
3. Analyse van de omgeving	
3.1 Vijfwegen aan de rand van het Houthultse bos	32
3.2 Historische evolutie van de dorpskern	34
3.3 Betekenisvolle buitenruimtes in de dorpskern	38
3.4 Publieke functies in de dorpskern	40
3.5 Snelle en trage verbindingen	42
4. Scheppen van een nieuw kader	
4.1 Gebruik	46
4.2 Openen kerk	50
4.3 Indelen kerk	54
4.4 Decorum	58
5. Voorstel vier scenario's	
5.1 Scenario 1: Kruis	64
5.2 Scenario 2: Schip	72
5.3 Scenario 3: Asymmetrisch schip	80
5.4 Scenario 4: Open schip	90
5.5 Samenvatting	89
Colofon	

1. Opgave, Ambitie en Methodiek

1.1 Opgave

Het debat over de parochiekerken ontstaat vaak pas in een context van urgentie: de kosten voor onderhoud en instandhouding worden te hoog; de pastorale rol is uitgespeeld; de parochiewerking dooft uit, etc. Dit bevestigt de idee van het kerkgebouw als een sacraal object dat enkel een rol speelt omwille van zijn 'buitenwereldse' karakter. Wij zien het als doel van deze studie om net dat vooroordeel onderuit te halen; door het kerkgebouw uit de louter religieuze sfeer te halen willen we het (terug) een grotere maatschappelijke betekenis geven. Dit onderzoek vertrekt daarom van de vraag hoe we vandaag een gegeven kerkgebouw, met al zijn architecturale kwaliteiten en gebreken, kunnen herontdekken als een ruimtelijk baken, een sociaal knooppunt of een economische troef.

Wij denken dat drie pijlers fundamenteel zijn voor het slagen van een dergelijk opzet: een verlichte opdrachtgever, een weloverwogen ruimtelijke ingreep en een sterk draagvlak. Hier is dat laatste misschien wel het belangrijkste: zonder breed en lokaal verankerd draagvlak hebben parochiekerken geen toekomst. De transformatie van een parochiekerk is voor ons daarom steeds een project 'op maat'; in deze context is geen plaats voor generieke concepten. Onze rol als ontwerper zien we als een klankbord dat de vraag van de opdrachtgever kritisch tegen het licht houdt, polijst of tegenspreekt, als een bemiddelaar bij het smeden van coalities en allianties.

Rechts: 1. Sint-Elligiuskerk (1971)
(<https://www.delcampe.net/>)

Links: 2. Voormalig centrum Vijfwegen (1939)
(<https://www.delcampe.net/>)

1.2 Ambitie

In de Westerse wereld staan de traditionele religies – met het Katholicisme op kop – steeds meer onder druk: doordat de zondagspraktijk erodeert en er onvoldoende bedienaars zijn, worden steeds meer kerken gesloten. Wij willen dit fenomeen als een kans aangrijpen om kerkgebouwen – al dan niet met behoud van hun religieuze functie – opnieuw een rol te laten spelen in de maatschappelijke en culturele uitdagingen van vandaag. Daarnaast is de toekomst van de kerkgebouwen ook een ruimtelijk probleem; schaarste aan middelen en grond dwingen tot verdichting en recycleren van het bestaande. Dat vraagt strategieën waarbij gebouwen – en parochiekerken in het bijzonder – als een vliegwiel dienen om culturele, ruimtelijke of sociale dynamieken plaats en vorm te geven. Architectuur is hier echter niet louter een middel; wij willen deze oefening koppelen aan een reflectie in de diepte over ontwerpen, typologie, expressie en symboliek. Zo willen we een architectonische taal ontwikkelen die niet alleen uitdrukking kan geven aan, maar ook kan bijdragen aan een vernieuwde en zin-volle culturele en collectieve identiteit. Voor ons als ontwerpteam zien we hierbij drie rollen weggelegd: een mediator die de belanghebbenden samenbrengt en op elkaar afstemt; een ontwerpend onderzoeker die onvermoede potenties van een gebouw of plek zoekt en benoemt; en een auteur die een wervend verhaal kan brengen voor een zo breed mogelijke doelgroep.

1.3 Methodiek

In onze benadering van de kerksite en –gebouw hanteren wij een vaste methodiek in verschillende stappen:

2+3. In eerste instantie gaan we over tot een **uitgebreide analyse** van het bestaande. We beginnen daarbij met het kerkgebouw en tasten geduldig de relatie ervan af met de omgeving, de buurt, het omliggende dorp of de stad. Onze aandacht gaat daarbij vooral naar historische, ruimtelijke, vormelijke en kunsthistorische aspecten. Zo stellen we een overzicht met kwaliteiten, kansen, verbindingen en uitdagingen voor die de bouwstenen voor de volgende stap vormen.

4. Tijdens het ontwerpend onderzoek proberen wij een **nieuw kader te scheppen** voor de toekomst. We hanteren daarbij meerdere invalshoeken: sommige zijn vast ('openen', 'indelen'); de andere bepalen we in functie van de concrete context. In het geval van de Sint-Pieterskerk in Galmaarden gaat het om het dorpsplein, het dak, verbindingen en gebruiken. Dat geeft aanleiding tot concrete architecturale ideeën maar net zo goed tot ambities op stedenbouwkundige schaal of van meer conceptuele aard. Zo ontstaan concrete opties voor een verdere toekomst.

5. Uit deze opties ontstaan **vier ontwerpscenario's** die met elkaar in relatie staan; dat kunnen gradaties zijn van eenzelfde basisidee (van elementair tot maximaal) maar net zo goed vier verschillende opties met eenzelfde doel (bv. het activeren van de kern of het maximaliseren van het beschikbare potentieel). Het vierde scenario is het meest verregaande scenario en wil de verbeelding tot het uiterste rekken. Zoals bepaald in de samenwerkingsovereenkomst worden deze scenario's voorgelegd aan de opdrachtgever met de vraag om op elk ervan feedback te geven.

6. In de laatste stap werken we het **voorkeurscenario** verder uit. Dit mondt uit in een programmadefinitie, schetsontwerp en raming, waarin de vragen, ambities en mogelijkheden van het gebouw, de opdrachtgever en de ruimere context duidelijk zijn aangegeven. Dit laat de opdrachtgever toe om een geïnformeerde keuze te maken en een ontwerper aan te stellen.

1. Opgave, Ambitie en Methodiek

2. Analyse van de bestaande kerk

3. Analyse van de omgeving

4. *Scheppen van een nieuw kader*

	Optie 1	Optie 2	Optie 3	Optie 4
4.1 Gebruik				
4.2 Openen				
4.3 Indelen				
4.4 Decorum				

5. Voorstel vier scenario's

<i>Scenario 1</i> <i>Kruis</i>	<i>Scenario 2</i> <i>Schip</i>	<i>Scenario 3</i> <i>Asymmetrisch schip</i>	<i>Scenario 4</i> <i>Open schip</i>

6. Voorkeurscenario

2. Analyse van de bestaande kerk

2.1 Beschrijving kerk

De Sint-Eligiuskerk van Staden
De Sint-Eligiuskerk van Staden werd gebouwd in 1959 naar ontwerp van architect Willem Nolf uit Torhout. Deze heel eenvoudige kerk werd opgetrokken in rode baksteen en heeft een kruisvormig grondplan. De kerk wordt overdekt door leien zadeldaken en een vierkante dakruiter met achthoekige, ingesnoerde spits op de kruising. Het kruiskerkje werd niet traditioneel georiënteerd. De hoofdingang bevindt zich in de oostelijke travee van het schip en heeft een witstenen omlijsting. Een tweede toegang bevindt zich in het driezijdig zuidportaal.

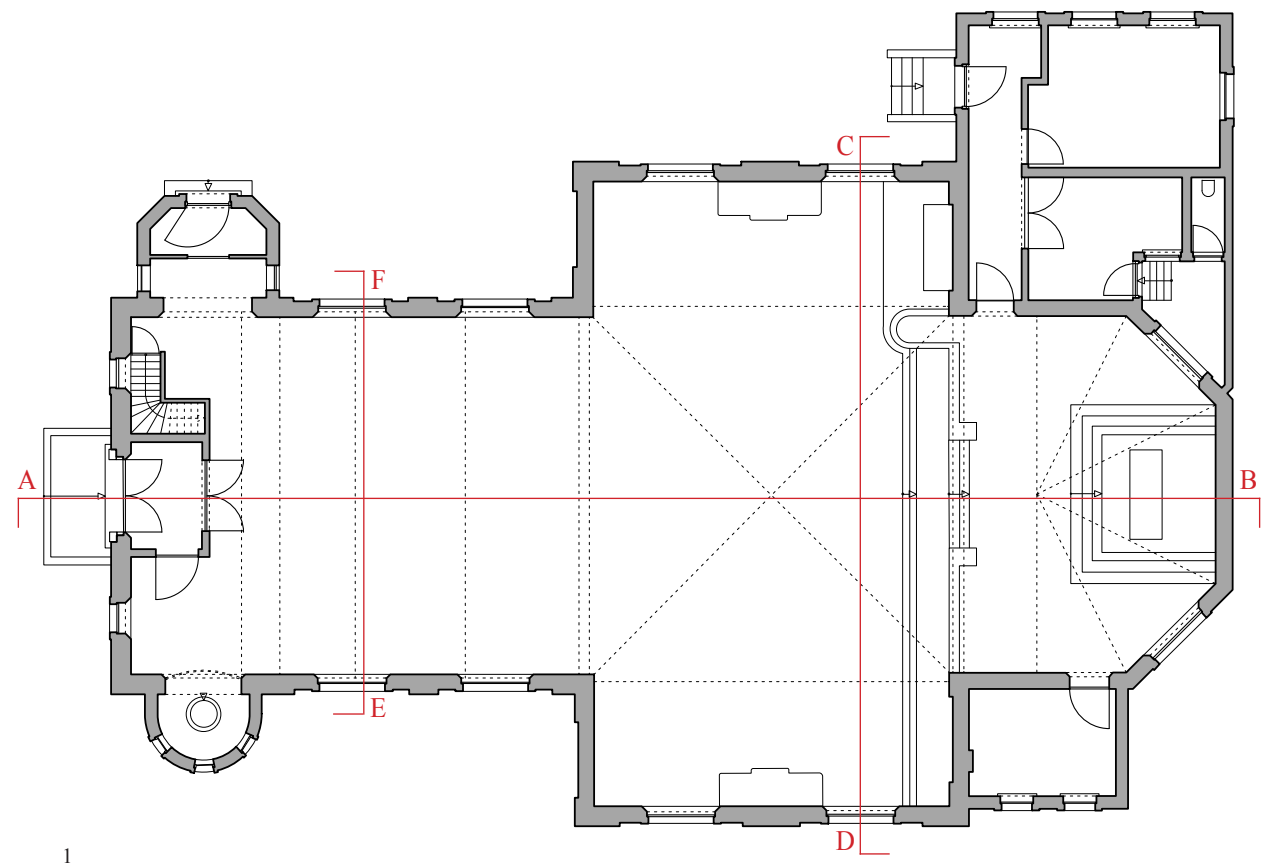
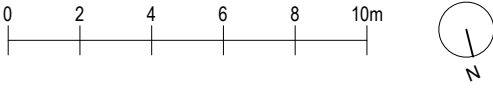
Het gebouw beschikt over een noordelijk georiënteerde, halfronde doopkapel en een ondiep, driezijdig koor. Het transept wordt ten zuidwesten geflankeerd door de sacristie en ten noordwesten door de berging. Enkele neoclassicistische elementen komen tot uiting in deze kerk, bijvoorbeeld de segmentboogvormige muuropeningen van het schip en het transept en de ovale oculi in de geveltoppen van het transept.

De kerk is vastgesteld als bouwkundig erfgoed en als dusdanig genomen in de inventaris van Staden en de thematische inventaris van 20ste-eeuwse kerken (ID: 51090). Het orgel is afzonderlijk opgenomen in de bouwkundige inventaris (ID: 92184).

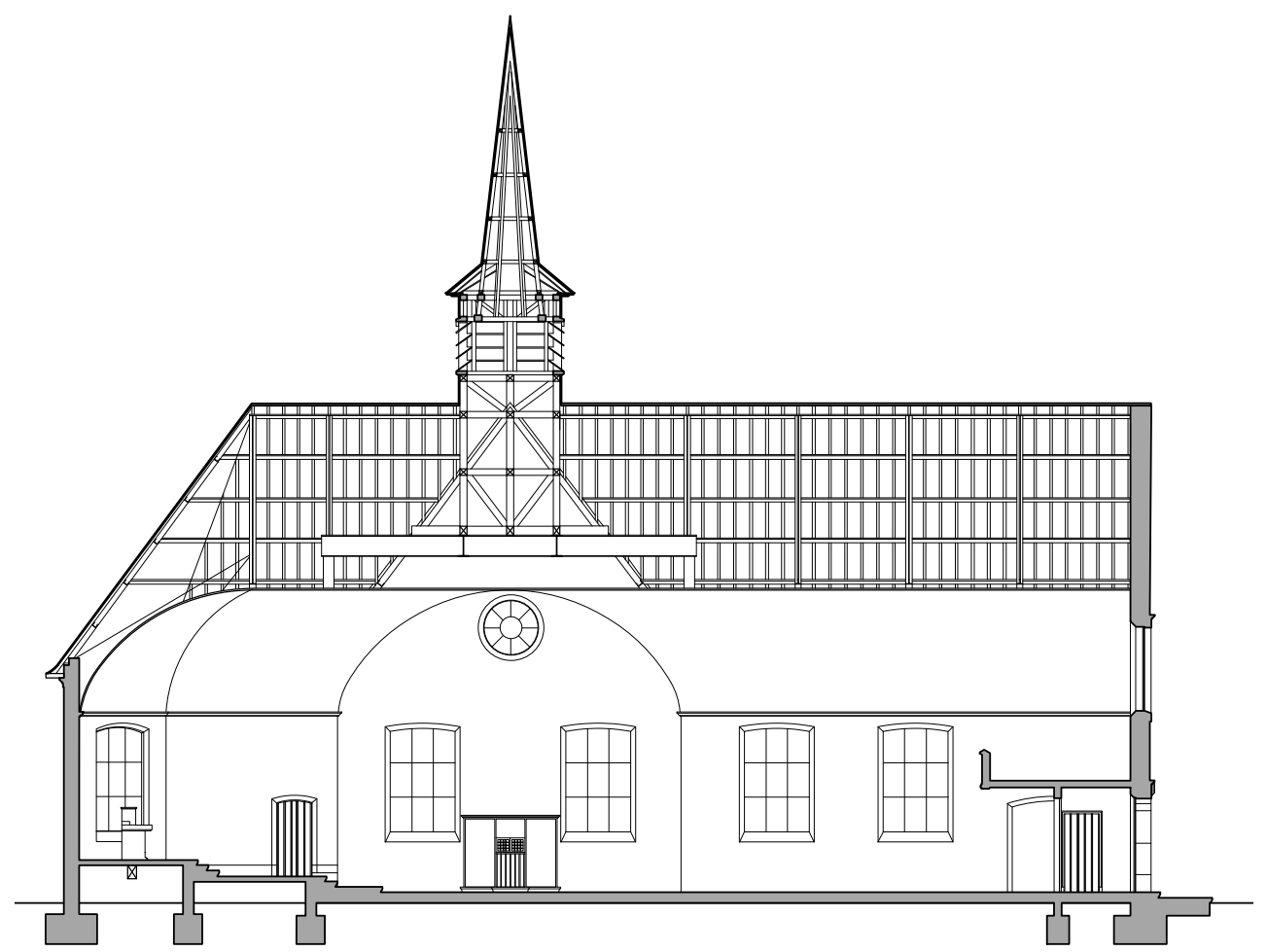
- Links:
- 1. Halfronde doopkapel (noorden).
 - 2. Zicht op de oostelijke hoofdingang.
 - 3. Detail driezijdig zuidportaal.
 - 4. Sacristie (zuidwesten).
 - 5. Driezijdig zuidportaal.
 - 6. Berging (noordwesten).
- Rechts:
- 7. Zicht op de Sint-Eligiuskerk.
 - 8. Zicht op het ondiepe, driezijdige koor (westen).

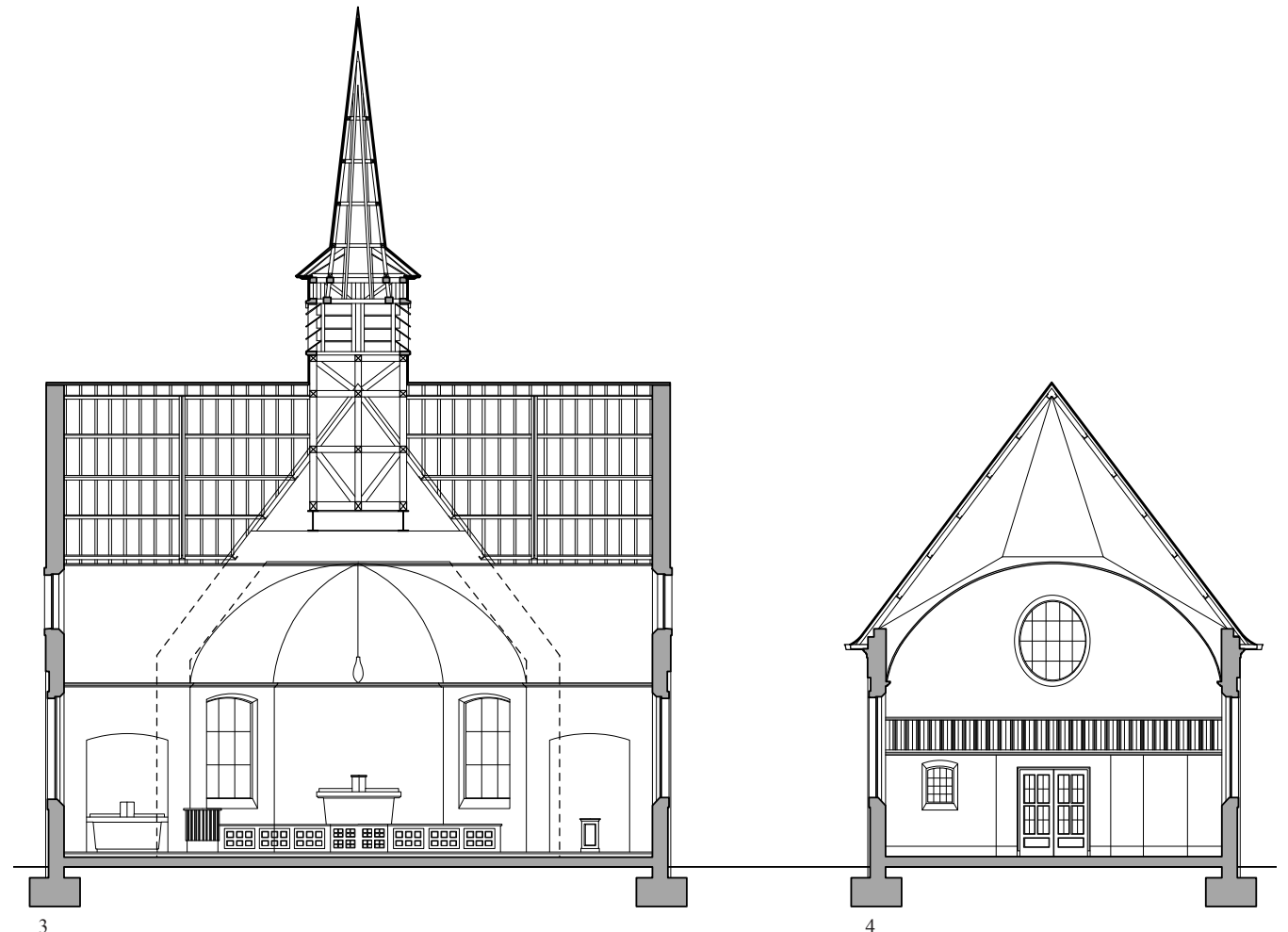
- 1. Grondplan
- 2. Snede AB
- 3. Snede CD
- 4. Snede EF

1

2

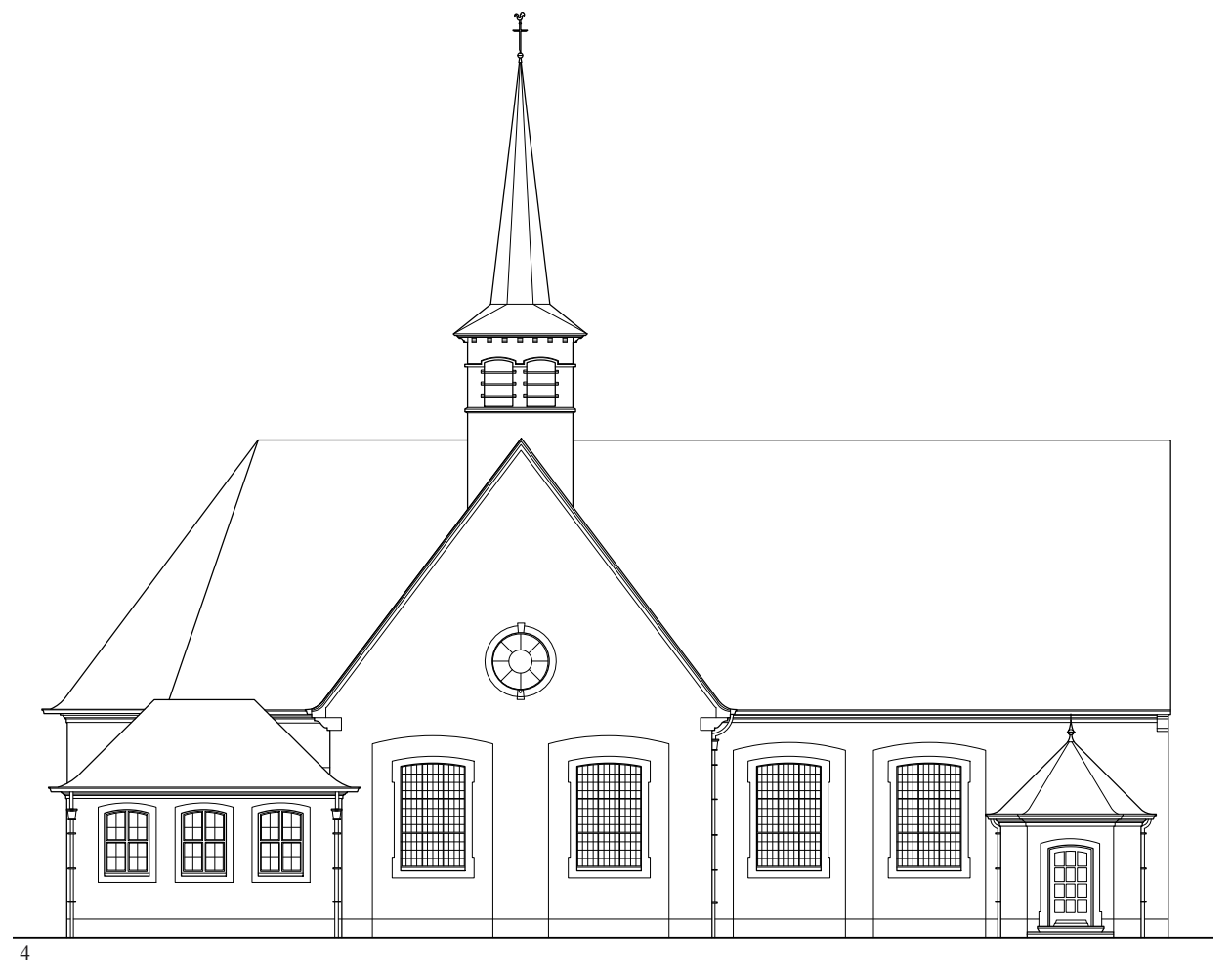
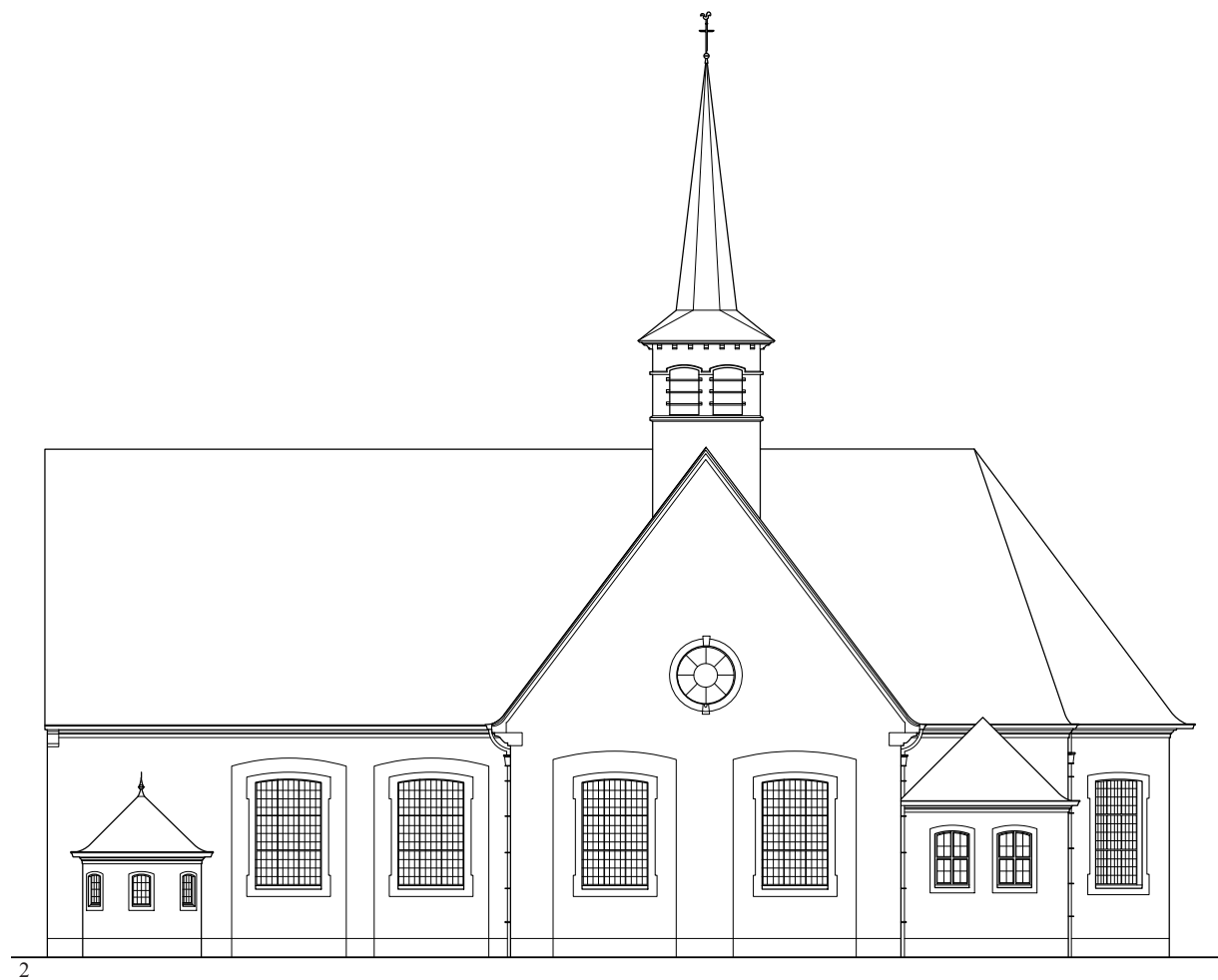
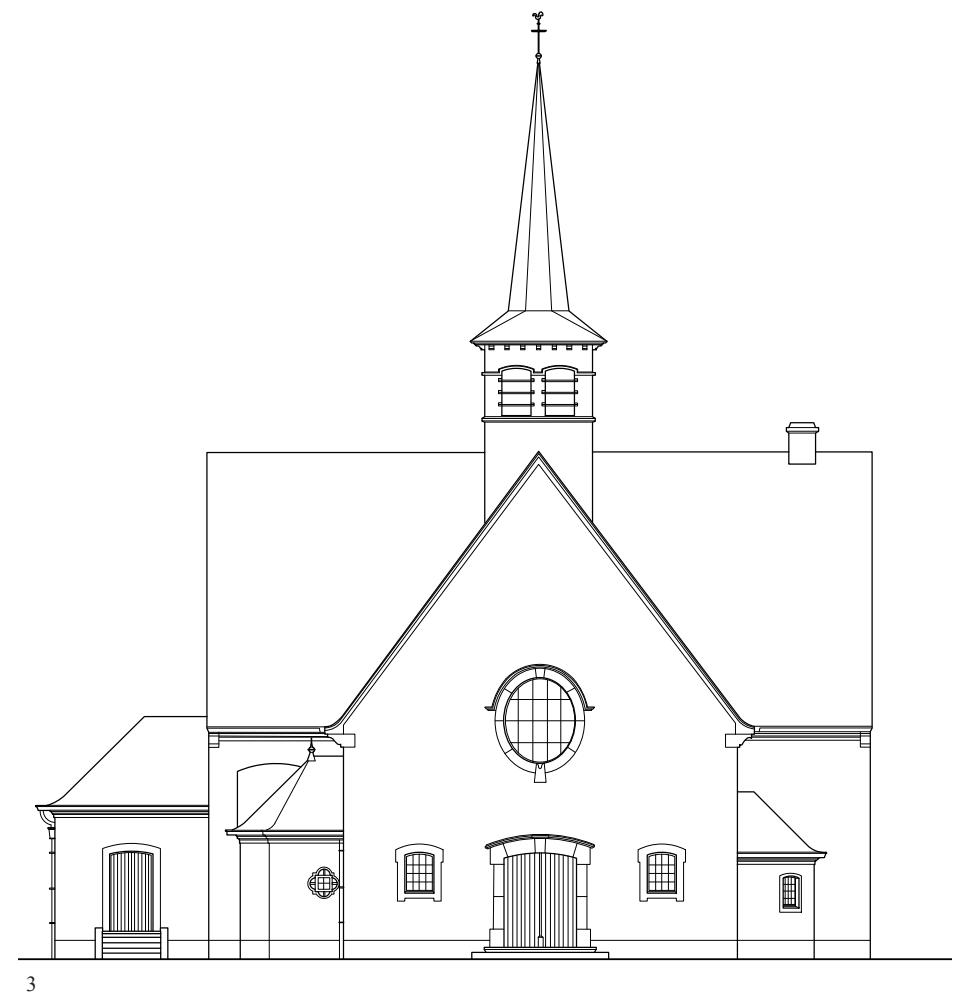
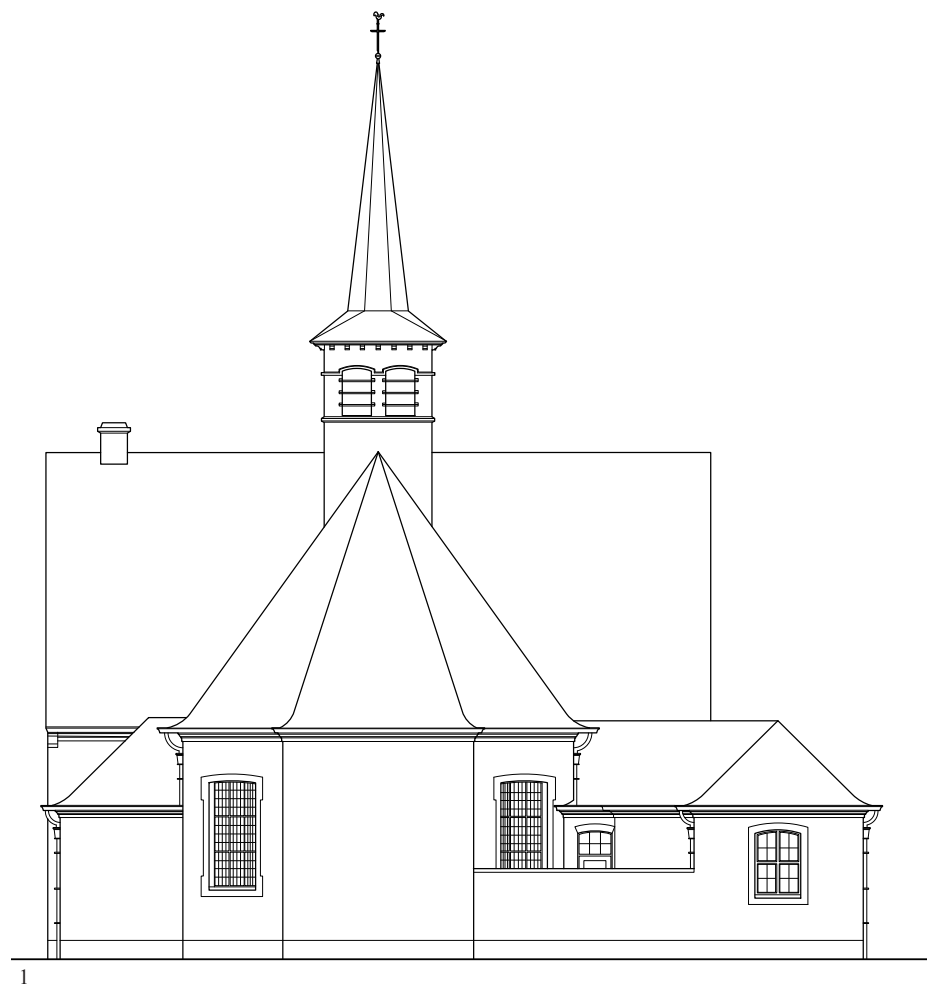

3

4

1. Westgevel
2. Noordgevel
3. Oostgevel
4. Zuidgevel

0 2 4 6 8 10m

2.2 Bouwgeschiedenis

Ontstaan van de parochie en noodkerk
De parochie Sint-Eligius ontstond pas op 1 december 1946 als ‘hulpparochie’ nadat er een verzoek aan de regent van België, Prins Karel, was gericht. Vooral tijdens de lange wintermaanden werd de afstand tot de kerk voor de bewoners van de dichtbevolkte wijk ‘Vijfwegen’ een steeds groter euvel. Van bij de oprichting van de Sint-Eligiusparochie waren er ruim 800 parochianen. Bij het vastleggen van de nieuwe begrenzingsen werden er ook omwonenden uit Staden (Sint-Jan de Doper), Westrozebeke (Sint-Bavo) en Poelkapelle (O.L.Vrouw) in de nieuwe parochie ingeschreven. Op 1 december, de feestdag van de patroonheilige Sint Elooi, huldigde de eerste pastoor, E.H. Hubert Aloïs Dejonghe, de Sint-Eligiusparochie feestelijk in.

Op dat moment was er nog geen gebouw voor kerkdiensten, noch pastorie beschikbaar. In 1947 liet pastoor Dejonghe een noodkerk met klooster bouwen, die voorlopig als pastorie kon dienen. De gronden voor de kerk en pastorie werden geschonken door Gustaaf Trybou en Jerome Vandecandelaere en de gronden voor het klooster en de noodkerk werden door de zusters gekocht van juffrouw Mahieu uit Roeselare.

Op 1 augustus 1947 startte de bouw van de noodkerk en het klooster en op 23 maart 1948 werd de noodkerk gewijd en vond er een eerste mis plaats.
In 1952 kon de pastoor verhuizen naar de echte pastorie en de zusters naar het klooster.
De noodkerk functioneert vandaag als H. Familieschool.

Links:
1. Interieur van de Noodkerk, Lucien Dumoulin, Staden, 49.
2. Noodkerk en pastori, vandaag de H. Familieschool en klooster, Museum, Staden, 49.

Rechts:
3. Basiskaart GRB met aanduiding locatie Sint-Eligiuskerk (blauw) en voormalige noodkerk nu H. Familieschool. (rood), Geopunt.
4. Luchtfoto 1979-1990 , Geopunt.
5. Luchtfoto 2015, Geopunt.

Bouw van de Sint-Eligiuskerk van Staden
De huidige Sint-Eligiuskerk kwam pas na 1958 tot stand. De plannen voor de nieuwe kerk waren van de hand van architect Willem Nolf uit Torhout. De kerk werd door de staat, de gemeente Staden, Westrozebeke en Poelkapelle en met giften van de parochianen bekostigd. Op 31 oktober 1958 werd de bouw van de nieuwe kerk aanbesteed, op 20 april 1959 gebeurde de eerste steenlegging en op 20 maart 1960 vond reeds de eerste mis plaats. Het oorspronkelijk plan om de kerk wit te kalken werd nooit uitgevoerd.

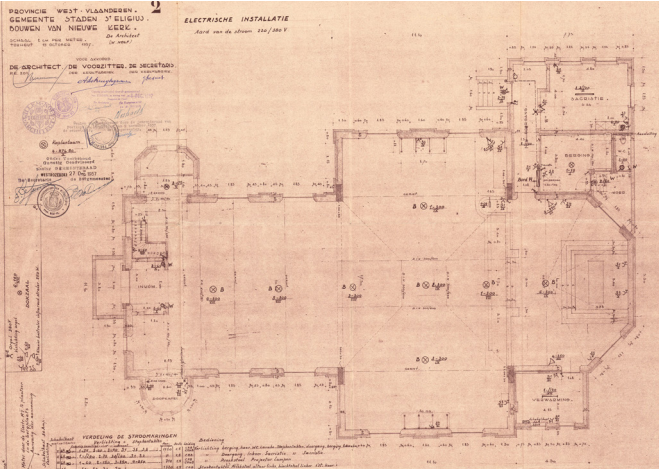
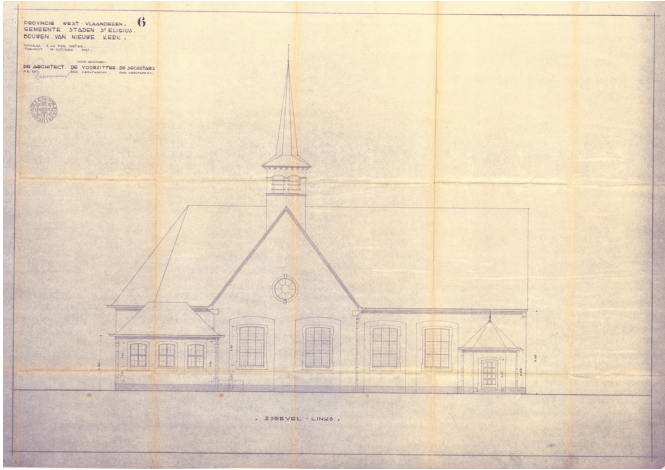
In 1963 werden twee brandvensters in het koor geplaatst. In 1966 werden er drie nieuwe klokken gewijd die de namen Eligius, Maria en Johannes de dooper dragen. De oorspronkelijke glasramen met metalen roedenverdeling en ijzeren traliewerk werd reeds vervangen door de huidige geharnaste glasramen, en van gekleurd glas voorzien.

Willem Nolf ontwierp verschillende kerken, woningen, scholen en een kliniek in West-Vlaanderen. Van zijn hand zijn:

- De Sint-Jan-Baptistkerk van Staden. Deze grote bakstenen kerk werd gebouwd in 1953-1953 in neoromaanse vormtaal, met behoud van de toren van de oude kerk.
- De Sint-Antoniuserk van Padua te Meulebeke, gebouwd in neoromaanse stijl tussen 1940 en 1951.
- De Sint-Jozefkerk van Bugge, bakstenen zaalkerk uit 1935 met een modernistische inslag.

- Links:
1. Sint-Jan-Baptist kerk, Staden (inventaris.onroerendergoed.be)
 2. Sint-Antoniuserk van Padua, Meulebeke (inventaris.onroerendergoed.be)
 3. Sint-Jozef en Sint-Krisoffelkerk, Brugge (inventaris.onroerendergoed.be)
 1. Zicht op de Sint-Eligiuskerk (zuid-oosten), Kik-irpa, m054128.

- Rechts:
4. Zicht op de Sint-Eligiuskerk (zuid-oosten), Kik-irpa, m054128.
 5. Huidige omgeving
 6. Huidige glasramen.
 7. Zicht op de Sint-Eligiuskerk (zuiden), Kik-irpa, m054129.
 8. Geveltekening, plannen 1959.
 9. Grondplan, plannen 1959.

2.3 Interieur

De Sint-Eligiuskerk heeft een sober bepleisterd en witgeschilderd interieur. Het zaalkerkje heeft een tongewelf en wordt verlicht door verschillende gekleurde brandglasramen. De glasramen in het koor werden in 1963 door Arthur Lambrecht vervaardigd. Ze stellen de figuren van de H. Eligius van Noyon, (noordzijde) en de H. Barbara voor. Er werden verschillende objecten in 1959 speciaal voor de kerk ontworpen zoals de doopvont, het ijzersmeedwerk en de kast in de sacristie.

Het orgel op het doksaal werd in 1891 vervaardigd door de gebroeders Link (D - Giengen s/Brenz) en samengesteld met 18de- en 19de-eeuwse elementen van orgels uit Luik (bovenste kas, 1740 Sint-Christoffelkerk) en Keulen (orgel, 1891). Voordat de pastoor van Staden-Vijfwegen dit orgel aankocht voor de noodkerk in 1957, was het in het bezit van een kerk in Schaarbeek.

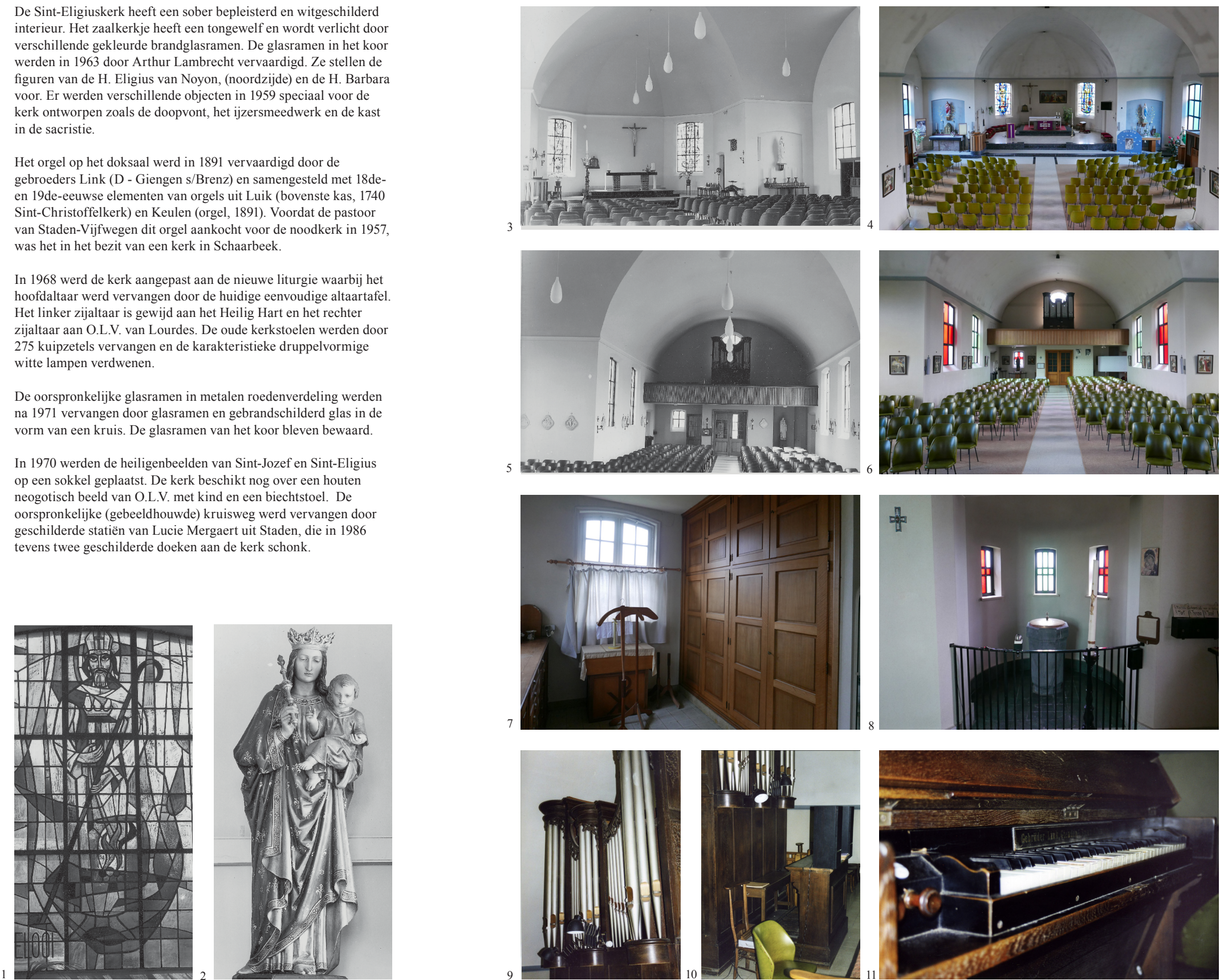
In 1968 werd de kerk aangepast aan de nieuwe liturgie waarbij het hoofdaltaar werd vervangen door de huidige eenvoudige altaartafel. Het linker zijaltaar is gewijd aan het Heilig Hart en het rechter zijaltaar aan O.L.V. van Lourdes. De oude kerkstoelen werden door 275 kuipzetels vervangen en de karakteristieke druppelvormige witte lampen verdwenen.

De oorspronkelijke glasramen in metalen roedenverdeling werden na 1971 vervangen door glasramen en gebrandschilderd glas in de vorm van een kruis. De glasramen van het koor bleven bewaard.

In 1970 werden de heiligenbeelden van Sint-Jozef en Sint-Eligius op een sokkel geplaatst. De kerk beschikt nog over een houten neogotisch beeld van O.L.V. met kind en een biechtstoel. De oorspronkelijke (gebeeldhouwde) kruisweg werd vervangen door geschilderde statieën van Lucie Mergaert uit Staden, die in 1986 tevens twee geschilderde doeken aan de kerk schonk.

Links:
1. Glasraam van Arthur Lambrecht 1963, voorstelling van de patroon heilige Sint Elooï, KIK-IRPA m054132.
2. Neogotisch houten beeld van O.L.V. met kind, Kik-irpa, m054134

Rechts:
3. het interieur in 1974, Kik-irpa, m054130.
4. zicht op het altaar.
5. het interieur in 1974,Kik-irpa m054131.
6. zicht op het doksaal
7. kast in de sacristie
8. doopvont in halfronde doopkapel.
9-11. orgel (inventaris.onroerendergoed.be)
10. orgel (inventaris.onroerendergoed.be)

2.4 Geïnvventariseerd erfgoed

Onder:
1. Omgeving Vijfhoek, geo.onroenderfgoed.be.

Rechts:
2. Boerenarbeidershuis, geo.onroenderfgoed.be.
3. Onderofficierswoningen, geo.onroenderfgoed.be.
4. Tweegezinswoning, geo.onroenderfgoed.be.
5. Station Westrozebeke, geo.onroenderfgoed.be.
6. Woning van de Stationschef, geo.onroenderfgoed.be.
7. Duitse betonconstructie, geo.onroenderfgoed.be.
8. Hoeve met losse bestanddelen, geo.onroenderfgoed.be.
9. Duitse mitrailleurspost Stadendreve, geo.onroenderfgoed.be.

Beschermd of geïnvventariseerd bouwkundig erfgoed in de omgeving van de Vijfhoek

- 2. Boerenarbeidershuis (ID 51092, bewaard sinds 2001)
- 3. Onderofficierswoningen (ID51141, bewaard sinds 2001)
- 4. Tweegezinswoning (ID 44155, bewaard sinds 1987)
- 5. Station Westrozebeke (ID 51149, bewaard sinds 2001)
- 6. Woning van de Stationschef (ID 51150), bewaard sinds 2001)
- 7. Duitse betonconstructie, ID 213562; bewaard sinds 2005)
- s.n. Eenheidsbebouwing van Woonhuizen (ID 51091, bewaard sinds 2001)
- s.n. Duitse militaire post (ID 215888, bewaards sinds 2014)
- s.n. Duitse militaire post Corbystraat 8 (ID 215884, bewaard sinds 2014)
- s.n. Duitse militaire post Corbystraat 10 (ID 215886, bewaard sinds, 2014)
- s.n. Duitse militaire post Soetestraat 3 (ID 215881), bewaard sinds 2014)
- 8. Hoeve met losse bestanddelen (ID 51084, bewaard sinds 2001)
- 9. Duitse mitrailleurspost Stadendreve (ID 215890, bewaard sinds 2014).

2

3

4

5

6

7

8

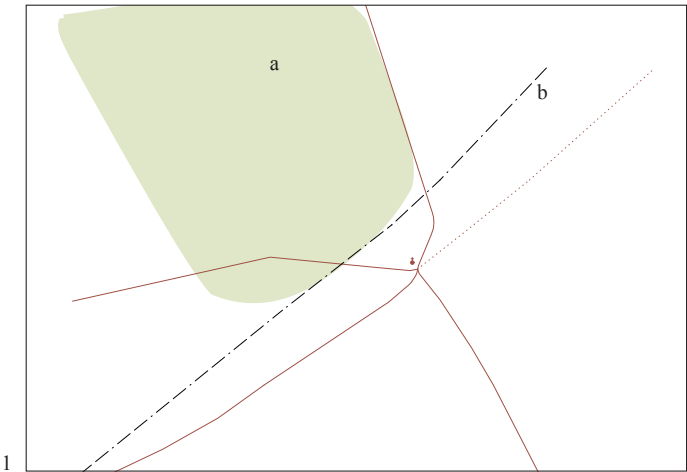

9

3. Analyse van de omgeving

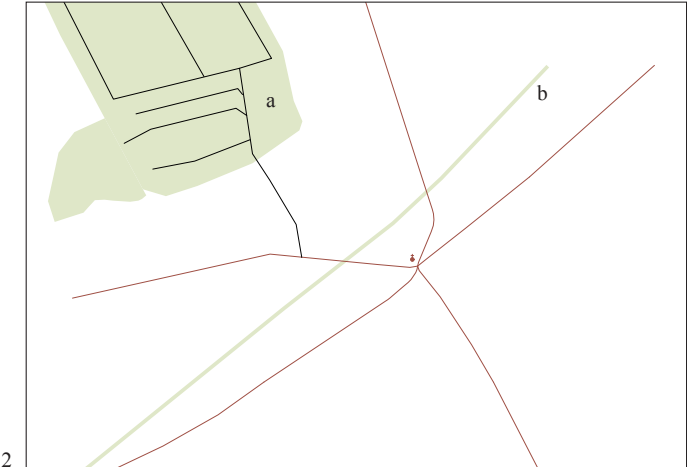
3.1 Vijfwegen aan de rand van het Houthultse bos

De gemeente Vijfwegen ligt tussen velden, akkers en het Houthultse bos (a). Dit bos is vanwege zijn oppervlakte (ca 350 hectare) een van de grotere bossen in West-Vlaanderen. Het huidige bos is een restant van het voormalige Vrijbos, welk tijdens de Middeleeuwen bijna 4000 m2 groot was. Tijdens de Eerste Slag van Ieper viel het bos in duitse handen en bleek door zijn hoge ligging een strategisch interessante locatie te zijn. Een aantal oorlogsgedenktekens en bunkers herinneren aan dit verleden. Tegenwoordig is het grootste gedeelte van het Houthultse bos een militair domein waar ook DOVO, de belgische ontmijningsdienst gesitueerd is. Tussen centrum Vijfwegen en het bos ligt een oude spoorlijn (b). Deze is onderdeel van een fietsroute geworden.

links:
schema Vijfwegen dorp naast Houthulstsche bos
1. schema toestand 1777
2. schema huidige toestand
3. boekje Vrijbosroute (<http://www.langemark-poelkapelle.be/website/3196-www/version/90>)

rechts:
1. Ferrariskaart 1777
2. Luchtfoto huidige toestand

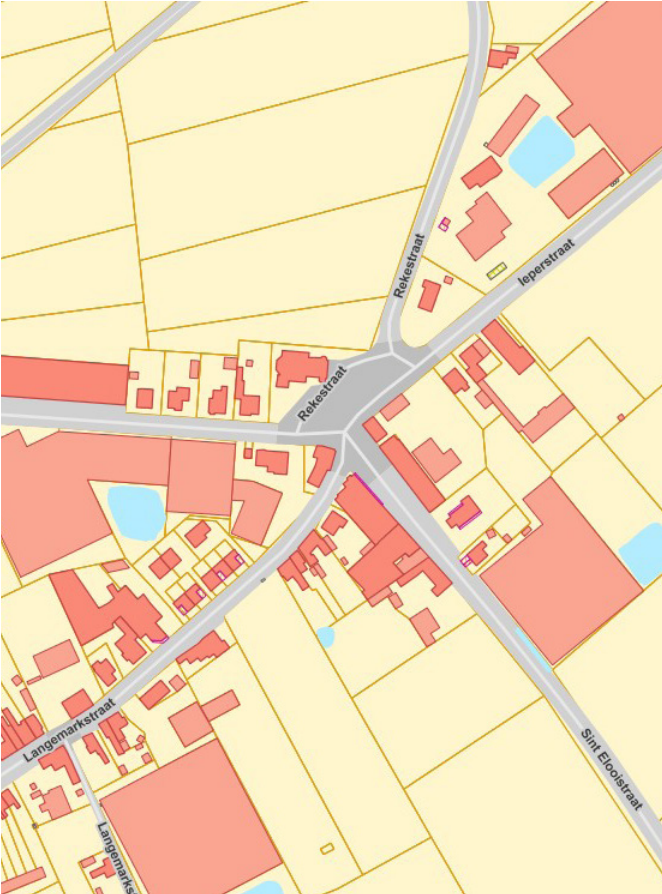
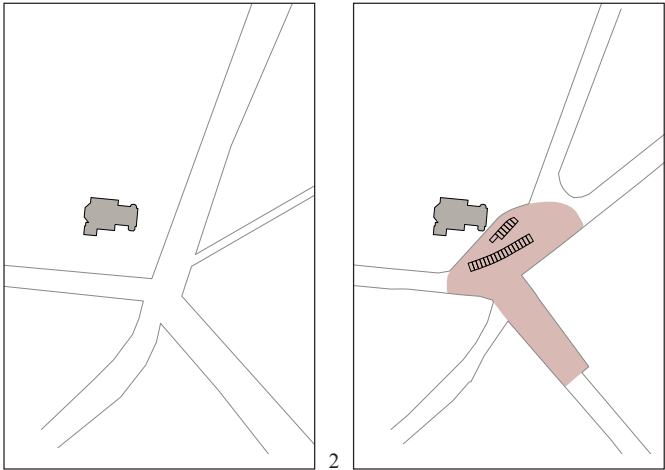
3.2 Historische evolutie van de dorpskern

Vijfwegen is ontstaan vanuit een kruispunt van 5 verschillende wegen; Rekestraat, Kampstraat, Langemarkstraat, Sint Elooistraat en Ieperstraat. Op de hiernaast afgebeelde kaartenreeks kan men zien dat het onderlinge verband tussen de verschillende wegen gedurende de afgelopen 250 jaar wijzigde; op de Ferrariskaart (1) was de verbinding tussen Rekestraat en de Langemarkstraat het belangrijkste, tegenwoordig overstemt de Ieperstraat de Rekestraat.

Op de Ferrariskaart komt de vorm van het kruispunt sterk naar voren. De overheersende typologische oplossing van de vroegere kern waren percelen met voortuinen netjes van de straat gescheiden door hagen of lage muurtjes. Momenteel is het aanblik van de centrale ruimte zeer onduidelijk en schraal. Het domein rondom de kerk is niet meer afgelijnd. Parking en straat vervloeien in één grote asfaltvlakte. De ruimte is ingericht als één grote verkeersknooppunt.

- Rechts:
- 1. Ferrariskaart 1777
 - 2. Atlas der Buurtwegen 1841
 - 3. Popp kaart 1879
 - 4. GRB-kaart 2016

- Links:
- 1. schema dorpskern 1777
 - 2. schema dorpskern 2017
 - 3. zicht Ieperstraat
 - 4. zicht Kampstraat
 - 5. zicht op parking
 - 6. zicht op parking

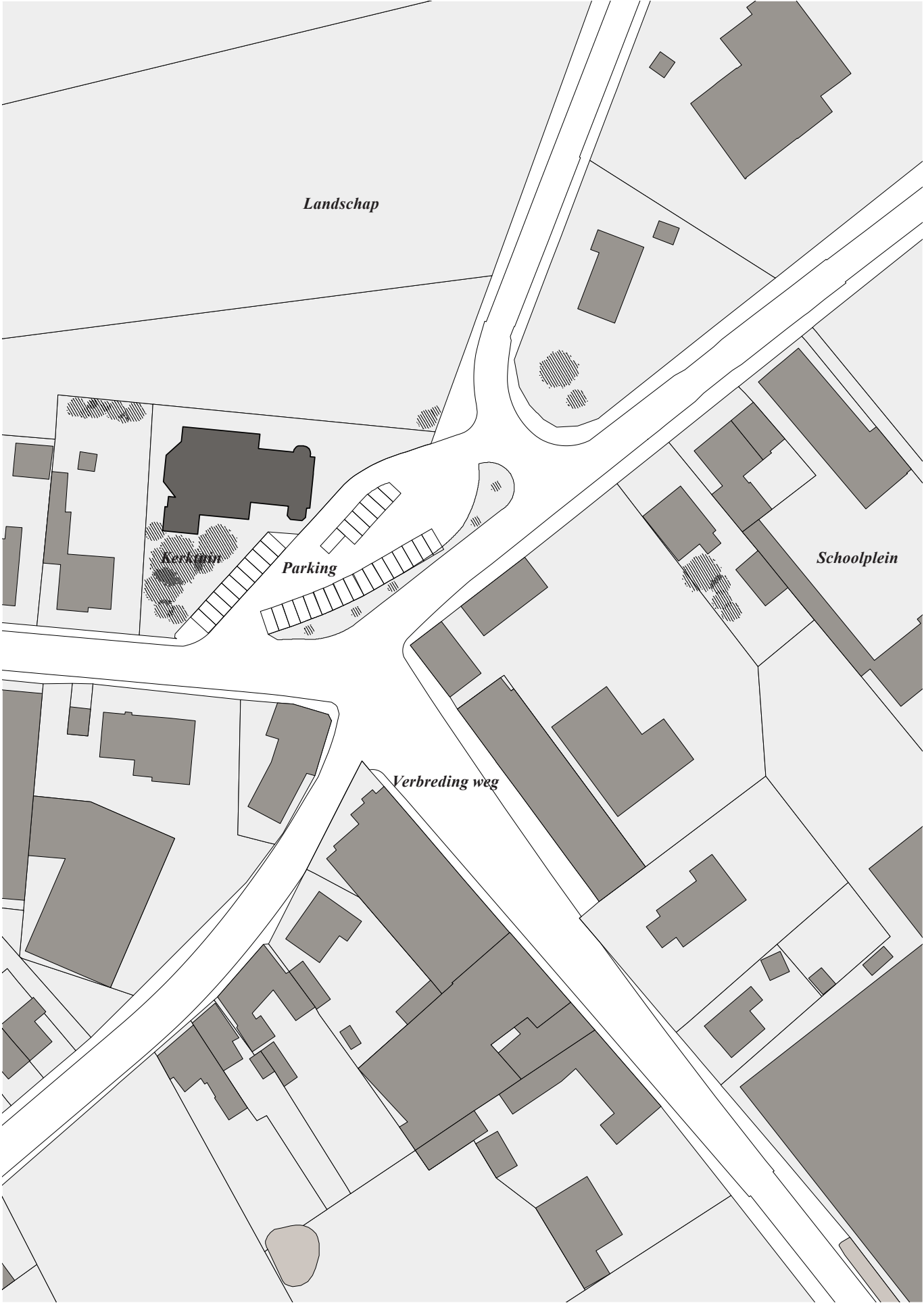
3.3 Betekenisvolle buitenruimtes in de dorpskern

- De site kent een aantal interessante buitenruimtes:
- Te beginnen met het landschap. Via de parking en de Rekestraat heeft men vanuit het dorp uitzicht op het landschap. Het wijde uitzicht wordt gekenmerkt door afwisselende patronen van akkers en in de verte het Houthultse bos.
 - Op het kruispunt van de vijf straten bevindt zich de parking. Deze asfaltvlakte wordt door een kleine strook groen gescheiden van de straat.
 - Het restant van de kerktuin is te vinden langsheen de kerk. Tussen de bomen bevindt zich een vergroende Maria-grot met de enige zitbank in Vijfwegen. Een te koesteren plek.
 - Aan de overzijde van de parking bevindt zich een school in het voormalige klooster.
 - De Sint Elooistraat is erg breed en heeft door zijn hoogte een prachtig vergezicht op het verderliggend landschap.

Rechts:
Kaart met buitenruimtes

- Links:
1. Uitzicht naar het landschap
 2. Zicht op parking
 3. Mariagrot
 4. Beeld schoolplein
 5. Zicht verbreding weg

3.4 Publieke functies in de dorpskern

De kleine kern van Vijfwegen bevat toch enkele belangrijke publieke functies; de kerk, de school en een kinderopvang. Daarnaast bevind zich ook nog een commerciële functie recht tegenover de kerk; een handelaar in traktoren. Vormelijk is er tussen beiden een sterk contrast. De publieke functies bevinden zich in compacte bakstenen gebouwen met een dak. De commerciële gebouwen tonen zich via brede glazen puien.

Rechts:
kaart met dorpskernfuncties

- Links:
- 1. Beeld Pastorie
 - 2. Beeld Kerk
 - 3. Beeld Basisschool
 - 4. Beeld Kinderopvang
 - 5. Beeld Commerciële ruimte

3.5 Snelle en trage verbindingen

De belangrijkste verkeersas is de verbindinge tussen Langemark (C) en Staden (A). Haaks op deze weg staat de verbinding van Westrozebeke (B) en het Houthultse bos (D). Vanaf de Ieperstraat buigt ook een weg richting Houthulst af. De parking bevindt zich middenin deze kruising. Een trage maar belangrijke voetgangersverbinding is de aansluiting van de school met de dorpskern. De straten zijn overmaats, de nadruk ligt op het verkeerskundige, het verblijfsaspect is secundair.

- Rechts:
Kaart met verbindingen
A: Ieperstraat, richting Staden
B: Sint Elooistraat, richting Westrozebeke
C: Langemarkstraat, richting Langemark
D: Kampstraat, richting Houthultse bos
E: Rekestraat, richting Houthulst
F: Parking kerkplein
G: Verbinding schoolplein

- Links:
1. Zicht Ieperstraat
2. Zicht Sint Elooistraat
3. Zicht Langemarkstraat
4. Zicht Kampstraat
5. Zicht school

4. Scheppen van een nieuw kader

4.1. Gebruik

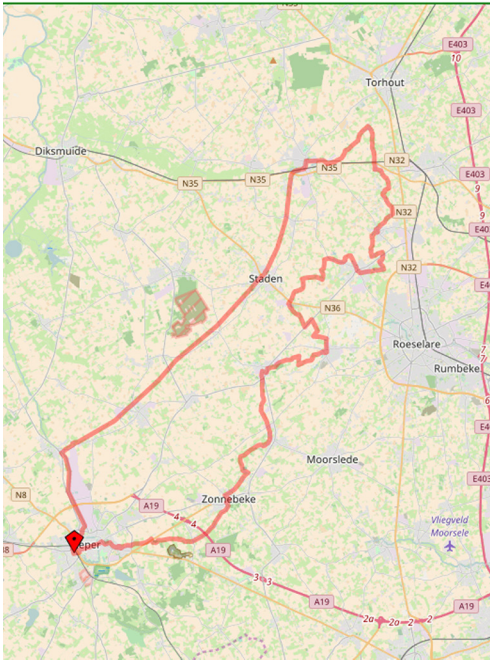
In hoeverre kunnen wij de kerksite linken met reeds aanwezige gebruiken in de dorpskern?

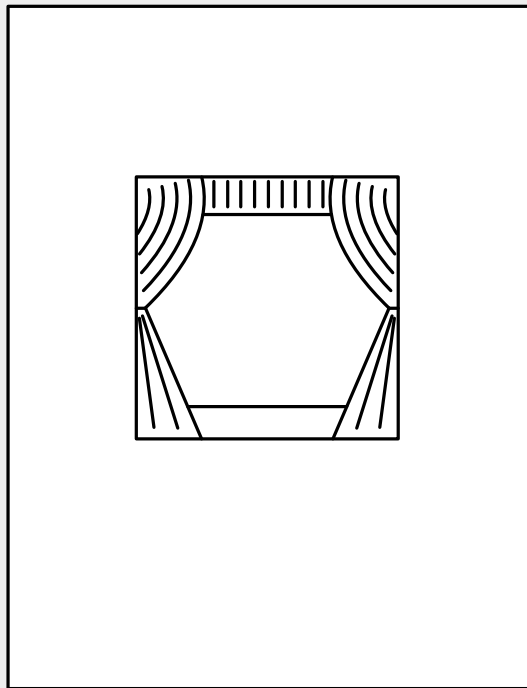
Kenmerkend aan Vijfwegen is dat het in een zeer rurale omgeving ligt. Het landschap op de luchtfoto doet denken aan een patchwork van patronen en rasters, voornamelijk bestaand uit akkers en serres. Ook de commerciële functies van Vijfwegen vinden hun afzetmarkt in de landbouw; buiten een grote aanbieder van tractoren zijn er geen publieke of commerciële functies te vinden.

Daarnaast ligt Vijfwegen ook langs de populaire fietsroute 'Vrijebosroute'. Het voormalige spoor nr 63 doet nu dienst als fietsroute. Deze fietstocht tussen Staden en Ieper komt langs historische plekken van WO1 en heeft een afwisselende en bijzondere fauna. Het voormalig station Westrozebeke nabij Vijfwegen is goed behouden gebleven en wordt door het gemeentebestuur als polyvalente ruimte verhuurd.

- Links:
- 1. Tractorhandelaar
 - 2. Luchtfoto Vijfwegen (maps.google.com)

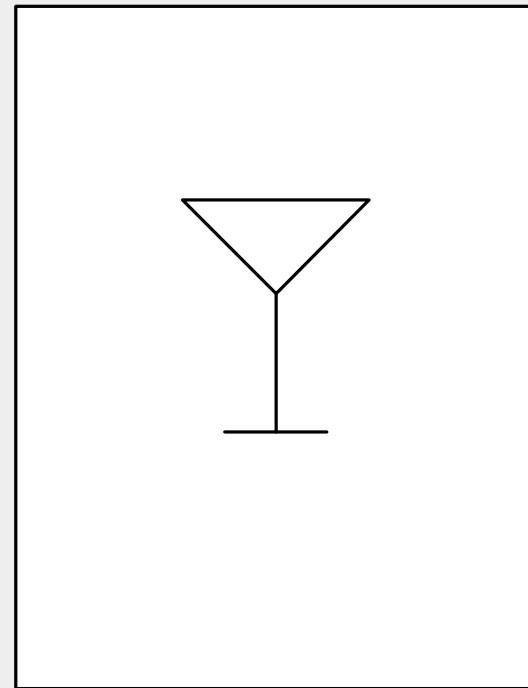
- Rechts:
- 1. Fietsroute 'Vrijebosroute' (<https://www.knooppunter.com/fiets/langemark/de-vrijbosroute>)
 - 2. Cover boekje 'Vrijebosroute' (<http://www.wol.be/nl/literatuur/item/een-spoorlijn-een-bos-een-oorlog-sporen-van-woi-langs-de-vrijbosroute>)
 - 3. Beeld fietsroute oud treinspoor 63

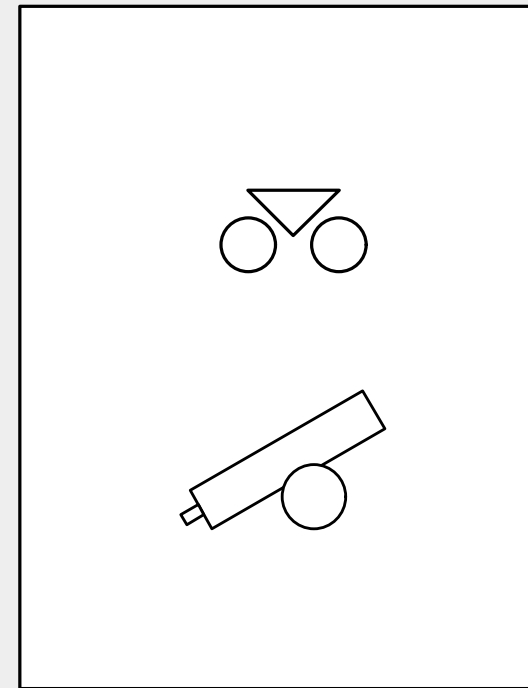
Optie 1
**Multifunctionele ruimte voor school,
 verenigingsleven en/of het asielcentrum**

De binnenruimte van de kerk kan gebruikt worden voor optredens, feesten maar ook bijvoorbeeld als sportzaaltje of voor yogalessen.

Optie 2
Privaat verhuur

De kerk wordt verhuurd voor privégelegenheden; een babyborrel, een communiefeest, een beurs voor de landbouwproducten, een boekverkoop,...

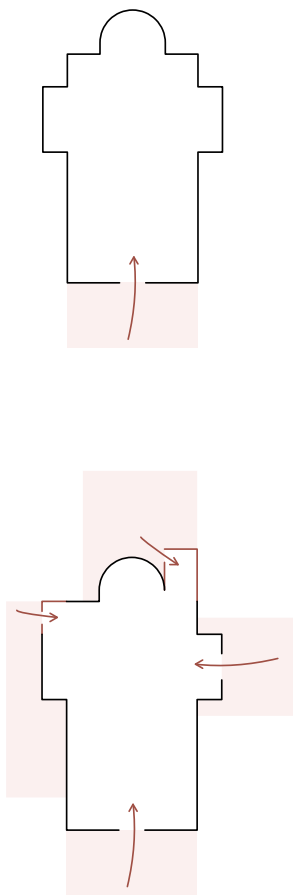

Optie 3
Recreatie en toerisme

De kerk wordt gebruikt in een recreatief en toeristisch netwerk. Het wordt een (on)bemand infopunt.
 De kerk wordt bijvoorbeeld een station op de Vrijebosroute. Men kan bij dit station aanvullende informatie vinden. Tevens kan men gebruik maken van de verschillende picknick tafels binnen en rondom de kerk. De kerk kan een link hebben met de geschiedenis. Bijvoorbeeld in de vorm van aanvullende informatie of als multifunctionele ruimte voor DOVO, de dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen.

4.2. Openen Kerk

Een ruimte wordt in belangrijke mate gestructureerd en ervaren door er in te bewegen. De centrale inkom, symmetrische opbouw en axiale structuur van de meeste kerkgebouwen versterkt het symbolische, religieuze karakter van het interieur door de maximale oriëntatie op het altaar. Een eenvoudige ingreep op dit circulatiepatroon kan het karakter van een kerkruimte al ingrijpend veranderen. Hetzelfde voor de buitenruimte: in het klassieke kerkenplan wordt enkel de publieke ruimte vóór de kerk geactiveerd; de eventueel aangebouwde koren en kapellen vervullen hier vaak geen rol. Door het creëren van nieuwe toegangen of het zorgvuldig toevoegen van nieuwe buitenvolumes kunnen nieuwe plekken ontstaan met een onderscheiden karakter: een informeel buurtpleintje, een logistiek punt met sorteerstraat, een nieuwe zijdelingse as, enz.

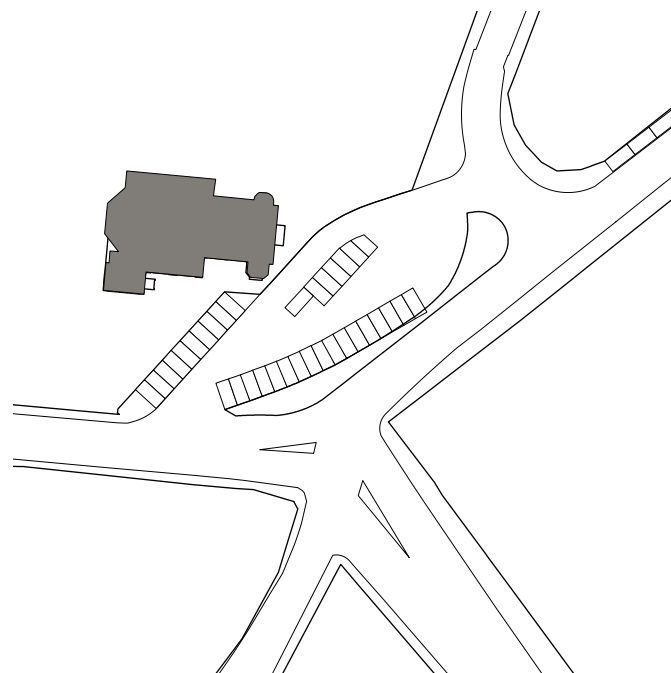

1

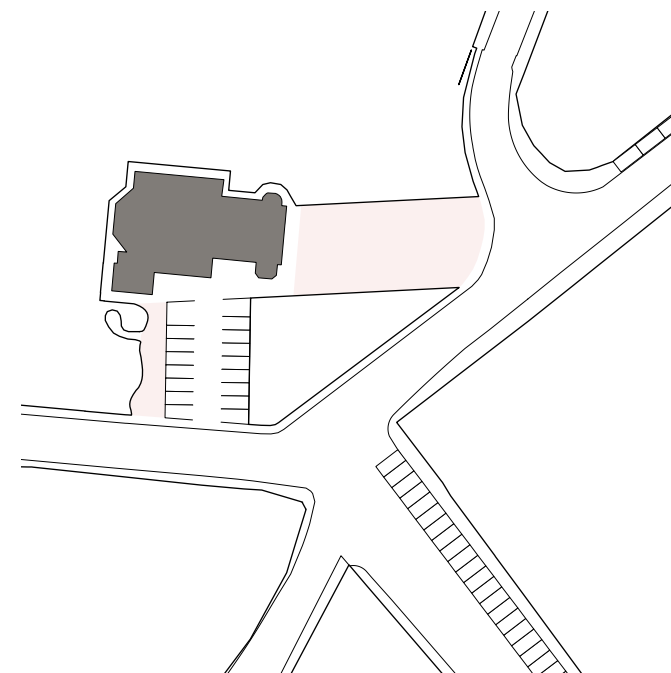
Links:
schema toegangen met publieke
pleinen

Rechts:
1. Anonymous Interior of an
Imaginary Gothic Church
without Staffage, first half of the
seventeenth century
2. Dirck van Delen, Church Interior
showing the iconoclastic fury, 1630 2

Bestaande dorpsplein

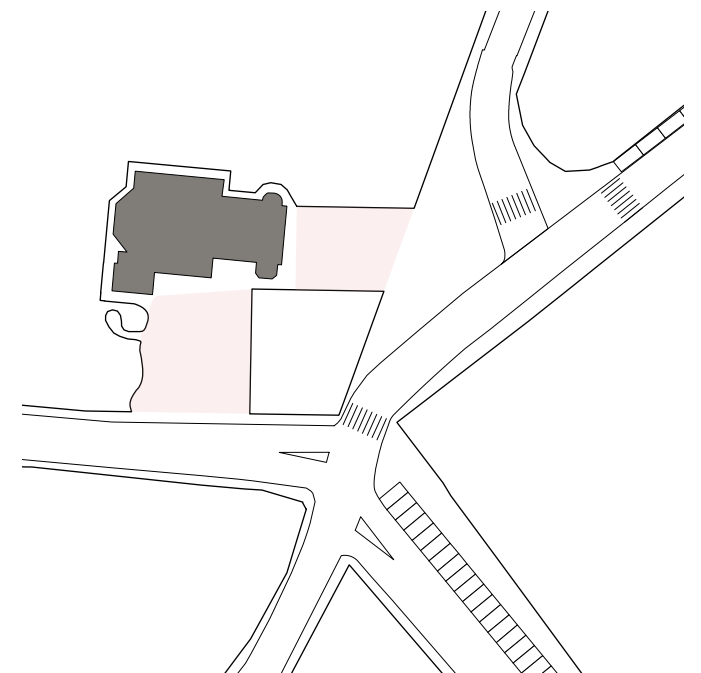
De ruimte voor de kerk wordt ingenomen door een grote parking die rakelings langs de voorgevel van de kerk passeert. Een smalle groenstrook scheidt deze parkeerplaatsen van de weg. Momenteel is het aanblik van de centrale ruimte zeer onduidelijk en schraal. Het domein rondom de kerk is niet meer afgelijnd. Parking en straat vervloeien in één grote asfaltvlakte. De ruimte is ingericht als één grote verkeersknooppunt.

Optie 1

Herinrichting van het kerkperceel

Het richtingsloze domein rond de kerk wordt opnieuw ingericht. We geven de buitenruimte opnieuw 'richting'. We creëren een duidelijk voorplein vóór de kerk en een plein langs de kerk. Op de hoek is plaats voor een nieuwe groenzone. Binnen deze opstelling kunnen de parkeerplaatsen op verschillende manier een plaats vinden. In deze optie tekenen we parkeerplaatsen in de ruimte langs de kerk. Tussen de parking en de kerktuin blijft er nog plaats voor een mooi toegangspad. De resterende parkeerplaatsen worden in de Sint Elooistraat voorzien.

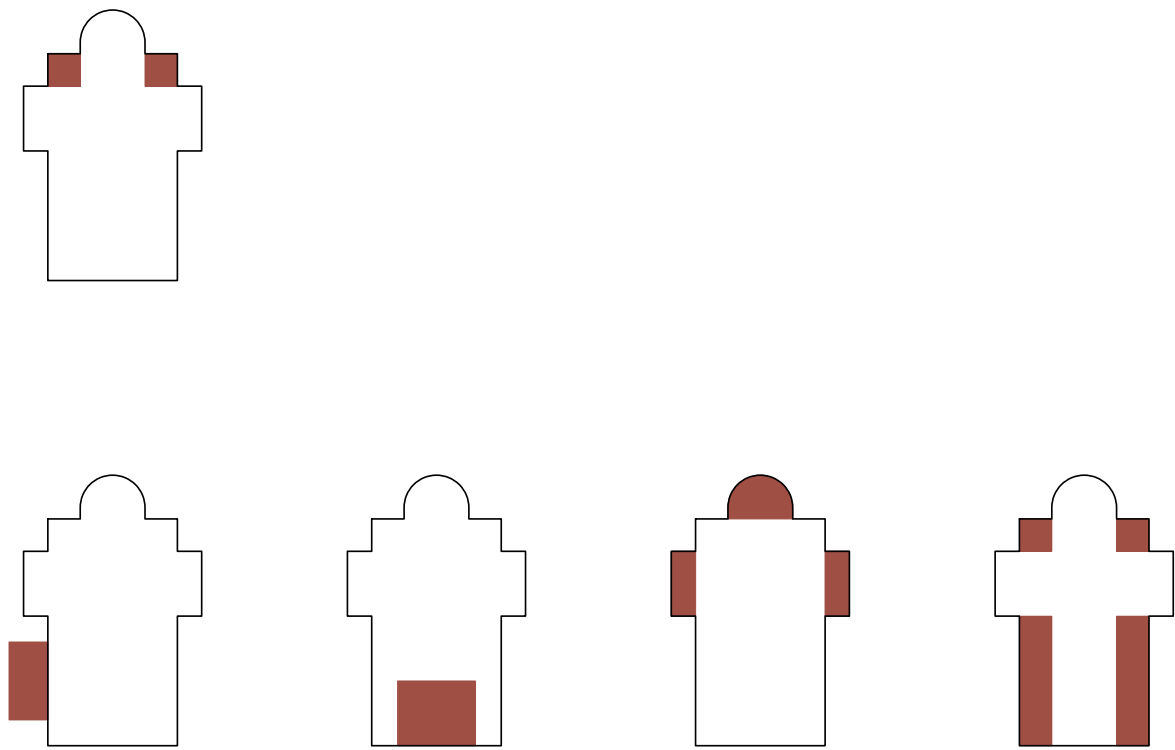
Optie 2

Herinrichting van de dorpskern

Het ontwerp van de buitenruimte van de gehele dorpskern wordt opnieuw aangepakt. De oorspronkelijk sterke figuur, de vijf wegen of 'richtingen' die samenkomen vormen de kern van een nieuwe ontwerpopdracht. In de tekening geven we de idee weer om vooral de roolijnen opnieuw te laten spreken, zodat de oorspronkelijke 'vorm' van de publieke ruimte wordt hersteld. De aanduiding van de straatzone voor auto's is subtiel aanwezig binnen dit geheel. Voordeel is dat er in heel de dorpskern een klimaat voor trager verkeer wordt gecreëerd, wat ook een veiligere verbinding tussen school en kerk faciliteert. Overmatige brede asfaltvlaktes zoals ter plaatse van de Sint Elooistraat worden gereduceerd. Hierdoor komt extra ruimte voor parkeerplaatsen vrij.

4.3.Indelen Kerk

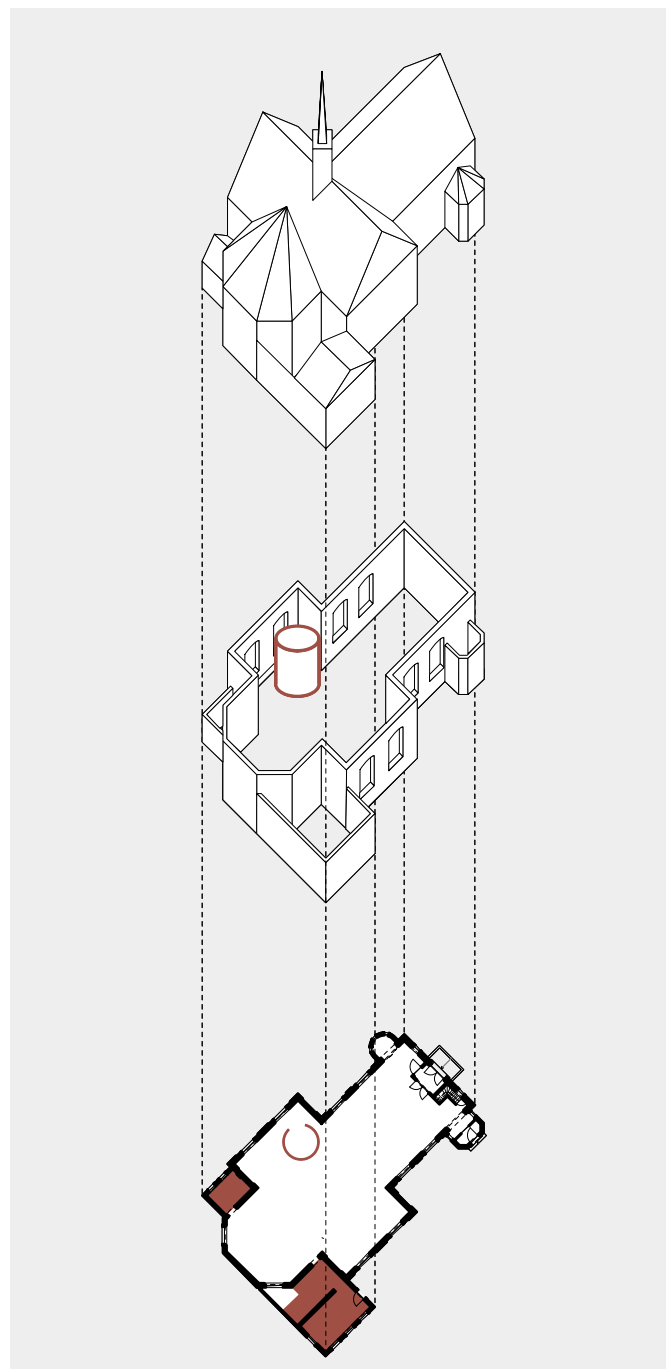
Medegebruik of hergebruik van een kerkgebouw vereist volgens ons functionele en ruimtelijke ingrepen. Vaak is er bijkomende infrastructuur nodig zoals sanitair, kookgelegenheid, technische installaties, bergingen voor meubilair, etc. Het genuanceerd plaatsen en dimensioneren van zulke ‘dienende’ elementen zien wij niet als een ‘probleem’ maar als een ontwerpogave. Daarnaast vraagt medegebruik bijna steeds een vorm van compartimentering of nieuwe volumes. Vaak gaan die laatste met de aandacht lopen. Wij willen het omgekeerde bereiken, nl. een nieuwe, sterke vorm te vinden voor de bestaande ruimte. De voorbeelden op naastliggende pagina tonen dat binnen de geschiedenis van de kerkenbouw een rijke traditie bestaat in het manipuleren en indelen van ruimte.

Links:
schema indeling dienende ruimte

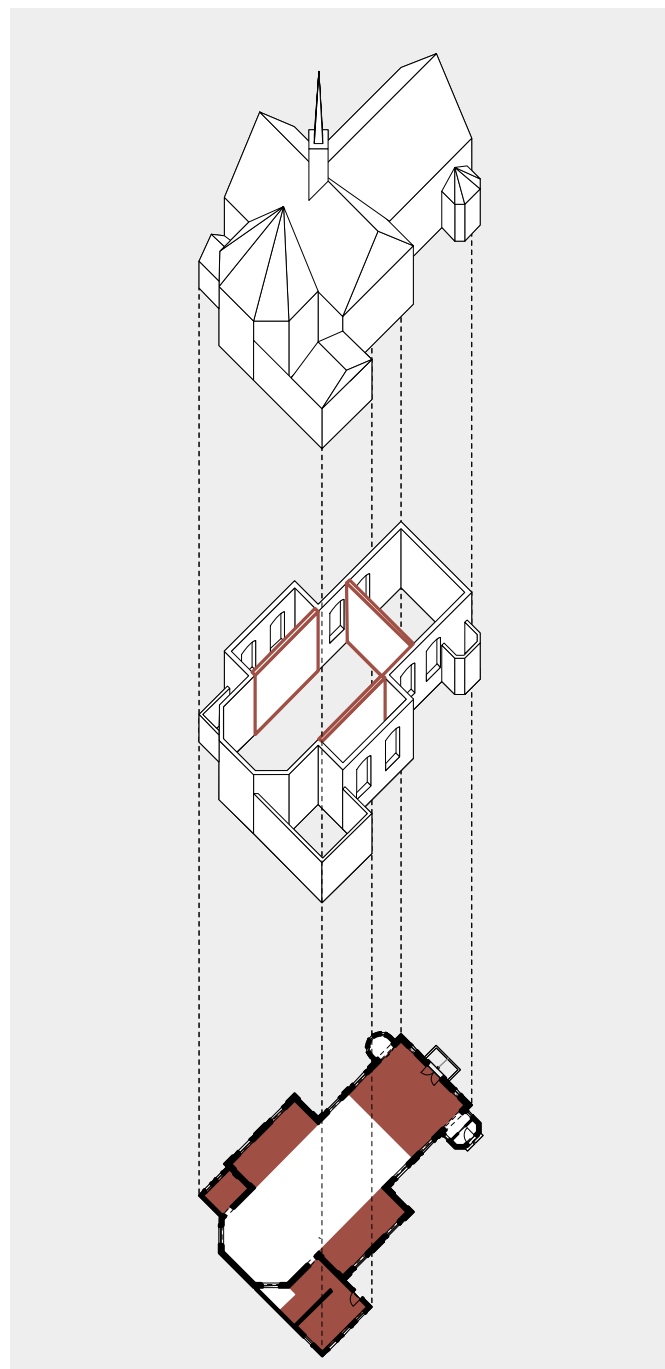
Rechts:
1. Isaak van Nickelen,
Interior of an church 1670

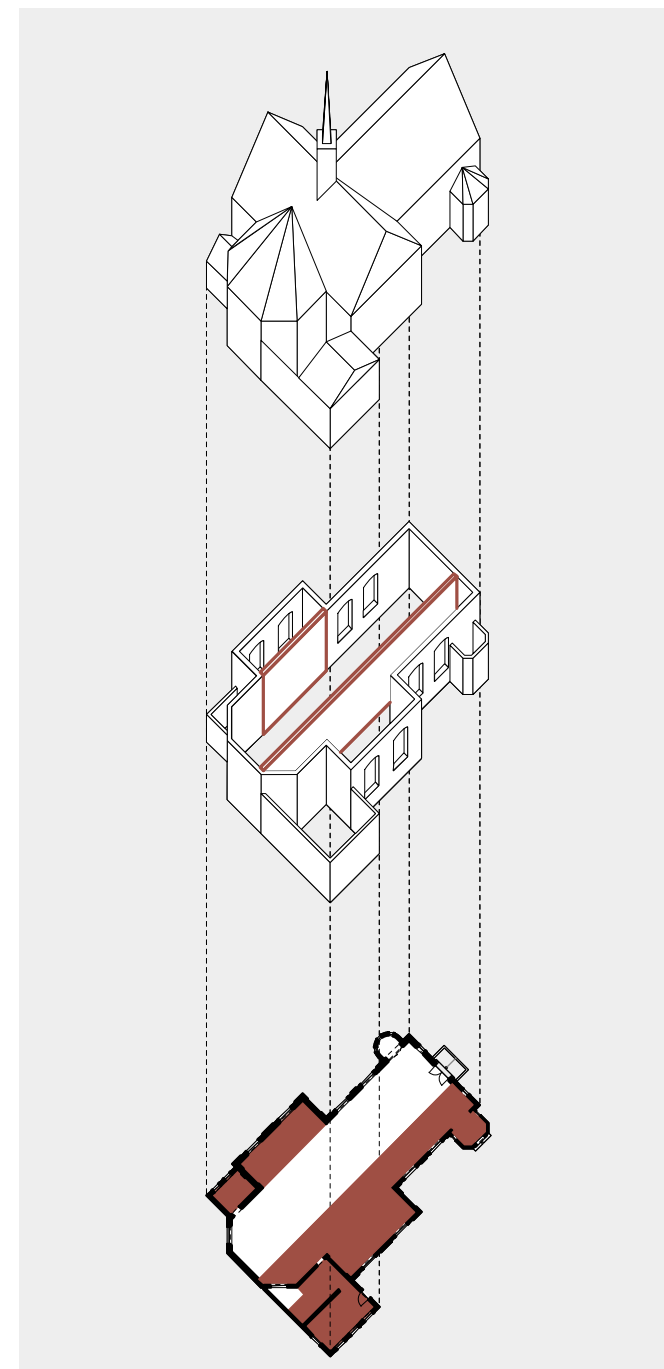
Optie 1
Kruis

De binnen- en buitenruimte van de kerk blijft intact. De bestaande kleinere ruimtes (sacristieën en technische ruimtes) worden heringericht als dienende ruimtes. Kleinere onafhankelijke elementen kunnen apart bruikbare ruimtes afbakenen binnen de grote kerkruimte.

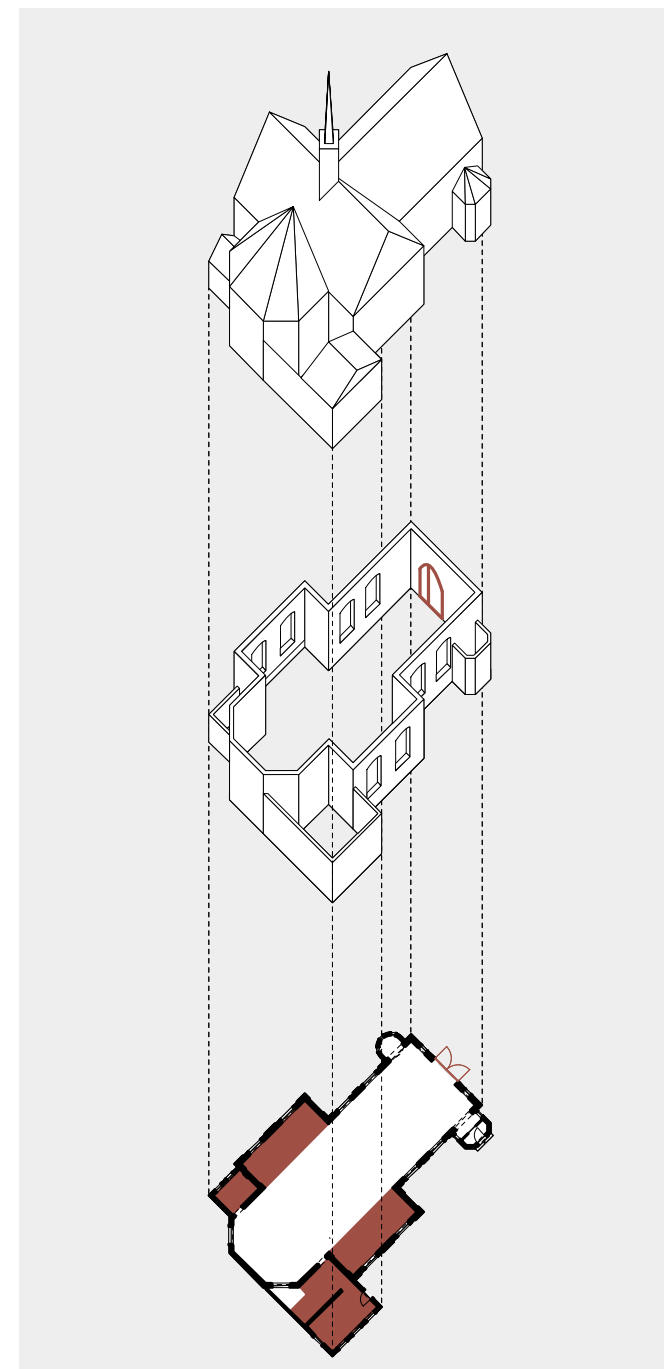
Optie 2
Schip

Het transept wordt van het schip afgesloten en kan verschillende functies zoals berging of vergaderzalen bevatten. Het volledige schip wordt tevens onderverdeeld in een foyer-gedeelte aan de zijde van de hoofdtoegang en een multifunctionele ruimte daarachter.

Optie 3
Asymmetrisch schip

Aan één zijde van het schip wordt een gang over de volledige lengte geplaatst. De voorzijde van de kerk met entree en het foyer staan nu in verbinding met de achterzijde van de kerk met het logistieke gedeelte. Men kan via een reeks van toegangen de multifunctionele ruimte zijdelings betreden. Aan de andere zijde van het schip kan het afgesloten transept een vergaderzaal en een berging bevatten.

Optie 4
Open schip

Deze optie bouwt verder op 'Optie 2 Schip'. De binnenruimte van de kerk wordt doorgetrokken tot aan de voorgevel. De hoofdtoegang wordt fysiek vergroot en met grote poorten voorzien. Wanneer deze poorten open staan loopt de multifunctionele ruimte van de kerk over in het kerkplein. Deze opstelling is uitermate geschikt voor activiteiten met een sterke relatie tussen binnen en buiten.

4.4. Decorum

Als ontwerpteam willen wij een duidelijk standpunt innemen over de architectonische taal van onze ingrepen. Wij geloven in een aanpak die inspiratie haalt uit het bestaande; onze ingrepen mikken op continuïteit eerder dan op contrast of breuk. Hoewel veel kerkgebouwen door eeuwen heen zijn aangepast en verbouwd, verschijnen ze ons vandaag als één continue geheel. Nieuwe ingrepen, hoe contrasterend ook, gebeurden namelijk steeds vanuit een begrip en respect voor het bestaande. Wij willen hierbij aansluiten en dit streven naar continuïteit terug oppikken. Als voorbeeld hiervan zien we de manier waarop het Londense bureau Caruso St-John de renovatie van het Tate Britain museum heeft aangepakt: daar is het nieuwe nauwelijks te onderscheiden van het oude, en toch zeer hedendaags.

Wij willen met eenzelfde subtiliteit ook het religieuze karakter van een kerkinterieur benaderen. Wij geloven dat zelfs in een context van medegebruik een kerk als kerk kan en mag herkend worden. De betekenis die we geven aan de vorm van een gebouw of de symboliek van zijn interieurdecoratie is cultureel bepaald. Dat wordt duidelijk in de afbeeldingen op naastliggende pagina. Beide schilderijen beelden het interieur af van de Sint-Elligiuskerk te Vijfwegen maar door een andere schilder en vanuit een andere invalshoek. De ene verbeeldt daarbij de protestantse visie, met de nadruk op de ruimte als dusdanig en de activiteiten die er zich afspelen; het andere doek verbeeldt, door de nadruk op het architecturale detail, de katholieke visie van het kerkgebouw als een gewijde, sacrale plaats. Wij geloven in de synergie van beide visies: zoals uiteengezet in de inleiding, pleiten wij voor een ‘desacralisering’ van het kerkgebouw tot een krachtige publieke ruimte die een respectvol gebruik afdwingt.

Links:
1. Tate Britain, Caruso St. John

Rechts:
1. H.van Steenwijk,
Interiors of cathedral, 1593
2. Isaak van Nickelen,
Interior of cathedral, 1668

Optie 1 Huidige staat kerk

Optie 3 Kerk zonder los en vast meubilair

Optie 2 Kerk zonder los meubilair

Optie 4 Kerk volledig ontdaan van symbolen, met nieuwe kleurstelling

5. Voorstel vier scenario's

5.1. Scenario 1: Kruis

Herinrichting van het kerkperceel en de dorpskern

In vorig hoofdstuk ‘scheppen van een nieuw kader’ beschreven we de ondermaatse publieke ruimte rond de kerk. We onderscheidden verschillende ambities om deze ruimte aan te pakken; enkel de herinrichting van het kerkperceel, of meer verregaand de herinrichting van heel de dorpskern. De keuze hiervoor is enigszins onafhankelijk van wat er met de kerk zelf gebeurt. In deze tekeningen nemen we de meest ambitieuze versie op ter herinrichting van de dorpskern. De idee is om de vage buitenruimte sterker te definiëren, we maken onderscheid tussen het kerkplein voor de kerk en plein met eventuele parking langsheen de kerk.

Gebruik; een flexibele ruimte

Dit scenario is het scenario met zo weinig mogelijke ingrepen. Het voorziet om de bestaande ruimte van de kerk aan te bieden als een open flexibele ruimte. Binnen in deze ruimte zijn tal van tijdelijke inrichtingen voor aangepast gebruik mogelijk.

In vorig hoofdstuk ‘scheppen van een nieuw kader’ maakten we een onderscheid tussen verschillende soorten partners; de school en het verenigingsleven, verhuur aan privépersonen en tenslotte recreatie en toerisme. De volgende voorgestelde 4 scenario’s zijn allen erg flexibel, en maken verder geen expliciet onderscheid tussen deze onderscheiden gebruikersgroepen.

Kruis

De binnen- en buitenruimte van de kerk blijft intact. De bestaande kleinere ruimtes (sacristieën en technische ruimtes) worden heringericht als dienende ruimtes. Kleinere onafhankelijke elementen kunnen apart bruikbare ruimtes afbakenen binnen de grote kerkruimte.

Vrij element in de kerk

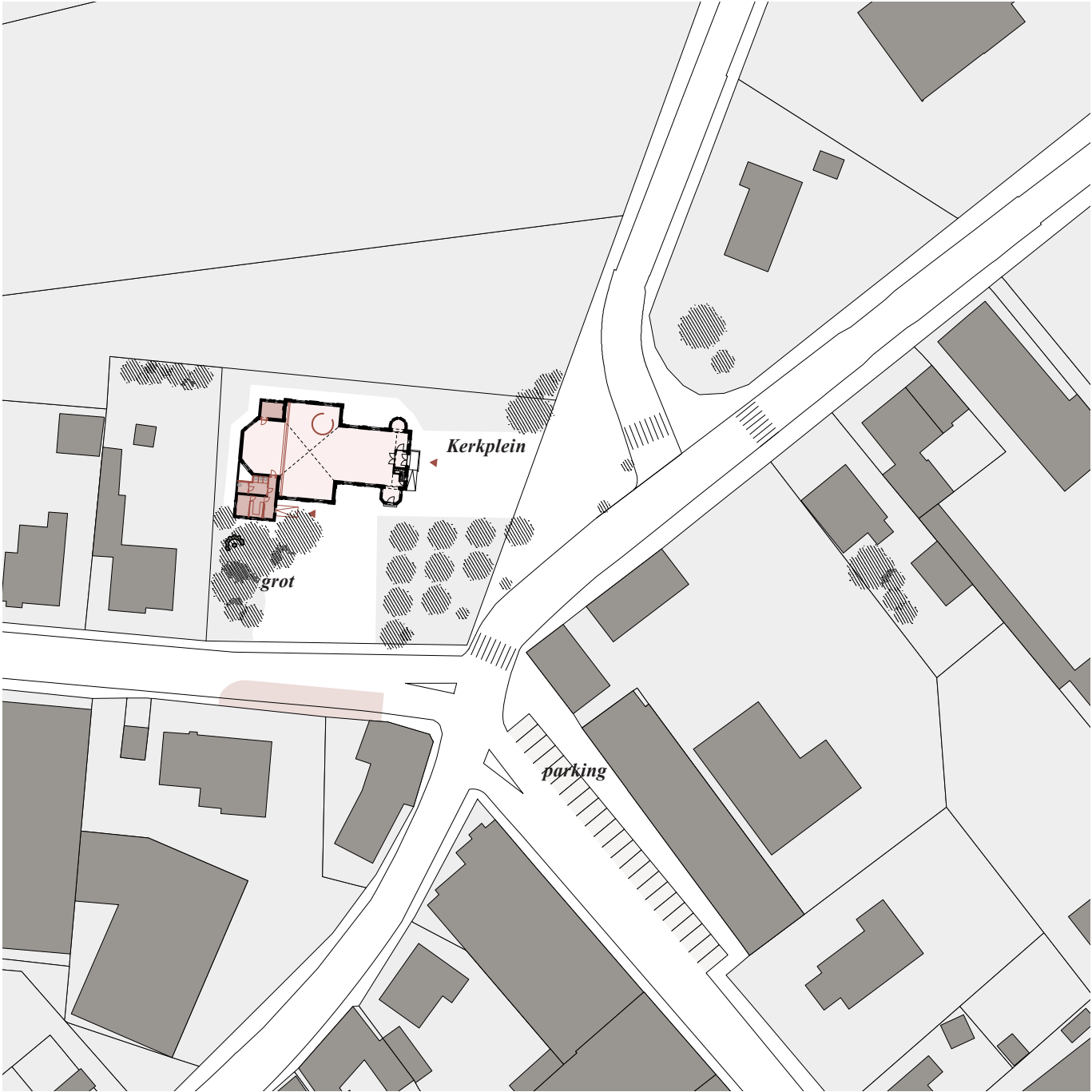
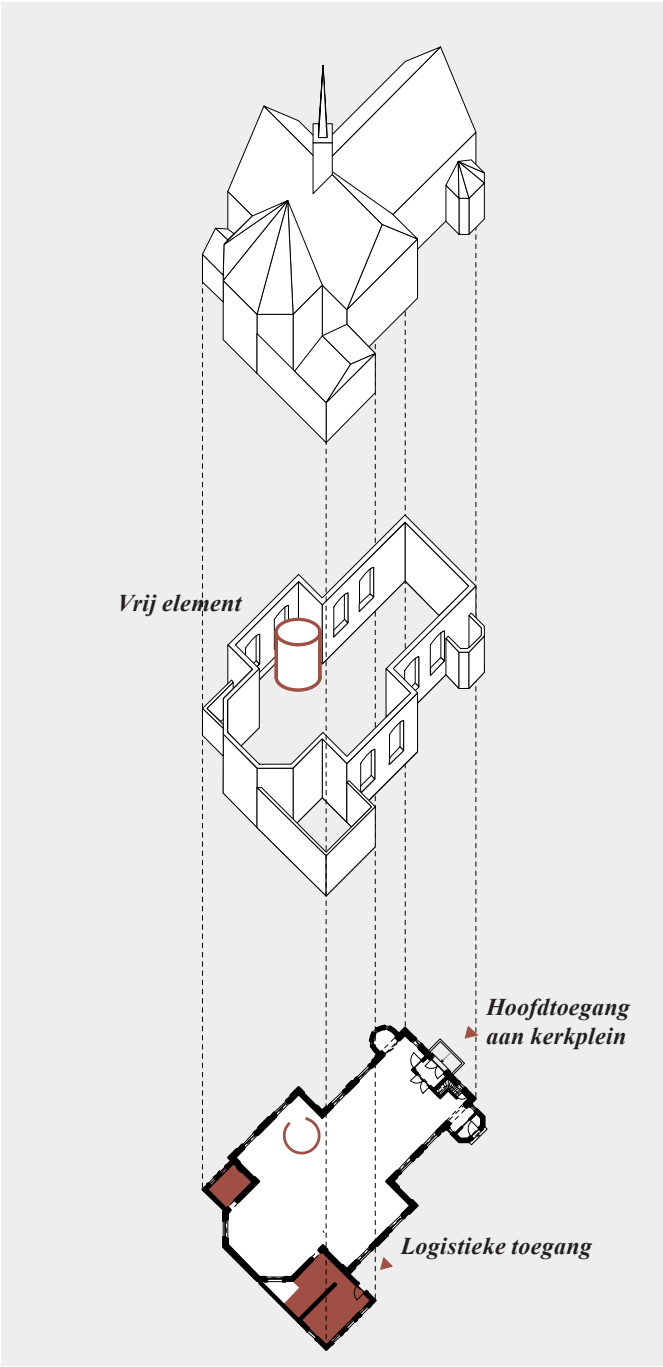
De inrichting van de vrije ruimte kan afgestemd worden op allerhande tijdelijke gebuiken; van tentoonstellingen tot jeugdkampen. Als voorbeeld tekenen we een cirkelvormig element die een kleine vergaderruimte definieert.

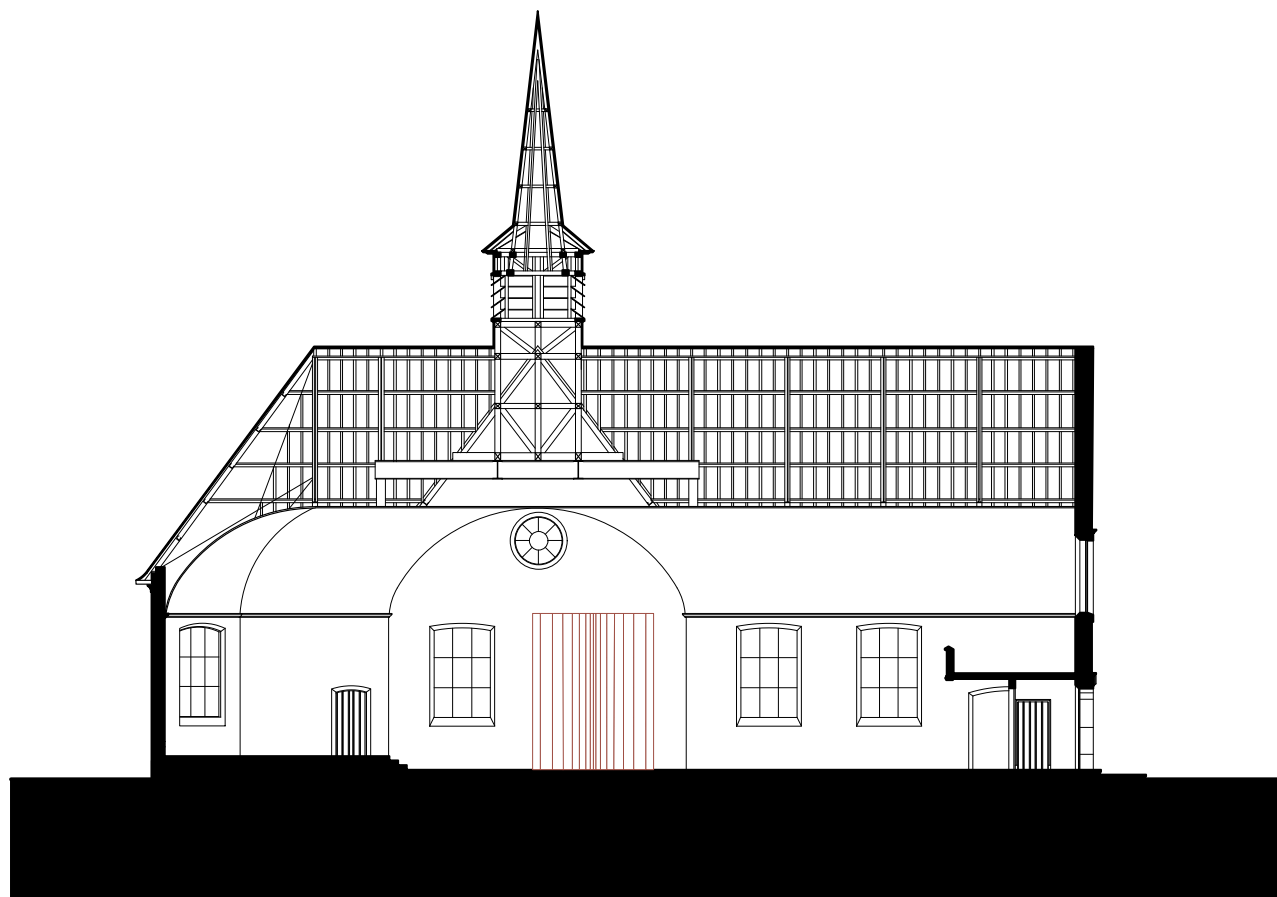
Hoofdtoegang aan Kerkplein

De bestaande hoofdtoegang aan het kerkplein blijft behouden.

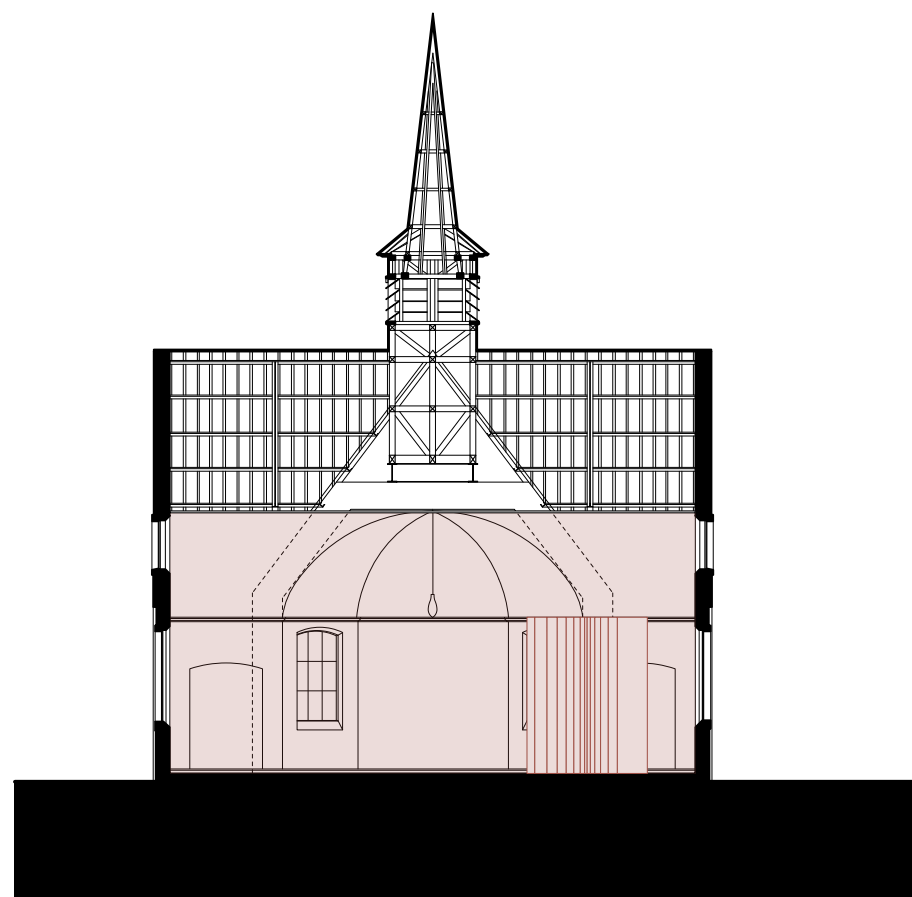
Logistieke toegang

De zijtoegang naar de sacristie geeft rechtstreeks toegang tot het nieuwe sanitair, keuken en berging.

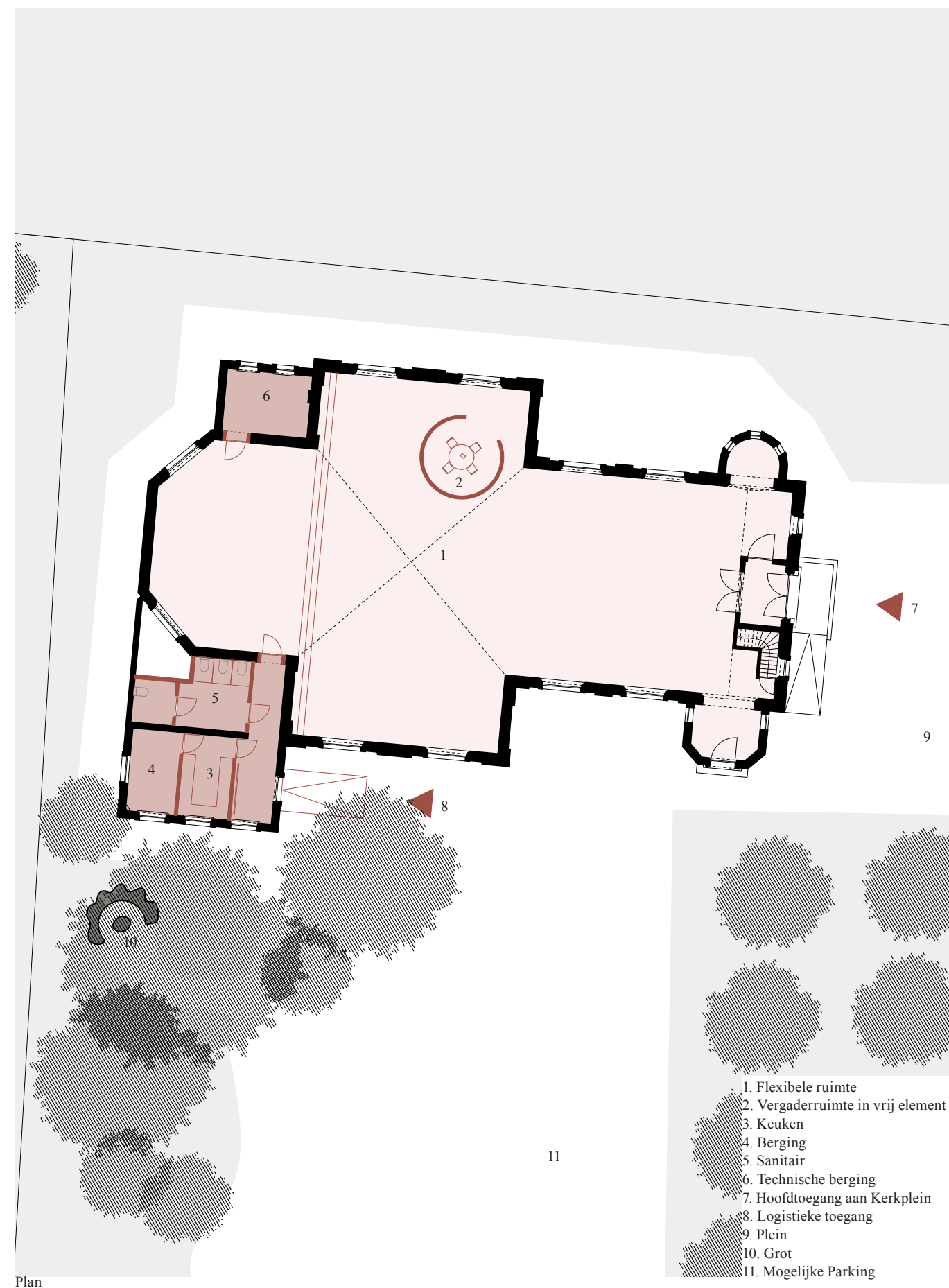

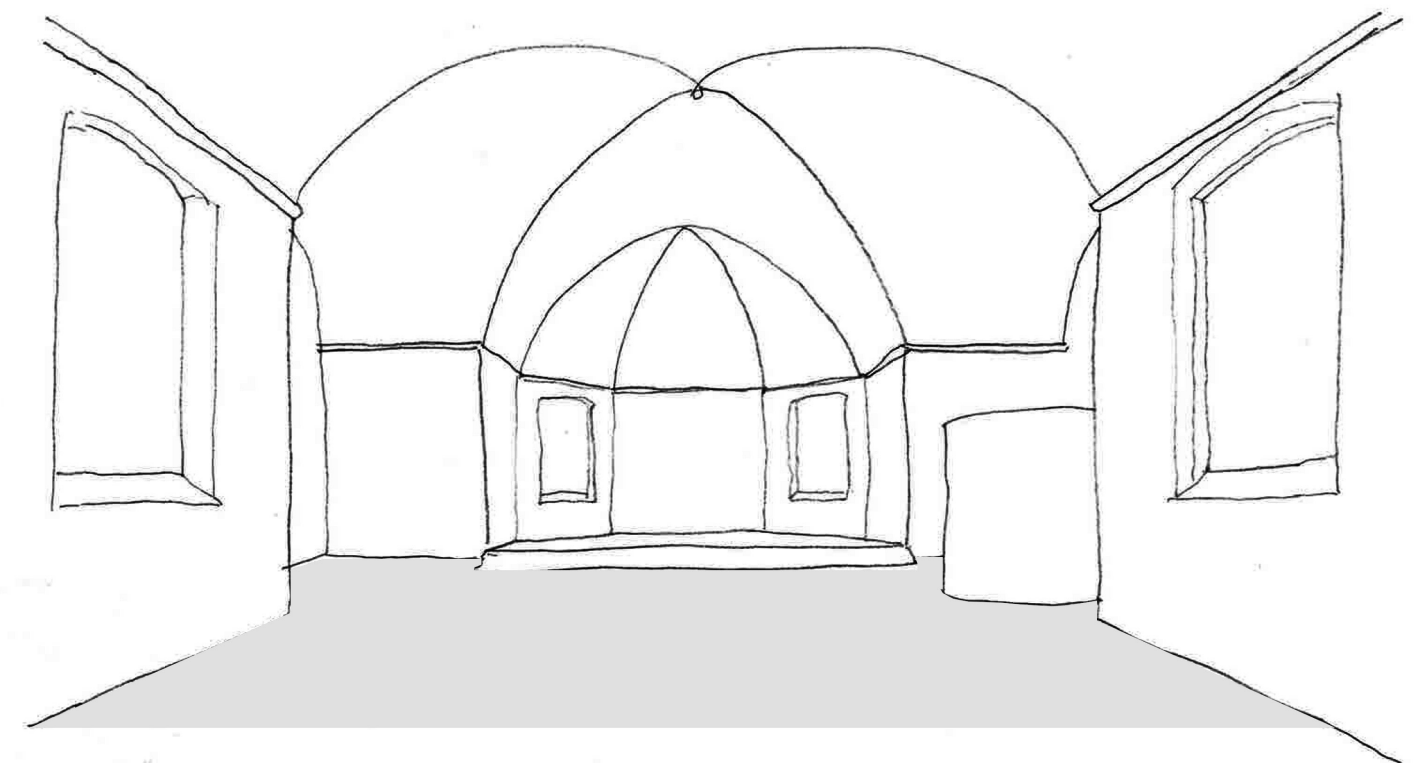
Langssnede

Dwarssnede

Plan

Schets scenario 1 met het vrij element in een kruisvormige ruimte

Referenties
Vrij element in de kerk

Gesloten

Kerk klein Wetsinge,
Jelle de Jong architecten
(<http://www.jongarchitecten.nl/projecten/>)

Open

5.2. Scenario 2: Schip

De Sint-Eligiuskerk als multifunctionele podiumzaal met foyer

De ruimte wordt meer afgestemd voor podiumactiviteiten zoals theatervoorstellingen, concerten, lezingen en dergelijke. Tegelijk blijft de ruimte flexibele inzetbaar voor allerlei gebruik. We geven de oorspronkelijke kruisvorm van de kerk op en geven ze een meer lineaire vorm. Het koor wordt ingericht als podium.

Schip

Het volledige schip wordt onderverdeeld in een foyer-gedeelte aan de zijde van de hoofdtoegang en een multifunctionele ruimte daarachter. De ruimte van het transept die vrijkomt wordt ingezet als dienende ruimte. Ze kan verschillende functies zoals berging of vergaderzalen bevatten.

Afscheiding transept

Bij de afscheiding tussen transept en schip is belangrijk hoe de wand aansluit op het plafond. Wij voorzien hier het aanpassen van het plafond aan de tonvorm. De binnenruimte van de kerk wordt zo één lineaire ruimte met een tonvorm over de volledige lengte. De wand zelf bevat openingen naar de dienende ruimte erachter. Wij voorzien nu telkens 2 openingen in het ritme van de bestaande ramen. Een meer gedetailleerd ontwerp kan bekijken of er via deze weg nog daglicht binnenkomt in het centrale schip.

Afscheiding foyer

De afscheiding tussen foyer en zaal kan meer open of gesloten worden. Dit is ook afhankelijk van de praktische eisen zoals de akoestiek. Wij voorzien hier nu een gesloten wand met twee openingen.

Daklicht

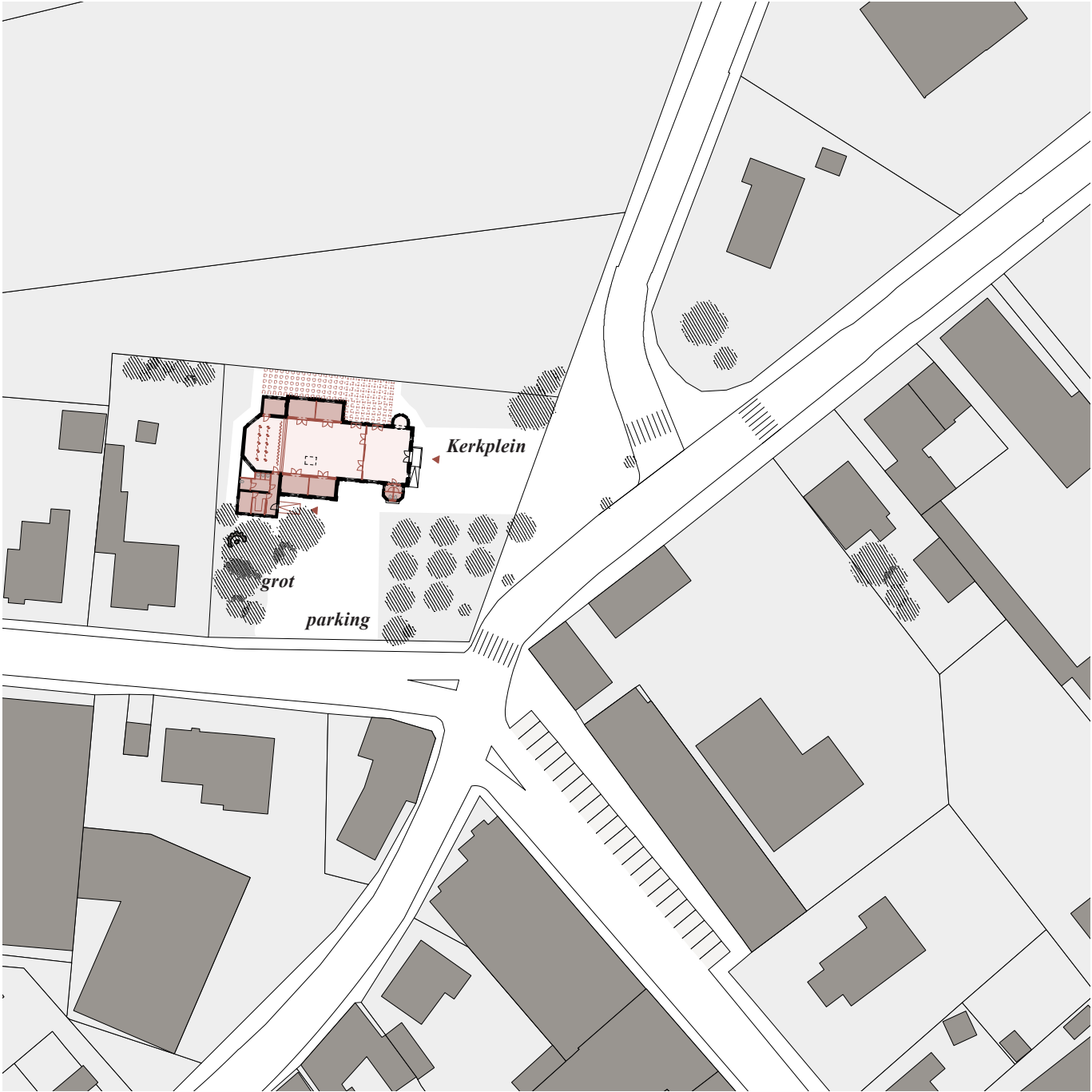
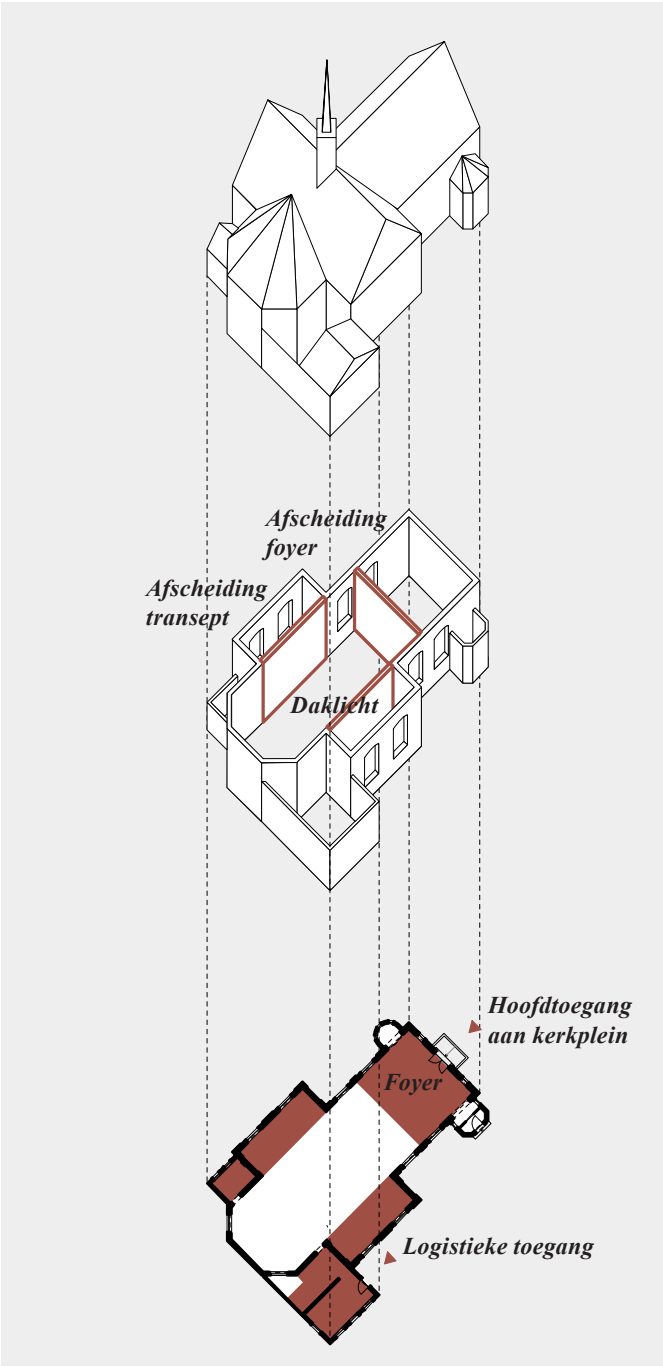
Om de vermindering van het daglicht via het transept te compenseren, voorzien we een daklicht in het deel nieuwe valse zoldering. Deze werpt zenitaal licht rechtstreeks in het schip. Er dient nagekeken te worden of dit daklicht verduisterd dient te worden bij bijvoorbeeld voorstellingen.

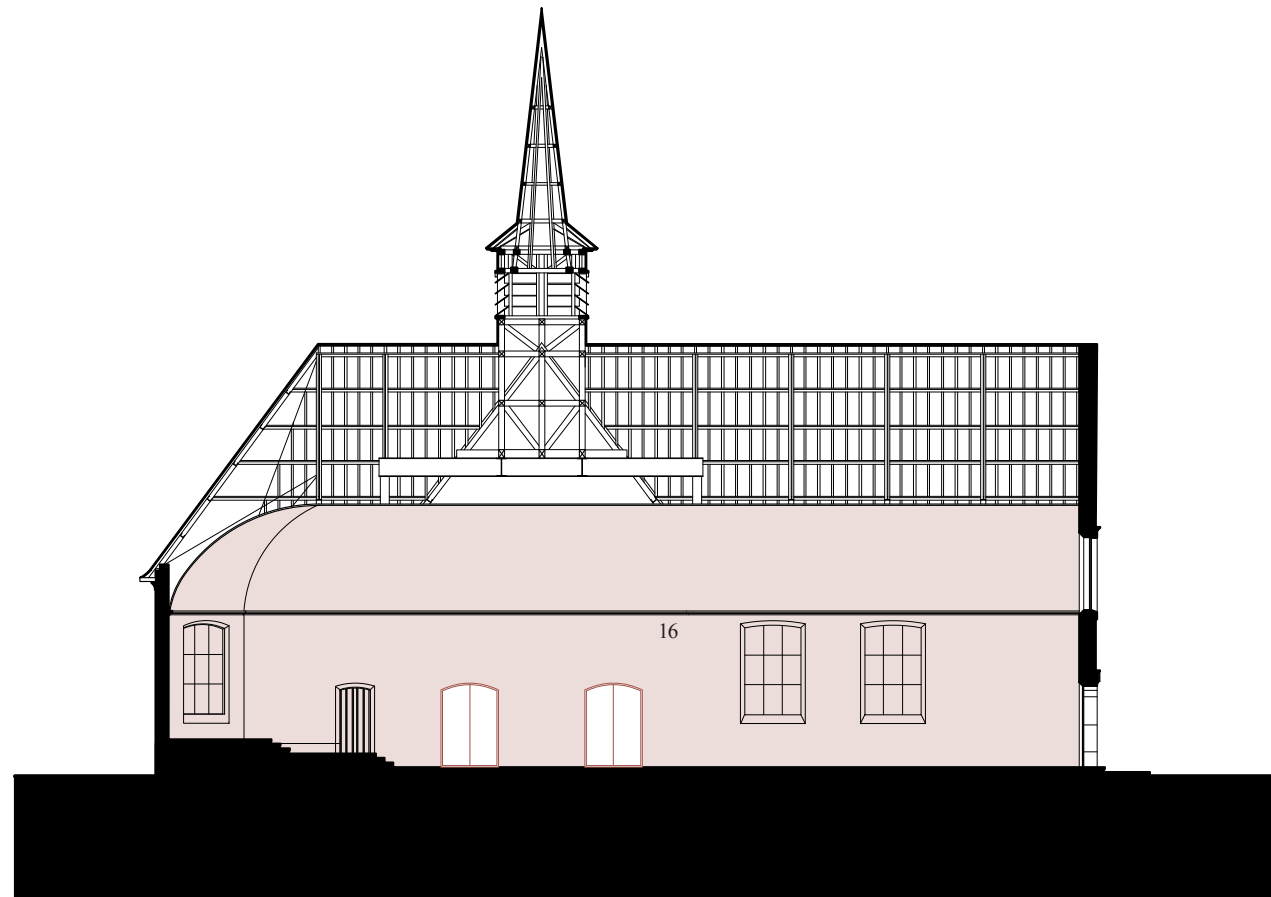
Hoofdtoegang aan Kerkplein

De bestaande hoofdtoegang aan het kerkplein blijft behouden. Ze ontsluit nu achtereenvolgens eerst het foyer en dan de zaal.

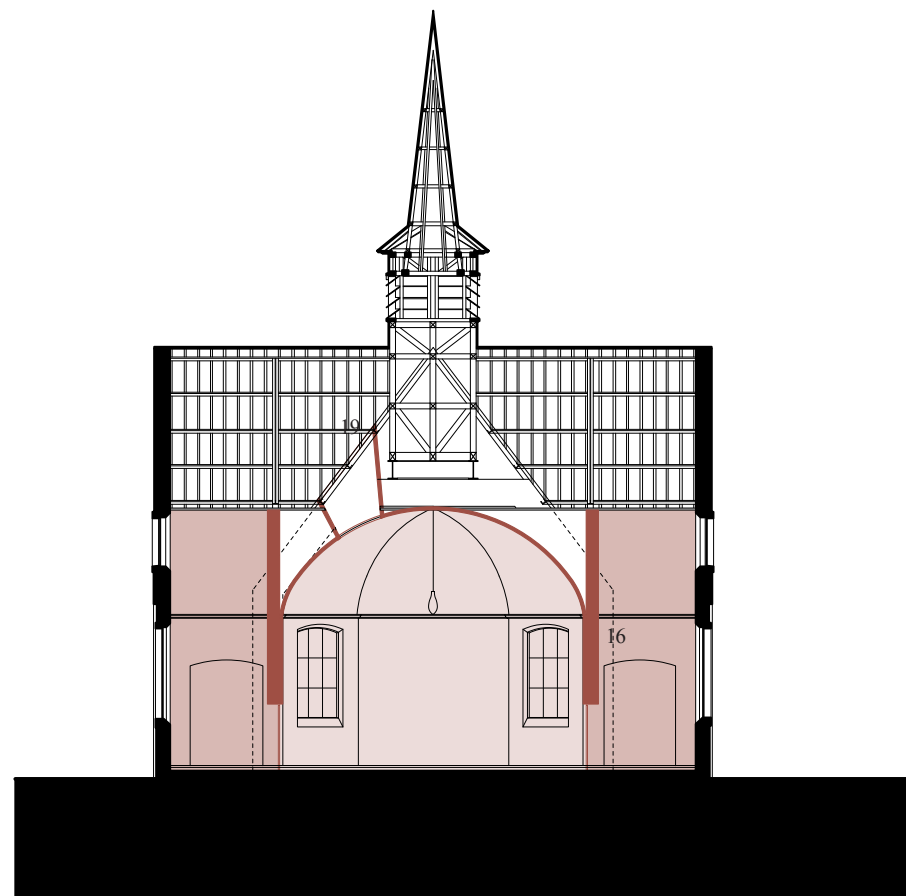
Logistieke toegang

De zijtoegang naar de sacristie geeft rechtstreeks toegang tot het nieuwe sanitair, keuken en berging.

Langssnede

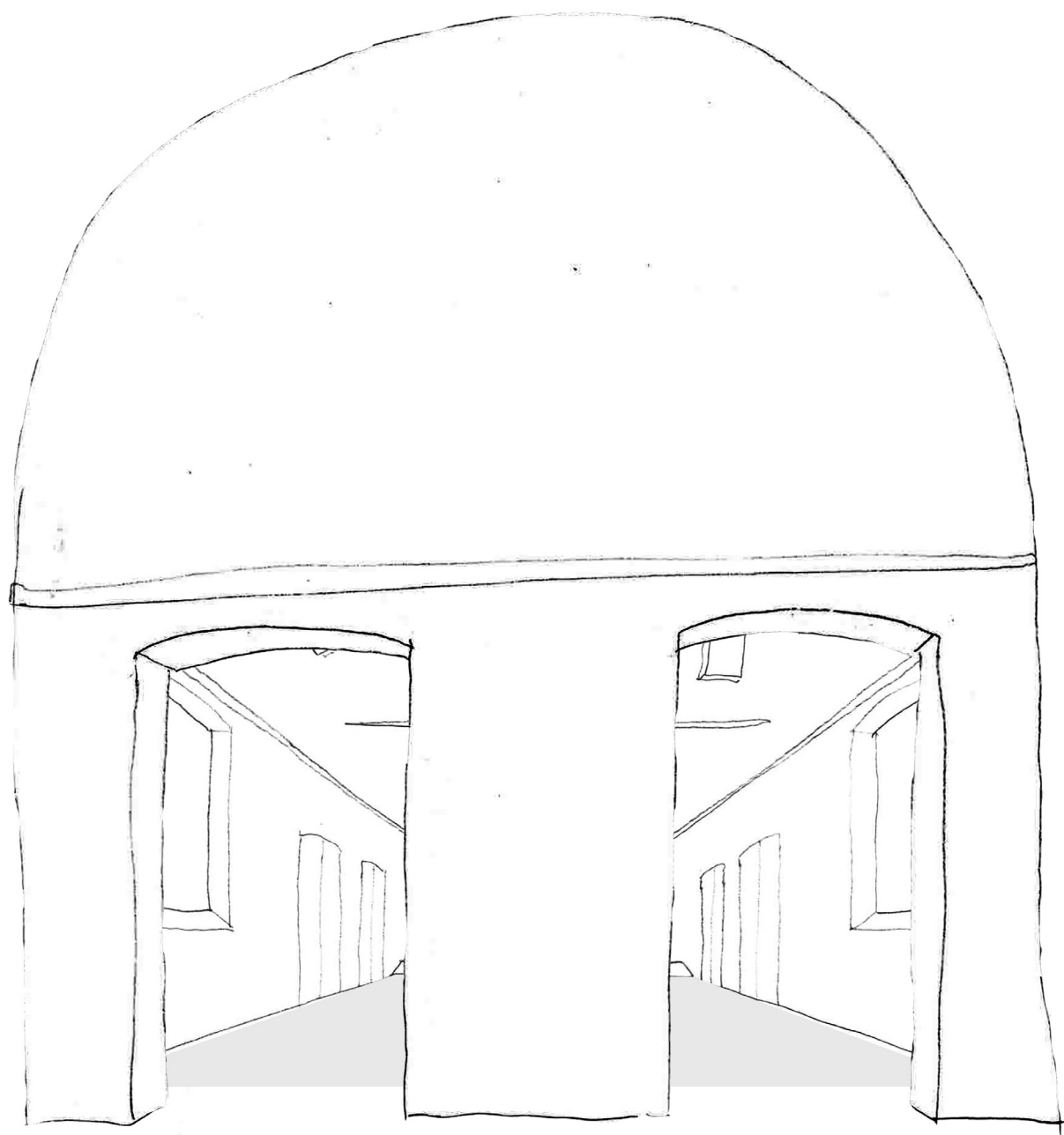

Dwarssnede

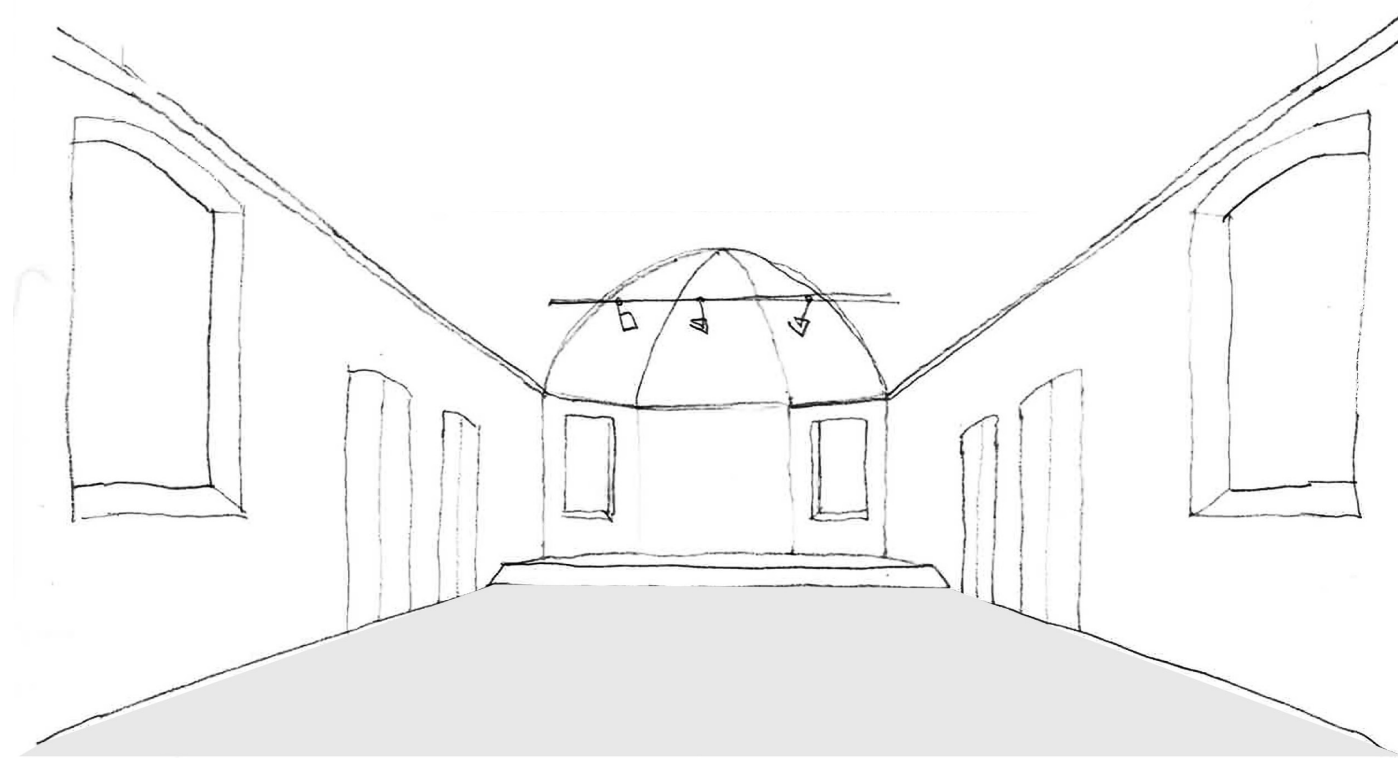

Plan

1. Flexibele ruimte
2. Vergaderruimte
3. Keuken
4. Berging
5. Sanitair
6. Technische berging
7. Hoofdtoegang aan Kerkplein
8. Logistieke toegang
9. Plein
10. Grot
11. Mogelijke Parking
12. Terras
13. Foyer
14. Onthaal, vestiaire
15. Sanitair bij foyer
16. Afscheiding transept
17. Afscheiding foyer
18. Openingen naar terras
19. Daklicht
20. Gordijn
21. Theatertechnieken

Schets scenario 2 schip, zicht vanuit foyer

Schets scenario 2 schip, zicht in de zaal

Referenties

Een flexibele ruimte

Kerk uitgerust als podiumzaal

5.3. Scenario 3: Asymmetrisch schip

De Sint-Eligiuskerk met een multifunctionele zaal langsheen een foyer

Dit scenario bouwt verder op ‘Scenario 2 Schip’. Maar aan één zijde van het schip wordt een gang over de volledige lengte geplaatst. De voorzijde van de kerk met entree en het foyer staan nu in verbinding met de achterzijde van de kerk met het logistieke gedeelte. Men kan via een reeks van toegangen de multifunctionele ruimte zijdelings betreden. Het grote voordeel hiervan is dat het schip indeelbaar is in grotere en kleinere ruimtes afgestemd op het gebruik. Er kunnen bijvoorbeeld ook twee activiteiten tegelijk plaatsvinden.

Afscheiding foyer

De afscheiding tussen foyer en zaal wordt gevormd door een nieuwe langse wand. In deze wand bevindt zich een mooie reeks van openingen. Deze volgen hetzelfde ritme van de raampartijen, maar kunnen hierop ook afwijken en ermee interfereren. Belangrijk hier ook hoe de wand aansluit op het plafond. Idealiter wordt heel de tonvorm aangepast aan een kleinere tonvorm die naadloos aansluit op de nieuwe wand.

Afscheidingen in het schip

Om op een flexibele manier verschillende ruimtes af te bakenen, wordt de ruimte uitgerust met een grid van dwarse staven waar gordijnwanden aan kunne bevestigd worden.

Hoofdtoegang foyer aan Zijkapel

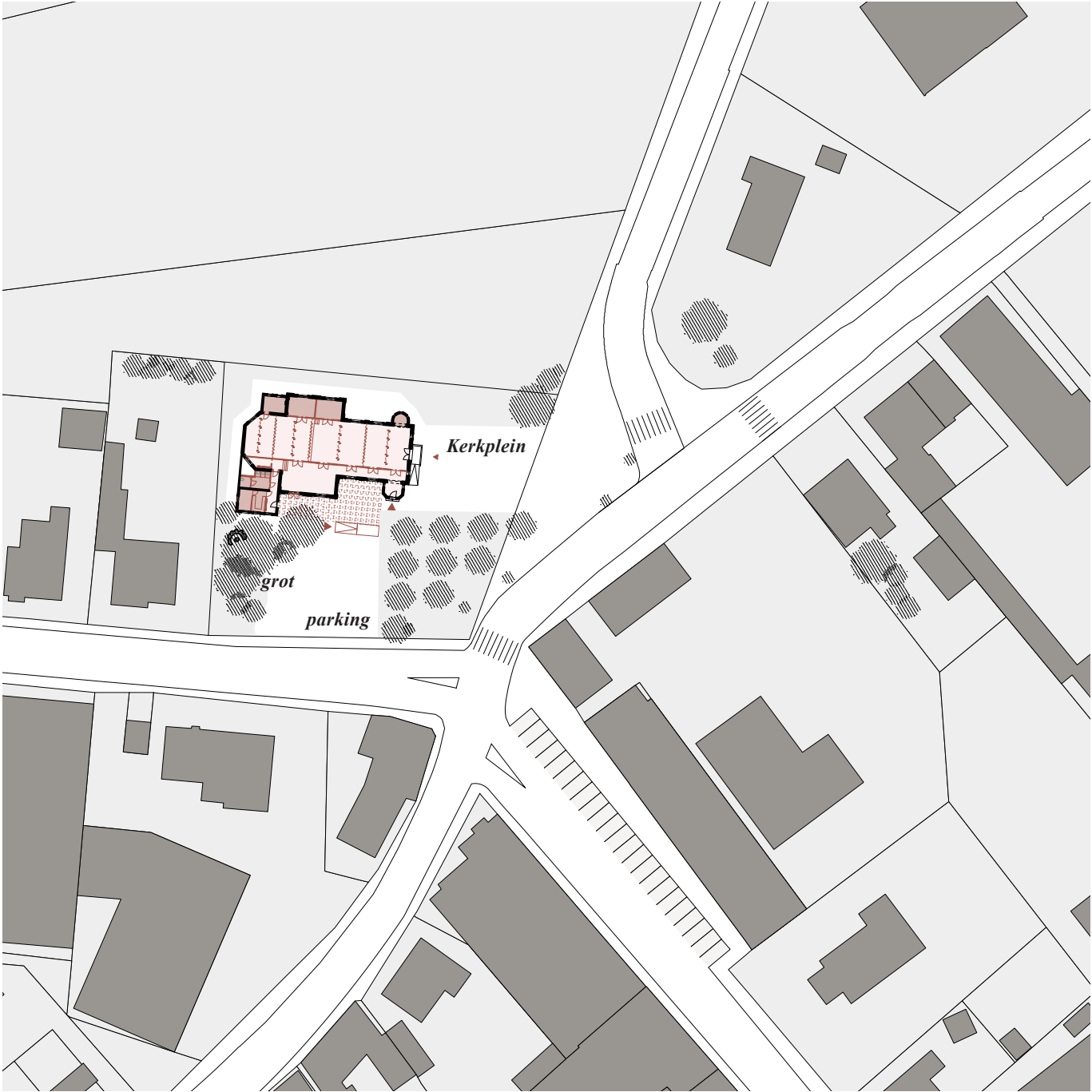
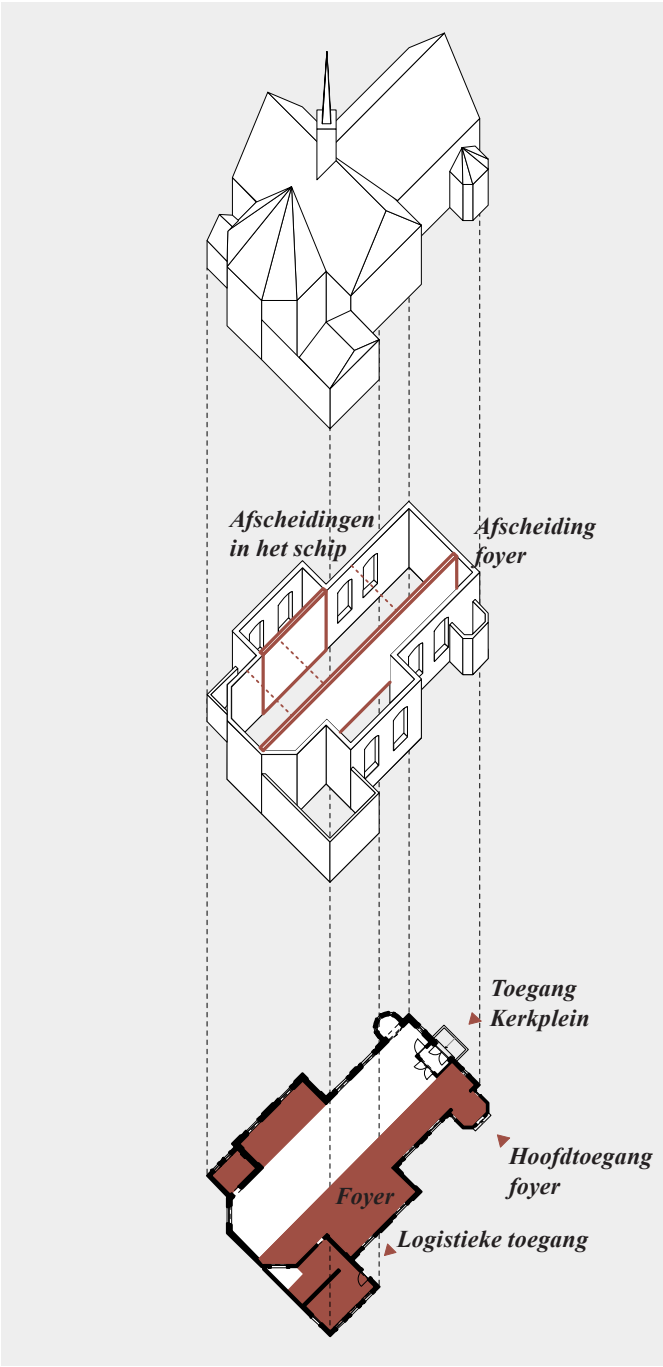
De bestaande toegang in de zijkapel wordt de belangrijkste toegang voor publiek om de foyer te bereiken.

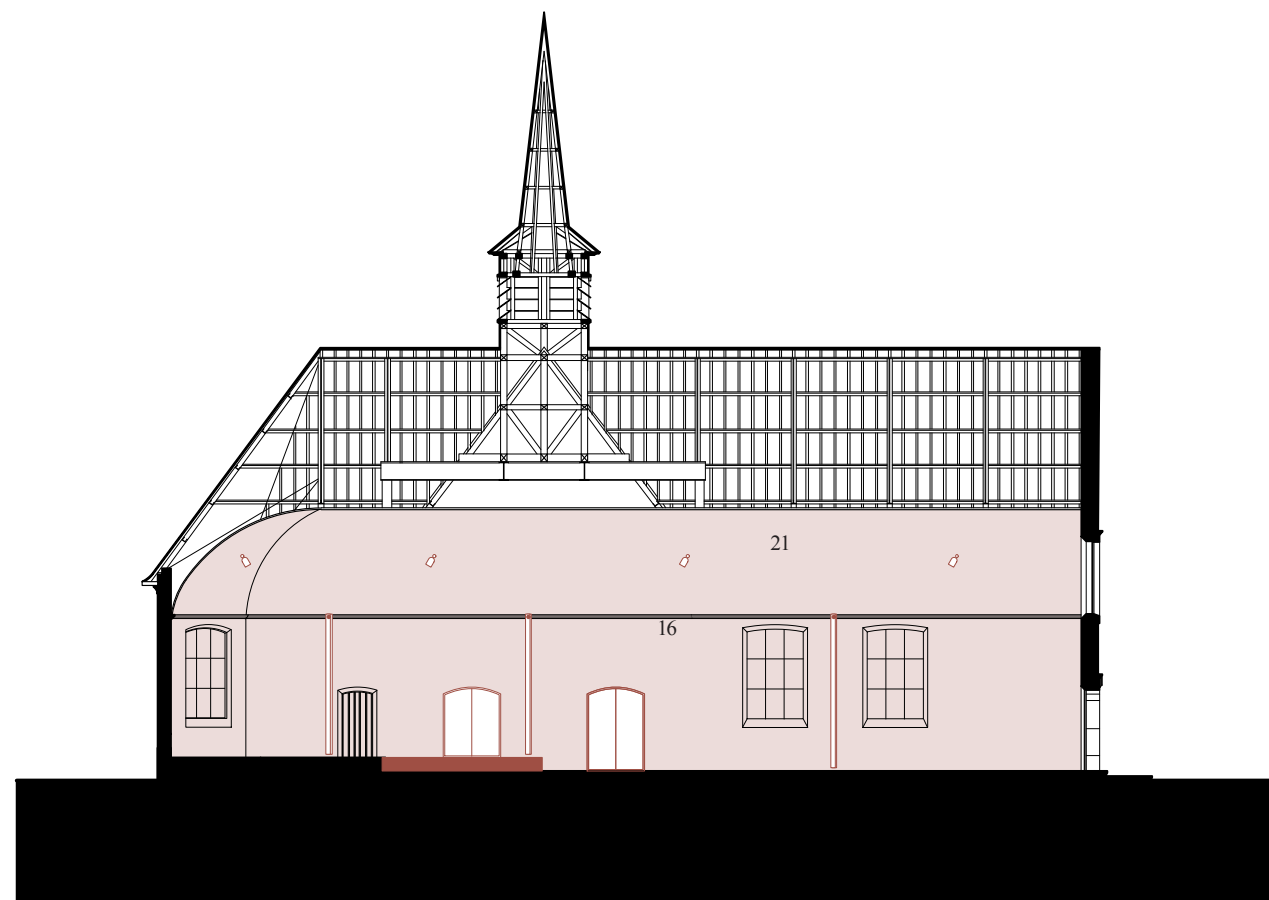
Toegang aan Kerkplein

De bestaande hoofdtoegang aan het kerkplein blijft behouden. Ze ontsluit rechtstreeks de zaal.

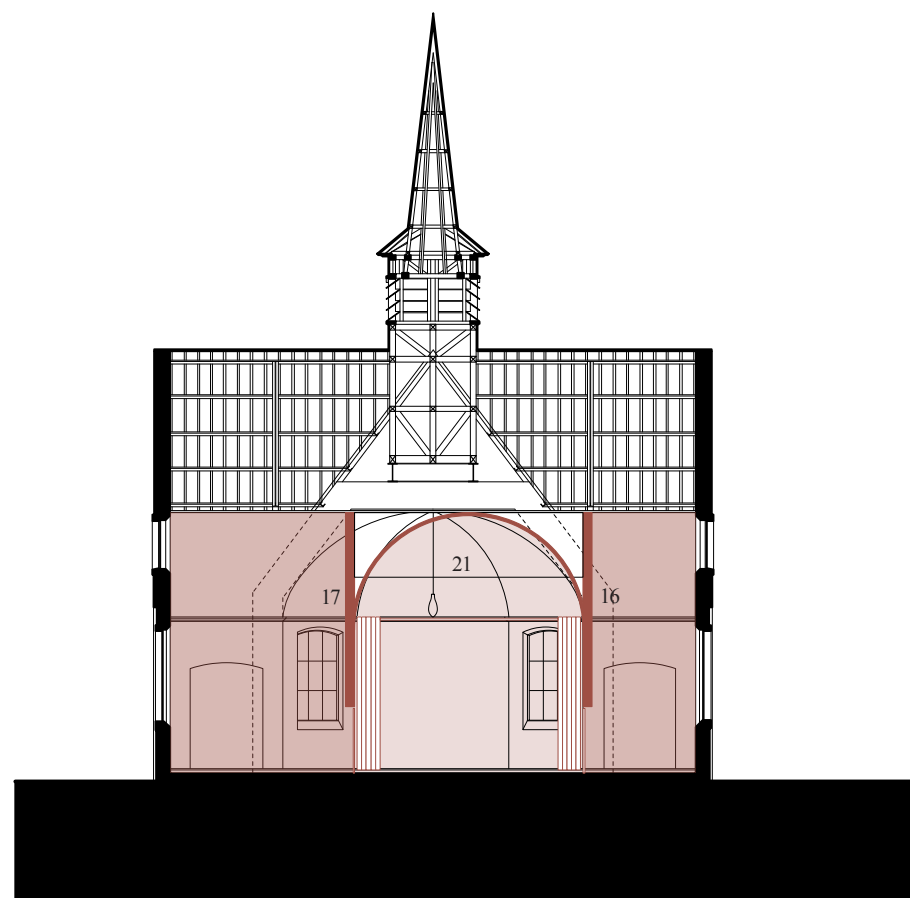
Logistieke toegang

De zijtoegang naar de sacristie geeft rechtstreeks toegang tot het nieuwe sanitair, keuken en berging.

Langssnede

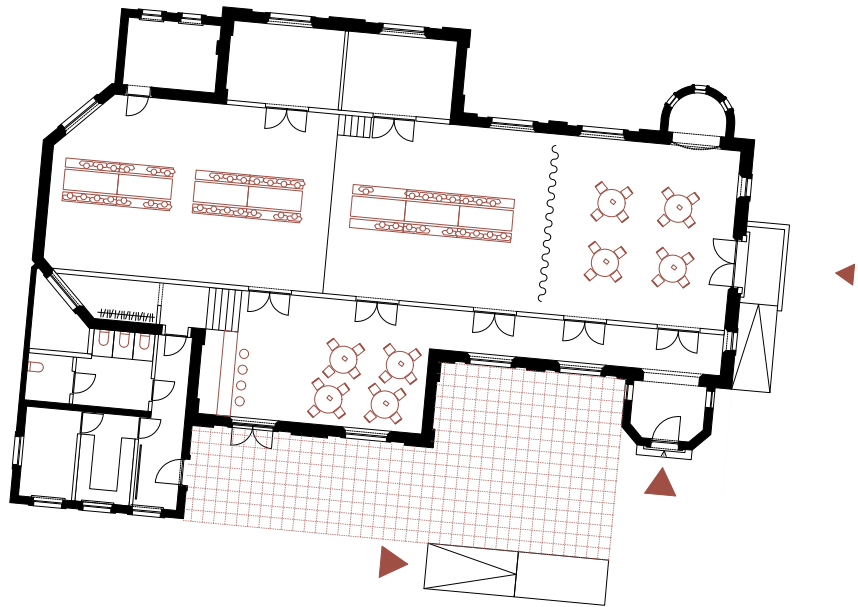

Dwarssnede

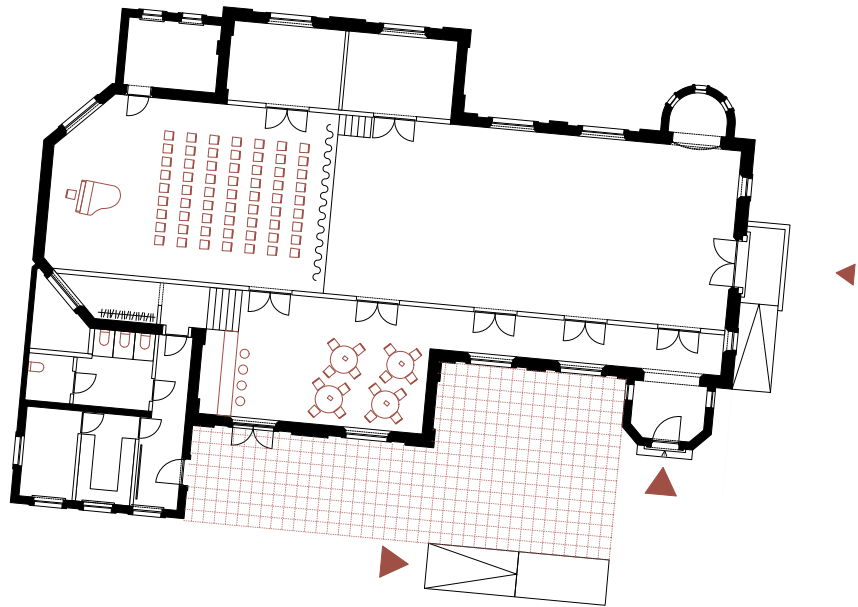

Plan

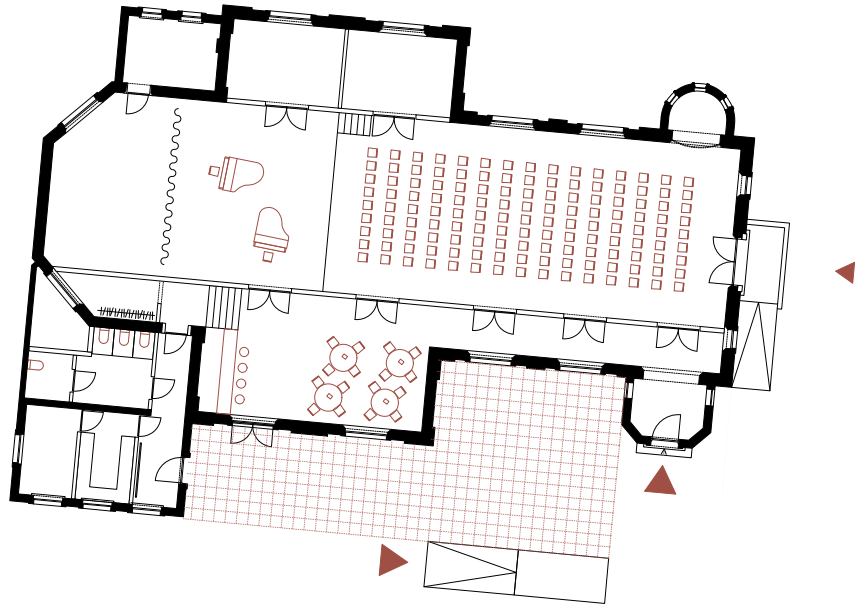
Buurtfeest + receptie
~ 88 personen

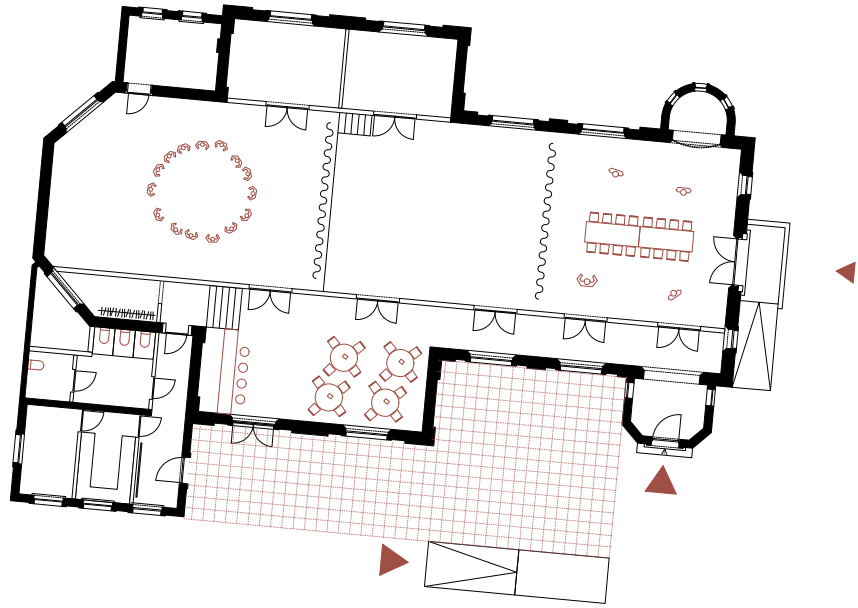
Klein concert
~ 65 personen

Groot concert
~ 135 personen

Yogales + vergadering
~ 50 personen

Schets scenario 3 asymmetrisch schip, foyer langsheen zaal

Referenties

Nieuwe langse wanden
in een bestaande kerkruimte

Links:
Kapel de Zande in Ruislede,
Hootmans Architectuurbureau
(<http://www.hootsmans.com>)

Rechts:
Kirche St.peter und Paul, Matthias Rüppel
(https://www.architekten-thueringen.de/aft/projekte/p/umbau_der_kirche__quot_st__peter_und_paul__quot__zum_pfarrgemeindezentrum_im_kirchenraum-3106.html)

5.4. Scenario 4: Open schip

De Sint-Eligiuskerk met uitnodigende multifunctionele ruimte

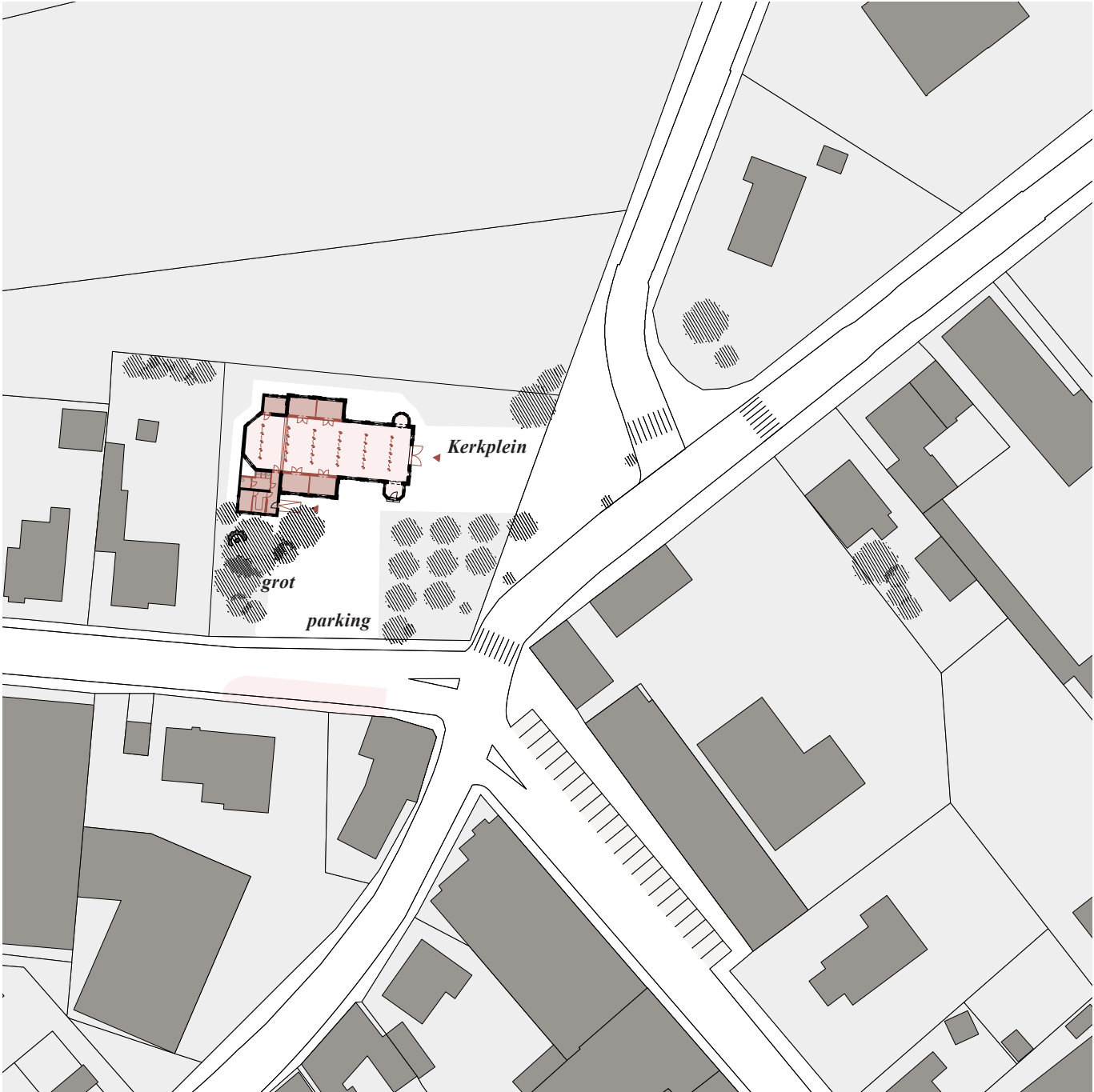
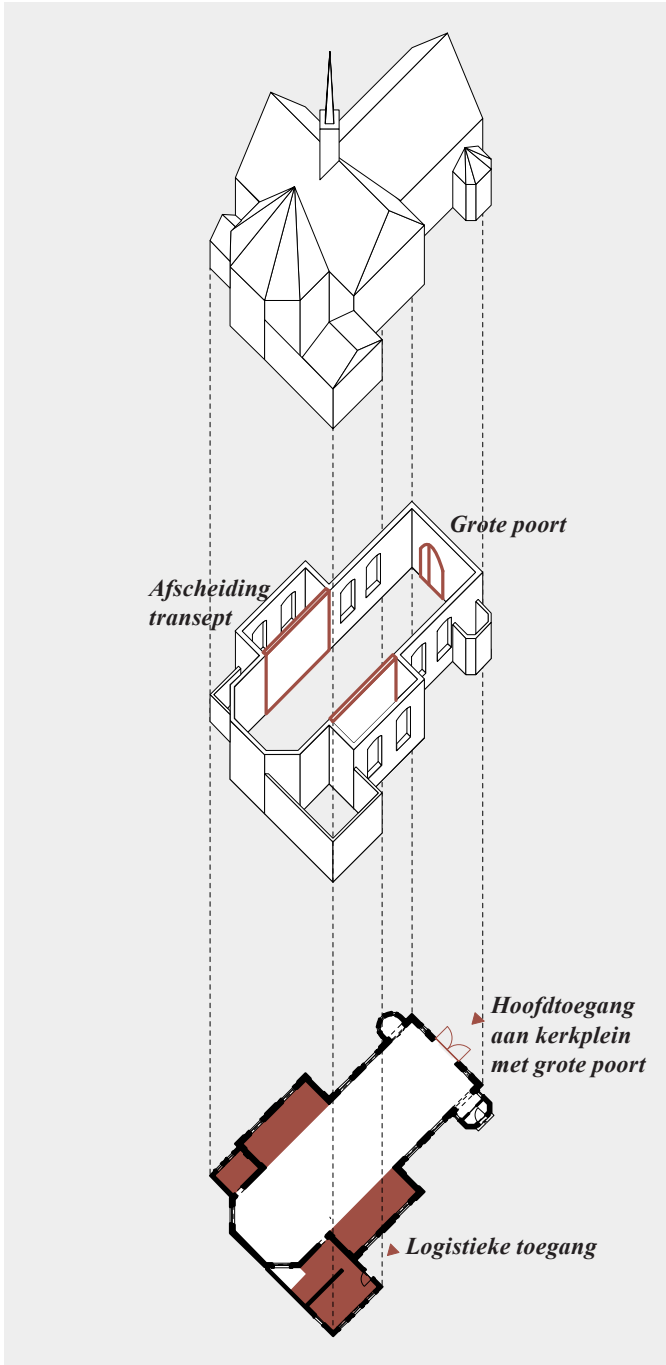
Dit scenario bouwt verder op ‘Scenario 2 Schip’. Maar de binnenruimte van de kerk wordt doorgetrokken tot aan de voorgevel. De hoofdtoegang wordt fysiek vergroot en met grote poorten voorzien. Wanneer deze poorten open staan loopt de multifunctionele ruimte van de kerk over in het kerkplein. Deze opstelling is uitermate geschikt voor activiteiten met een sterke relatie tussen binnen en buiten, zoals bijvoorbeeld markten en buurtfeesten.

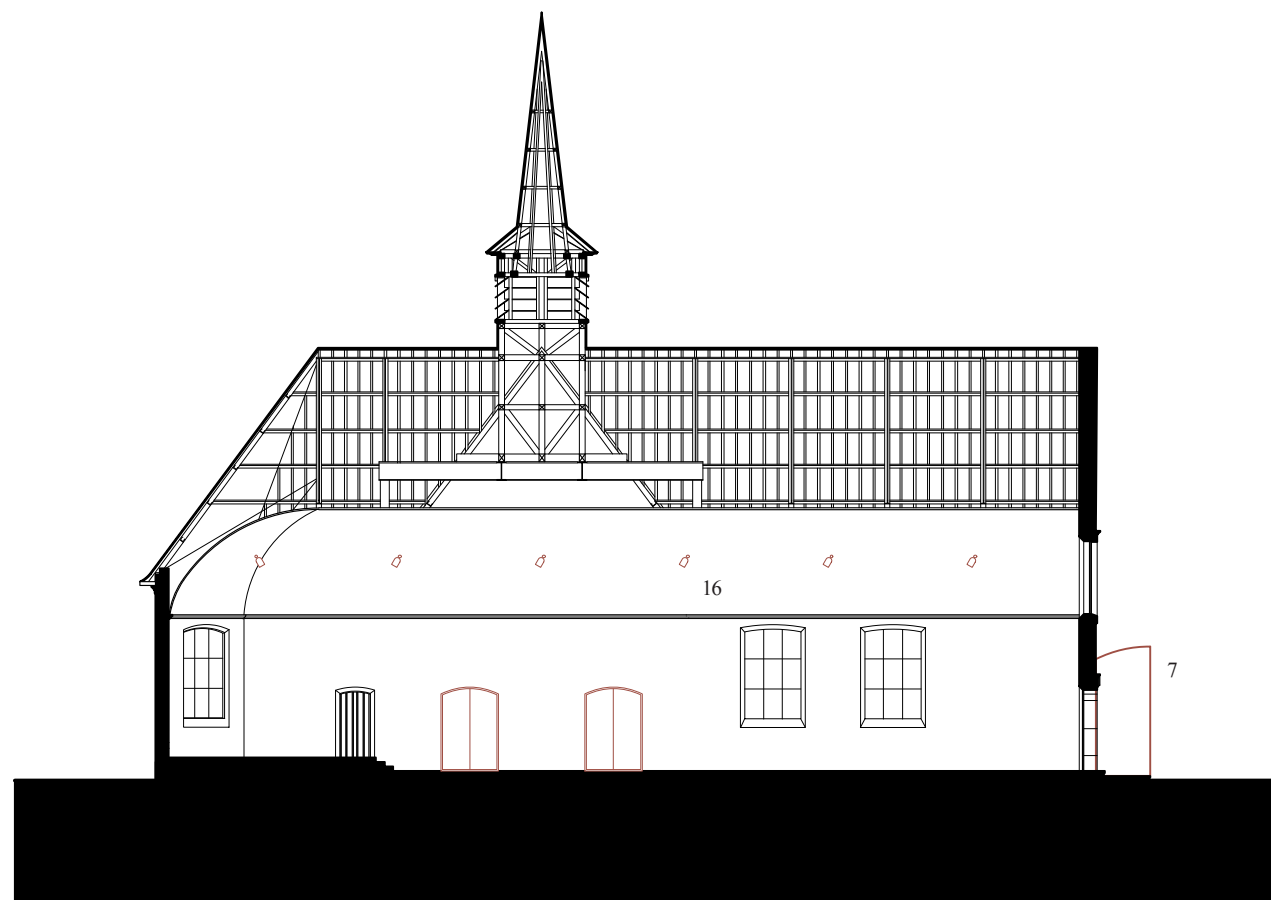
Hoofdtoegang aan Kerkplein met grote poort

De bestaande hoofdtoegang aan het kerkplein wordt vergroot. Hier komt een grote poort. In opens toestand loopt de binnenruimte van de kerk naadloos over in het kerkplein voor de kerk. Het ontwerp van de buitenaanleg zorgt voor de afstemming van het peil van het plein op het peil van de binnneruimte.

Logistieke toegang

De zijtoegang naar de sacristie geeft rechtstreeks toegang tot het nieuwe sanitair, keuken en berging.

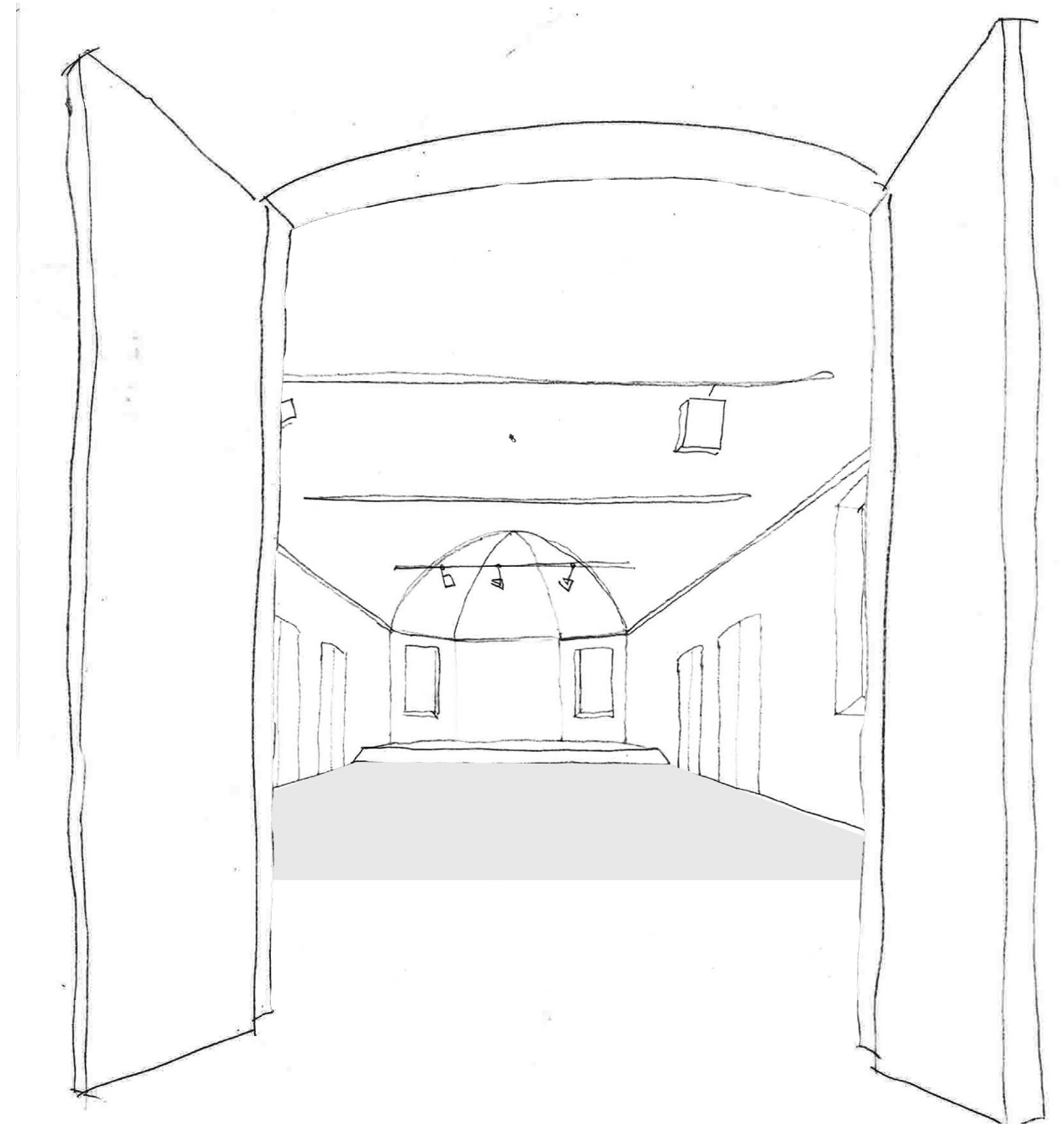
Langssnede

Dwarssnede

Plan

Schets scenario 4 open schip, toegang met grote poort

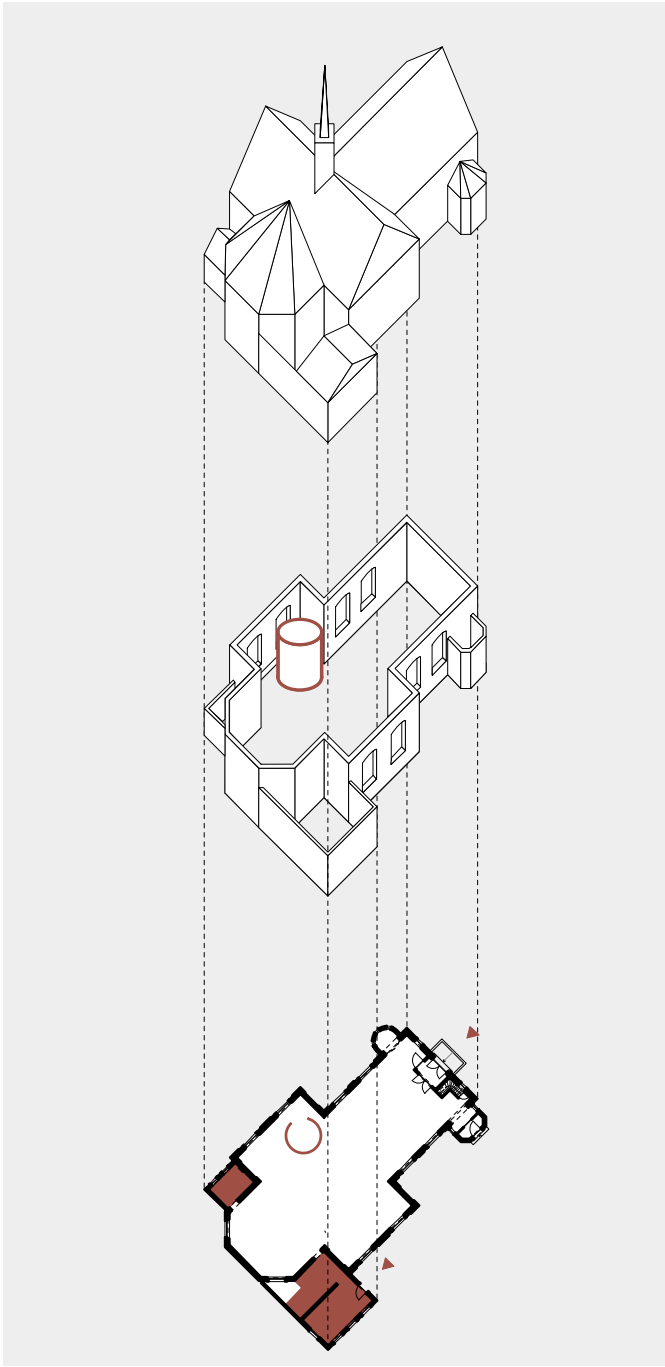
Referenties

Toegang met grote poort

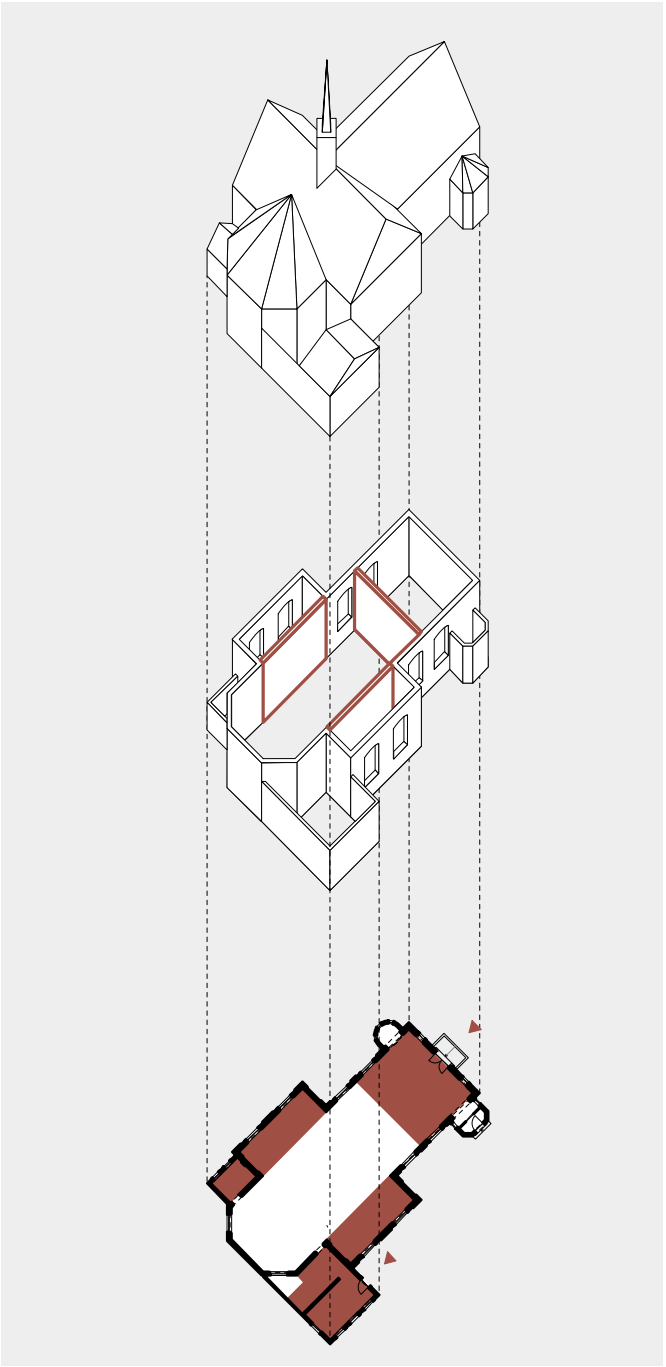

Rechts:
Marché couvert Sainte Marie Sarlat,
Jean nouvel
(<http://www.sarlat-tourisme.com/marche-de-sarlat>)

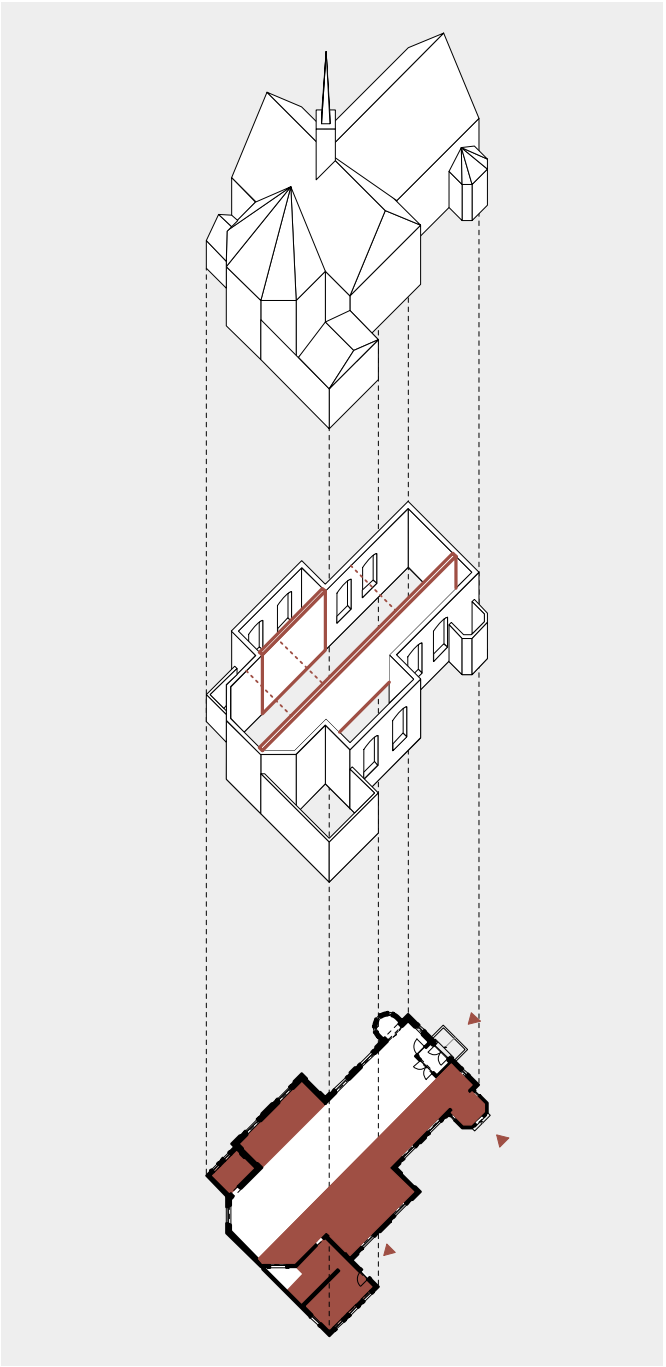
5.5. Samenvatting

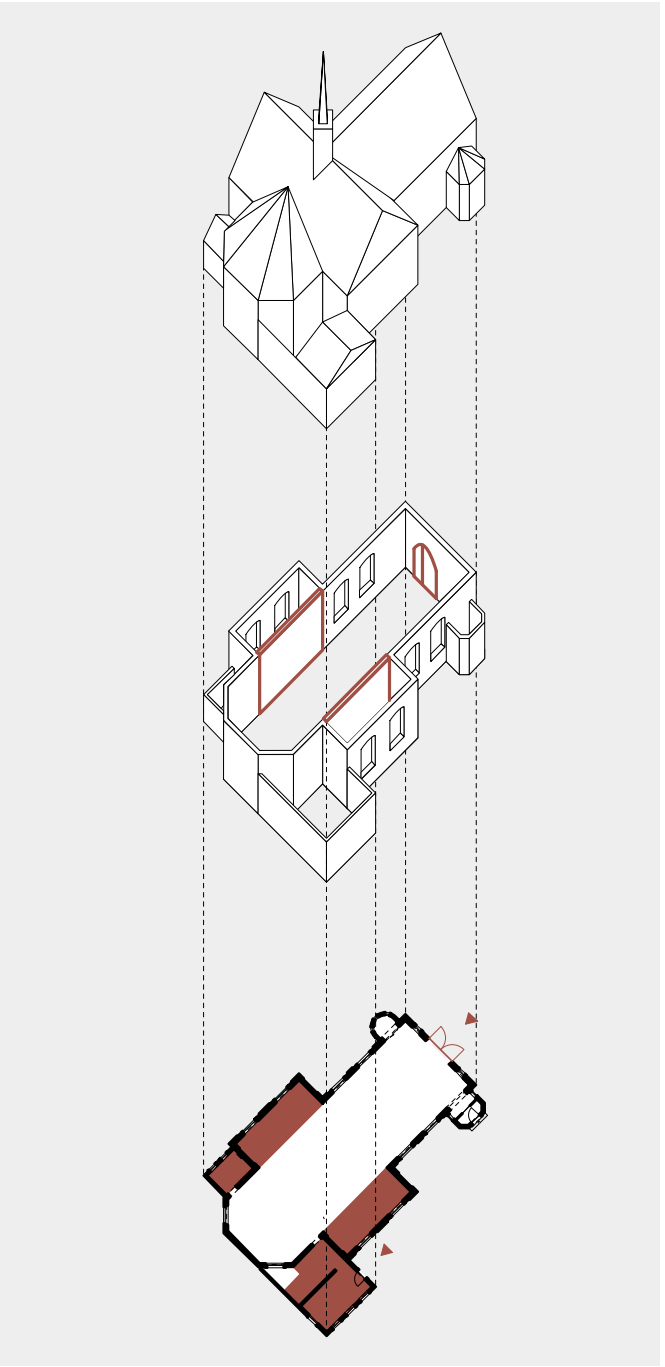
Scenario 1
Kruis

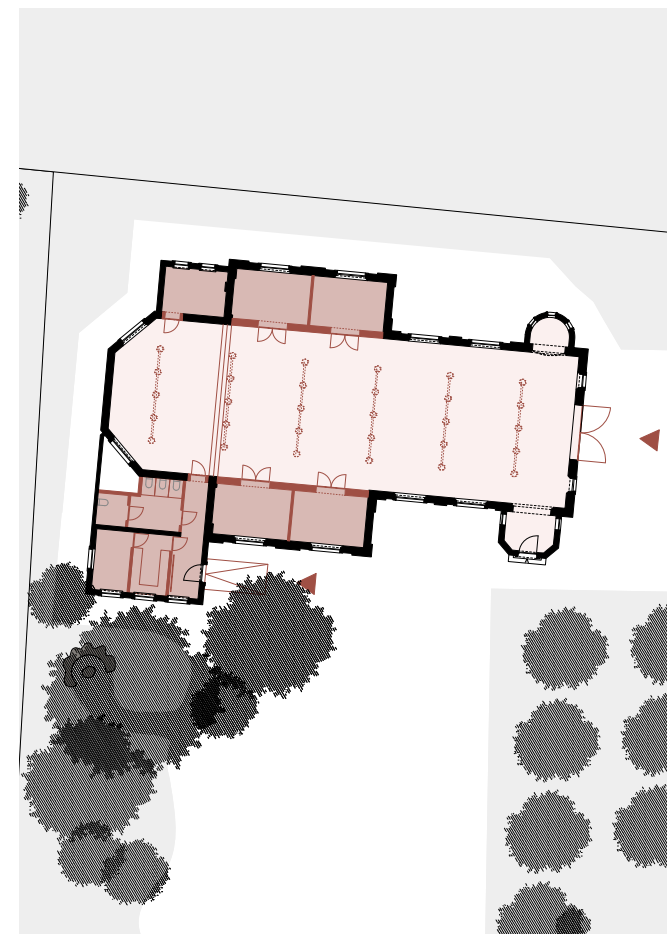
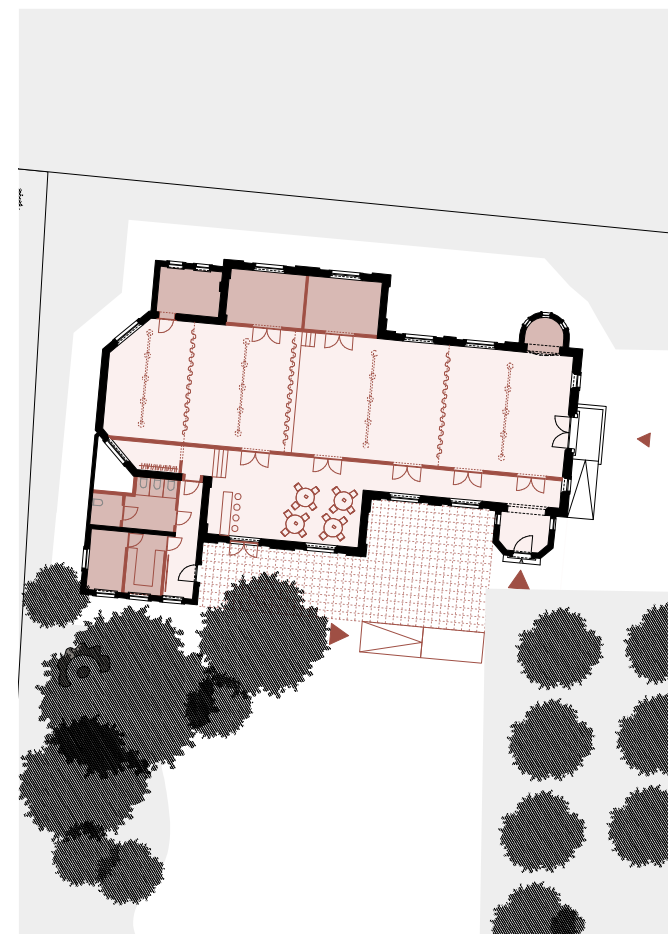
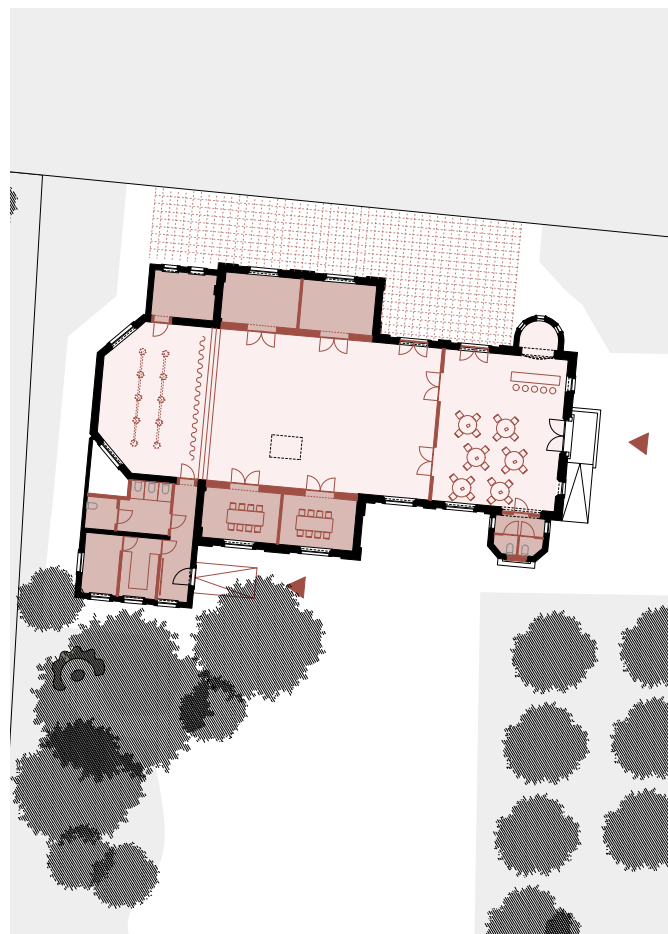
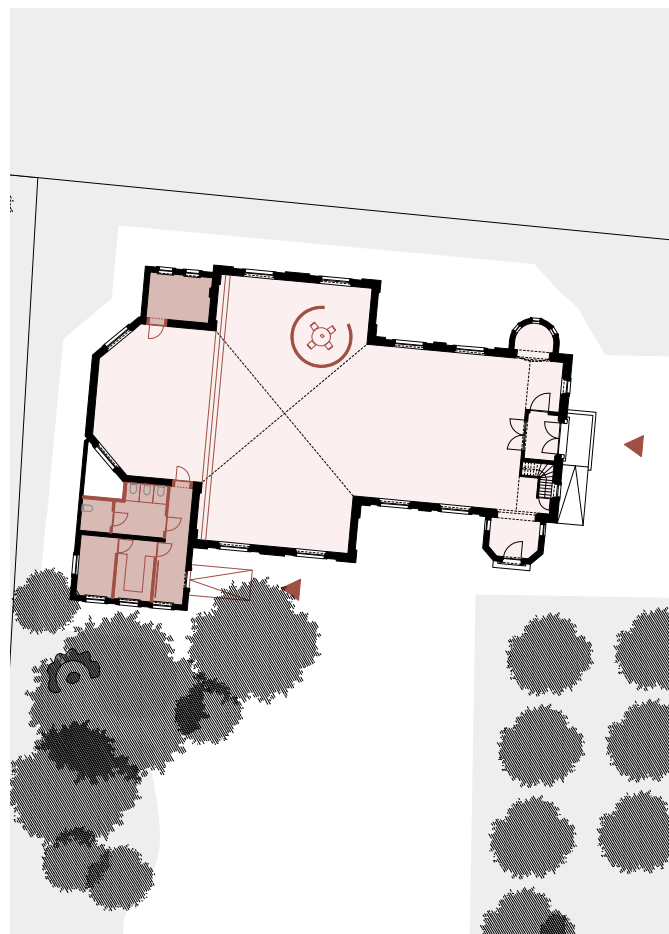
Scenario 2
Schip

Scenario 3
Asymmetrisch schip

Scenario 4
Open schip

Scenario 1
Kruis

Scenario 2
Schip

Scenario 3
Asymmetrisch schip

Scenario 4
Open schip

COLOFON

Begeleid haalbaarheidsonderzoek voor herbestemming voor de Sint-Elligiuskerk Vijfwegen Staden

In opdracht van:

Gemeente Staden

Marc Bogaert

Marktplaats 2

8840 Staden

E: marc.bogaert@staden.be

Projectbegeleiding:

Projectbureau Herbestemming Kerken

Niek de Roo

Paviljoenstraat 9

1030 Brussel

E: projectbureau@herbestemmingkerken.be

Het projectbureau 'Herbestemming Kerken' is een initiatief van:

- **De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands beleid en Onroerend Erfgoed.**
- **De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.**
- **De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSg), mede-optredend namens het Kenniscentrum Vlaamse Steden en Vlieter (Koepel Vlaamse Streekontwikkelingsorganisaties)**
- **Het Team Vlaamse Bouwmeester van het Departement kanselarij en Bestuur**
- **Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur**

Het Projectbureau werkt nauw samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur - Team Gesubsidieerde infrastructuur van de Departement Kanselarij en Bestuur.

Dit begeleid haalbaarheidsonderzoek werd mede financieel mogelijk gemaakt door een subsidie van 30% in toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst van 20 december 2013.

Ontwerpbureau

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma

i.s.m. Sven Sterken KU Leuven

Util Strukturstudies

Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53

1080 Brussel

E: tom.thys@studiothysvermeulen.be

ontwerp: Sofie Beyen, Andriy Bruyninckx, Nicole Fröhlich, Ine Huybregts, Sven Sterken, Tom Thys

Datum: oktober 2017

Alle tekeningen zijn indicatief; de maatvoering is onder voorbehoud en gebaseerd op de gegevens en plannen die aangereikt werden door de opdrachtgever.

TV Studio Thys Vermeulen

Studio Roma

i.s.m.

Sven Sterken KU Leuven

Util Strukturstudies

Henk Pijpaert Engineering

Haalbaarheidsonderzoek herbestemming
Sint-Eligiuskerk Vijfwegen Staden

Deel 2
Concluderend model
06.10.2017

Inhoud

- 1. Kader ontwerpend onderzoek
- 2. Buitenaanleg
- 3. Concluderend model
- 4. Referenties
- Colofon

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma
i.s.m. Sven Sterken KU Leuven
Util Struktuurstudies
Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53
1080 Brussel
België

T +32 (0)219 07 63
E tom.thys@studiothysvermeulen.be
BTW BE 0871 029 415

1. Kader ontwerpend onderzoek

Deze bundel vat de conclusies samen na de eerste scenariovergadering. Het voorafgaande ontwerpend onderzoek is gebundeld in de bundel 'Deel 1, voorstel vier scenario's'. Beide bundels maken integraal deel uit van het haalbaarheidsonderzoek rond de mogelijke herbestemming van de Sint- Elligiuskerk van Vijfwegen.

In het 'concluderend model' komt de ruimtelijke samenhang tussen de volgende elementen aan bod: het gebruik van de multifunctionele ruimte, het onderscheid tussen dienende en bediende ruimtes en een tweede toegang. In het bijzonder focussen we op de invulling van de voormalige sacristie en de dwarsarmen van het transept. Ook zou de publieke ruimte rondom de kerk op een meer aantrekkelijke manier georganiseerd kunnen worden, wat bijdraagt tot een fijnere dorpskern.

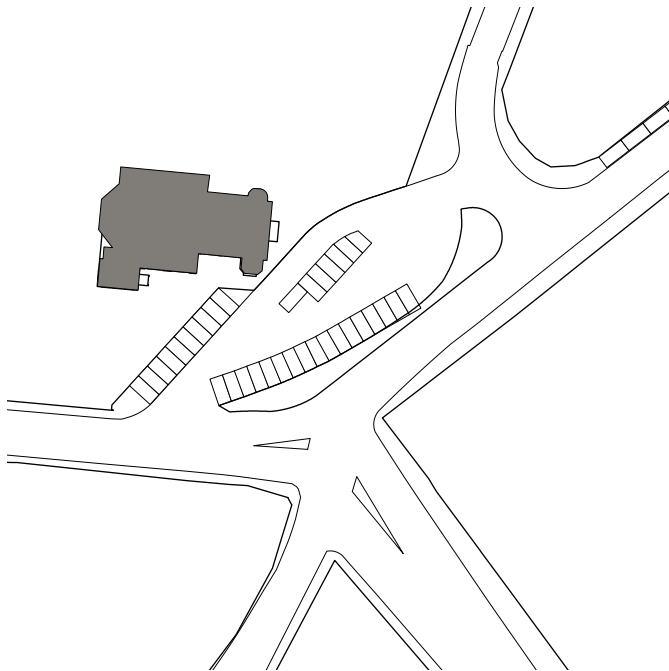
Dit hoofdstuk is opgevat als een soort van bestek of menu, en bevat een opsomming van potenties, keuzes en uitdagingen. De opdrachtgever kan hiervan een selectie opnemen in de definitieve projectdefinitie. De variantes worden samengevat in een indicatieve raming.

Belangrijk is evenwel dat het denkwerk hiermee niet ten einde is; ook de opdrachtgever (gemeente, kerkfabriek, andere partners) zal een correcte inschatting van de noden en mogelijkheden moeten maken. In het bijzonder denken we daarbij aan de capaciteit van de multifunctionele zaal, de ambities met betrekking tot een toeristische ontsluiting of de verdere ontwikkeling van de publieke ruimte.

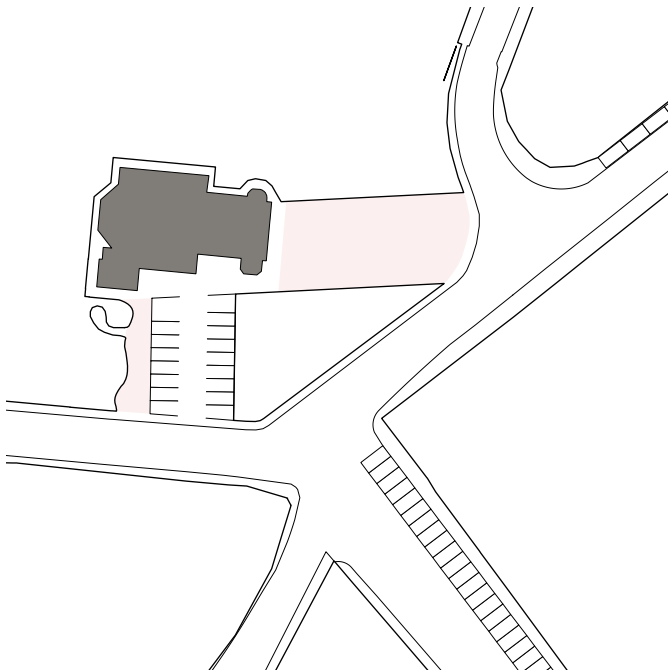
2. Fasering buitenaanleg

Het is belangrijk om de buitenruimte rond de kerk mee in de visie op te nemen. We onderscheiden verschillende ingrepen die op korte en middenlange termijn kunnen uitgevoerd worden.

Bestaande dorpsplein

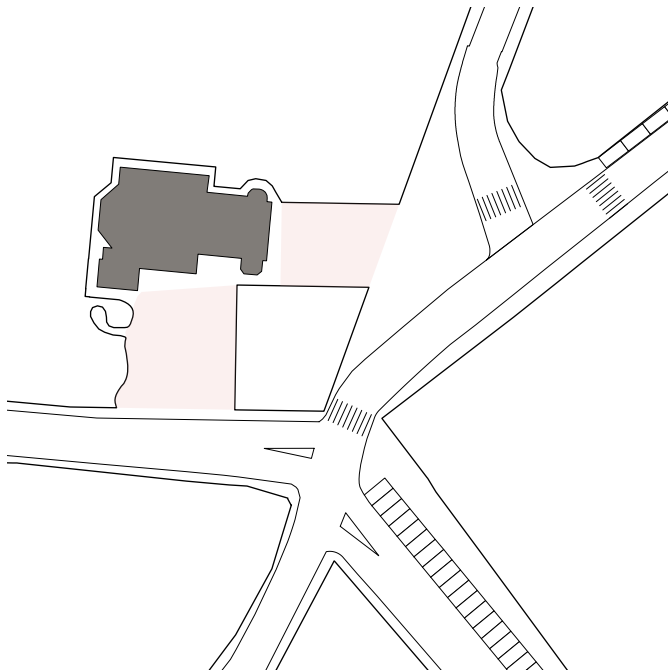
De ruimte voor de kerk wordt ingenomen door een grote parking die rakelings langs de voorgevel van de kerk passeert. Een smalle groenstrook scheidt deze parkeerplaatsen van de weg. Momenteel is het aanblik van de centrale ruimte zeer onduidelijk en schraal. Het domein rondomrond de kerk is niet meer afgelijnd. Parking en straat vervloeien in één grote asfaltvlakte. De ruimte is ingericht als één grote verkeersknooppunt.

Optie 1

Herinrichting van het kerkperceel

Het richtingsloze domein rond de kerk wordt opnieuw ingericht. We geven de buitenruimte opnieuw ‘richting’. We creëren een duidelijk voorplein vóór de kerk en een plein langs de kerk. Op de hoek is plaats voor een nieuwe groenzone. Binnen deze opstelling kunnen de parkeerplaatsen op verschillende manier een plaats vinden. In deze optie tekenen we parkeerplaatsen in de ruimte langs de kerk. Tussen de parking en de kerktuin blijft er nog plaats voor een mooi toegangspad. De resterende parkeerplaatsen worden in de Sint Elooistraat voorzien.

Optie 2

Herinrichting van de dorpskern

Het ontwerp van de buitenruimte van de gehele dorpskern wordt opnieuw aangepakt. De oorspronkelijk sterke figuur, de vijf wegen of ‘richtingen’ die samenkomen vormen de kern van een nieuwe ontwerpopdracht. In de tekening geven we de idee weer om vooral de roolijnen opnieuw te laten spreken, zodat de oorspronkelijke ‘vorm’ van de publieke ruimte wordt hersteld. De aanduiding van de straatzone voor auto’s is subtiel aanwezig binnen dit geheel. Voordeel is dat er in heel de dorpskern een klimaat voor trager verkeer wordt gecreëerd, wat ook een veiligere verbinding tussen school en kerk faciliteert. Overmatige brede asfaltvlaktes zoals ter plaatse van de Sint Elooistraat worden gereduceerd. Hierdoor komt extra ruimte voor parkeerplaatsen vrij.

3. Concluderend model

Art.1: Aanleg Kerkplein

De ruimte voor de kerk wordt aangelegd als een nieuw dorpsplein.

- Na te streven architecturale kwaliteiten: het plein vormt een sterke esthetische eenheid.
- Programmatorische randvoorwaarden: het plein is een volledig vrije, open ruimte en laat een zo flexibel mogelijk gebruik toe (markt, kermis, etc.). Het plein dient als verlenging van de multifunctionele ruimte in de kerk. Bij een voorstelling zou de receptie bij mooi weer evengoed op het voorplein gehouden kunnen worden. Idealiter wordt het hoogtepeil van het plein afgestemd op het peil van de binnenruimte.

Art.2: Aanleg Plein langsheen de kerk

De ruimte aan de zuidzijde van de kerk wordt aangelegd als een nieuw dorpsplein.

- Na te streven architecturale kwaliteiten: het plein vormt een sterke esthetische eenheid. Na te gaan of dit duidelijk gelijkend of duidelijk verschillend hoort te zijn van het kerkplein.
- Programmatorische randvoorwaarden: de aanleg sluit aan bij het peil van de logistiek toegang. De helling wordt in de globale pleinaanleg opgelost. Indien het plein ook ingenomen wordt als parking, wordt toch een duidelijk pad voor voetgangers tussen straat en kerk gevrijwaard. Het plein zoekt verbinding met het naastgelegen parkje met de grot.

Art.3: Herwaardering grot

De bestaande grot met bijhorend parkje wordt in zijn oude glorie herstelt.

Art. 4: Aanleg groenzone

De ruimte tussen de twee pleinen wordt ingericht met groen.

- Na te streven architecturale kwaliteiten: het ontwerp van de groenaanleg dient de belangrijke zichtassen van de omgeving mee te structureren.

Art. 5: Aanleg dorpskern

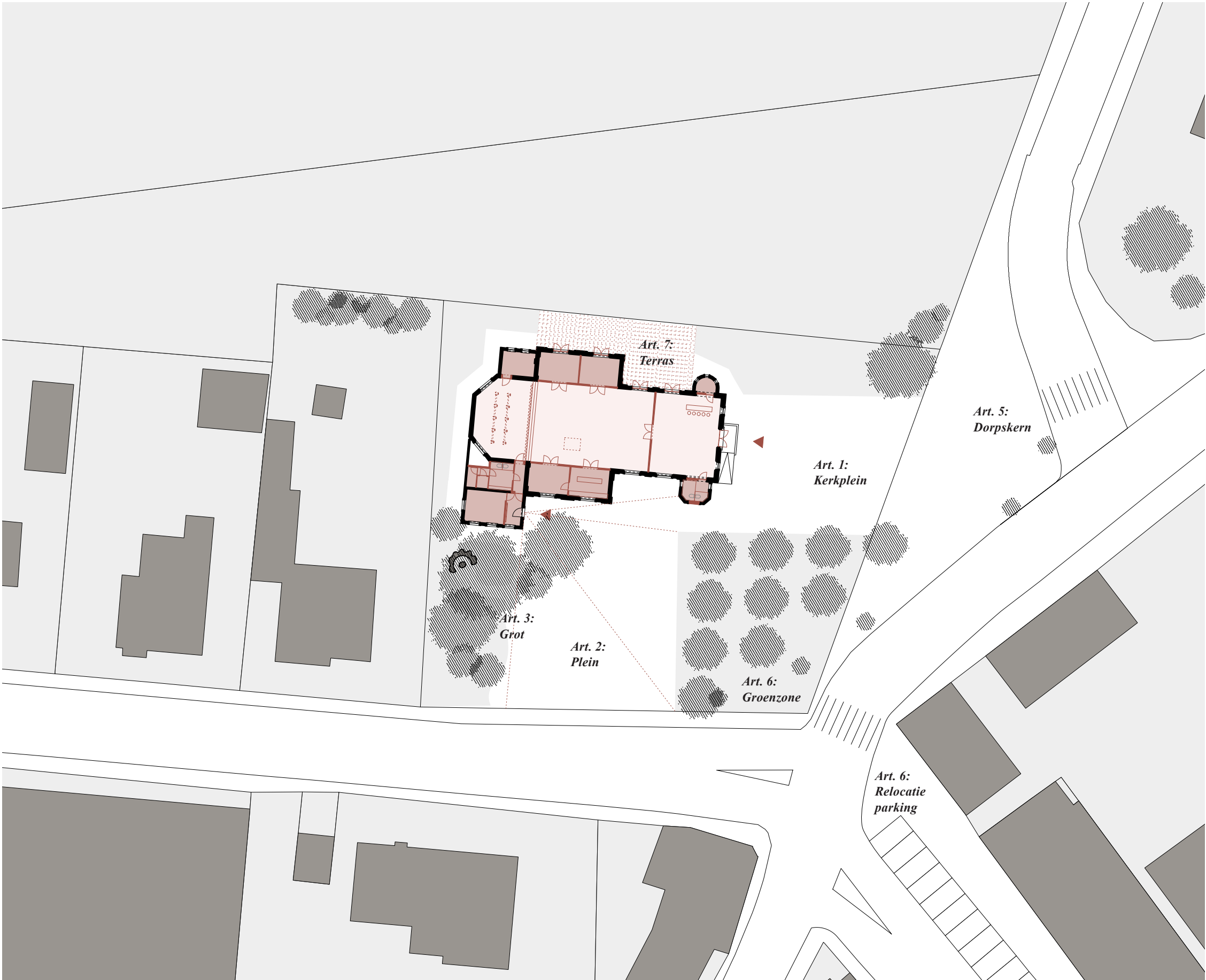
We herstellen de vorm van de oorspronkelijke vijf-sprong. De buitenaanleg van heel de dorpskern wordt meegenomen in een ontwerp. Het parkeren wordt in zijntotaliteit opgelost.

Art. 6: Relocatie parking

Om de ruimte voor de kerk een publieker karakter te geven, worden de bestaande parkeerplaatsen geherlokaliseerd. De nieuwe parkeerplaatsen worden dichtbij het gebouw voorzien. Dit zal in een ontwerp voor de dorpskern vernieuwing vervat worden.

Art. 7: Terras met uitzicht op landschap

Aan de noordzijde van de kerk is er plaats voor een nieuw terras met zicht op het weidse landschap.

Art. 8: Hoofdtoegang aan kerkplein

De bestaande hoofdtoegang blijft dienst doen als hoofdtoegang.

- Na te streven architecturale kwaliteiten: met een nieuwe pleinaanleg kan de hoogteverschil op een elegantere manier worden opgelost dan met een aparte hellingsbaan. Het eventueel vergroten van de eigenlijke deuropening kan de ruimte van de kerk sterker betrekken bij het plein.

Art. 9: Logistieke toegang

De toegang van de voormalige sacristie dient als secundaire toegang; voor logistiek, een informele toegang voor verenigingen en als artiestentoegang bij concerten en voorstellingen.

Art. 10: Multifunctionele ruimte

De multifunctionele ruimte kan voor verschillende doeleinden gebruikt worden, zoals: theater- en muziekvoorstellingen, lokale markten, vergaderingen of bijeenkomsten van lokale verenigingen. Door de nabijheid van de keuken en een toog kunnen evenementen voorzien worden van spijs en drank.

Art. 11: Foyer

Voor grotere bijeenkomsten zoals een theater- of muziekvoorstelling kan een foyerruimte ondersteunend werken. De foyer bevat een toog en een kleine sanitaire voorziening.

Art. 12: Podium

De koorruimte kan door zijn bestaande verhoging optimaal gebruikt kunnen worden als podium voor theater- en muziekvoorstellingen. Tevens kan deze ruimte bij informelere activiteiten bij de hoofdruimte betrokken worden.

Art. 13: Herinrichting voormalige sacristie

In de vormalige sacristie stellen wij voor om dienende ruimtes te voorzien, zoals een berging en een kleedkamer uitgerust met douche en toilet. Bij concerten functioneren deze ruimtes als backstage voor het podiumgebeuren.

Art. 14: Herinrichting transept

Beide dwarsarmen van het transept zullen van het middenschip afgescheiden worden. Hierdoor ontstaat er ruimte voor dienende fucties.

- Programmatorische randvoorwaarden: We maken onderscheid tussen het meer functioneel zuidelijk deel, en het polyvalent noordelijk deel. In de dwarsarm van het zuidelijke gedeelte zal een keuken en een berging ondergebracht worden. De dwarsarm van het noordelijke gedeelte zal van twee lokalen voorzien worden die gebruikt die dienst zouden kunnen doen voor vergaderingen. Deze ruimtes kunnen via nieuwe deuren verbonden worden met het terras. Indien er bijkomende sanitaire voorzieningen nodig zijn, is dit een mogelijke locatie.

Art. 15: Afscheiding transept

Beide dwarsarmen van het transept zullen van het middenschip afgescheiden worden.

- Architectonische kwaliteit: met deze ingreep verdwijnt het kruisvormige karakter van deze ruimte. Het plafond wordt aangepast; het tongewelf wordt vervolledigd in de lange richting. Openingen in de wand ontsluiten de ruimtes er achter. Wat is het ritme en formaat van deze openingen in relatie tot het bestaande ramenritme? Hoe voorzien we nog daglicht in deze openingen? Voorzien we een extra daklicht?

Art. 16: Afscheiding foyer

Een afscheiding in het schip verdeelt de hoofdbeuk in multifunctionele ruimte en foyer. Dit element is beeldbepalend. Het ontwerp moet dan ook goed doordact zijn.

- Architectonische kwaliteit: Hoe verhoudt dit element zich tot de bestaande architectuur. In geval van een wand, hoeveel openingen telt deze wand, en hoe groot zijn ze. Hoe verhoudt het ritme zich tot de rimes van de bestaande gevels.
- Programmatorische randvoorwaarden: is dit een eerder flexibele wand of een vaste wand? Dient deze wand zowel akoestisch, energetisch en visueel een volwaardige scheiding te zijn? Is het een volwaardige wand, een transparant schrijnwerk of slechts een gordijn.

Art. 17: Afscheiding koor

Het podium kan van de zaal worden gescheiden door een gordijnwand.

- Na te streven architecturale kwaliteiten: speciale aandacht dient te gaan naar de integratie met het tongewelf door het werken met bijvoorbeeld een vast bovenstuk. Kan de gordijnwand ook doorgeschoven worden naar achter het podium, zodat er een soort van decor ontstaat.

Art. 18: Openingen naar terras

De bestaande ramen in de gevel aan de noordzijde kunnen worden vergroot. het worden doorgangen naar het terras, dat een direct zicht biedt op het weidse landschap.

- Na te streven architecturale kwaliteiten: hoe worden deze nieuwe openingen vormgegeven in verhouding tot de bestaande openingen en schrijnwerk. Gaat het over één enkele opening, of heel de reeks van openingen.

Art. 19: Daklicht

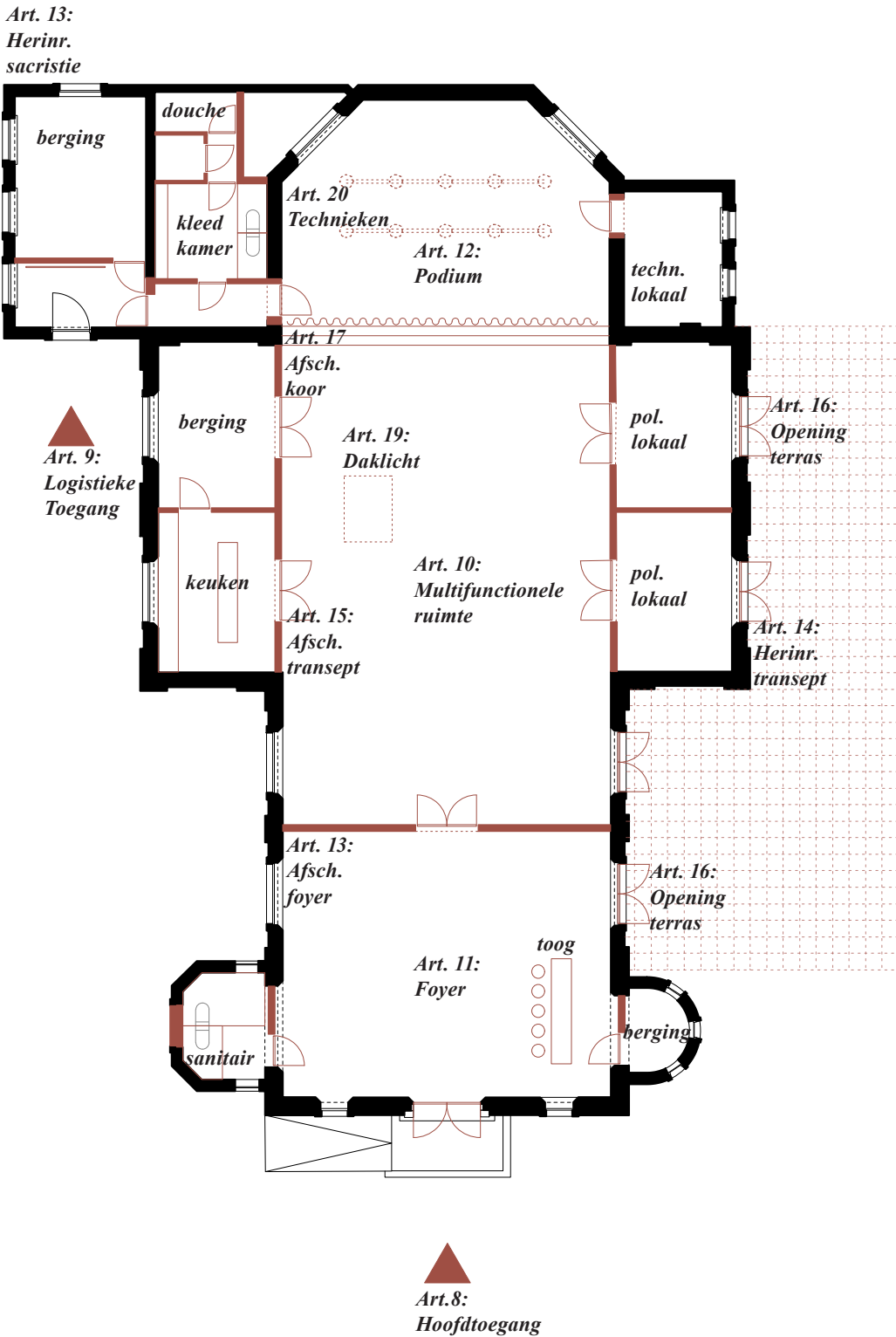
Gezien er in de middenbeuk zijdelings minder licht binnenvalt, kan dit gecompenseerd worden met het ontwerpen van een daklicht in het nieuwe gedeelte van het tongewelf

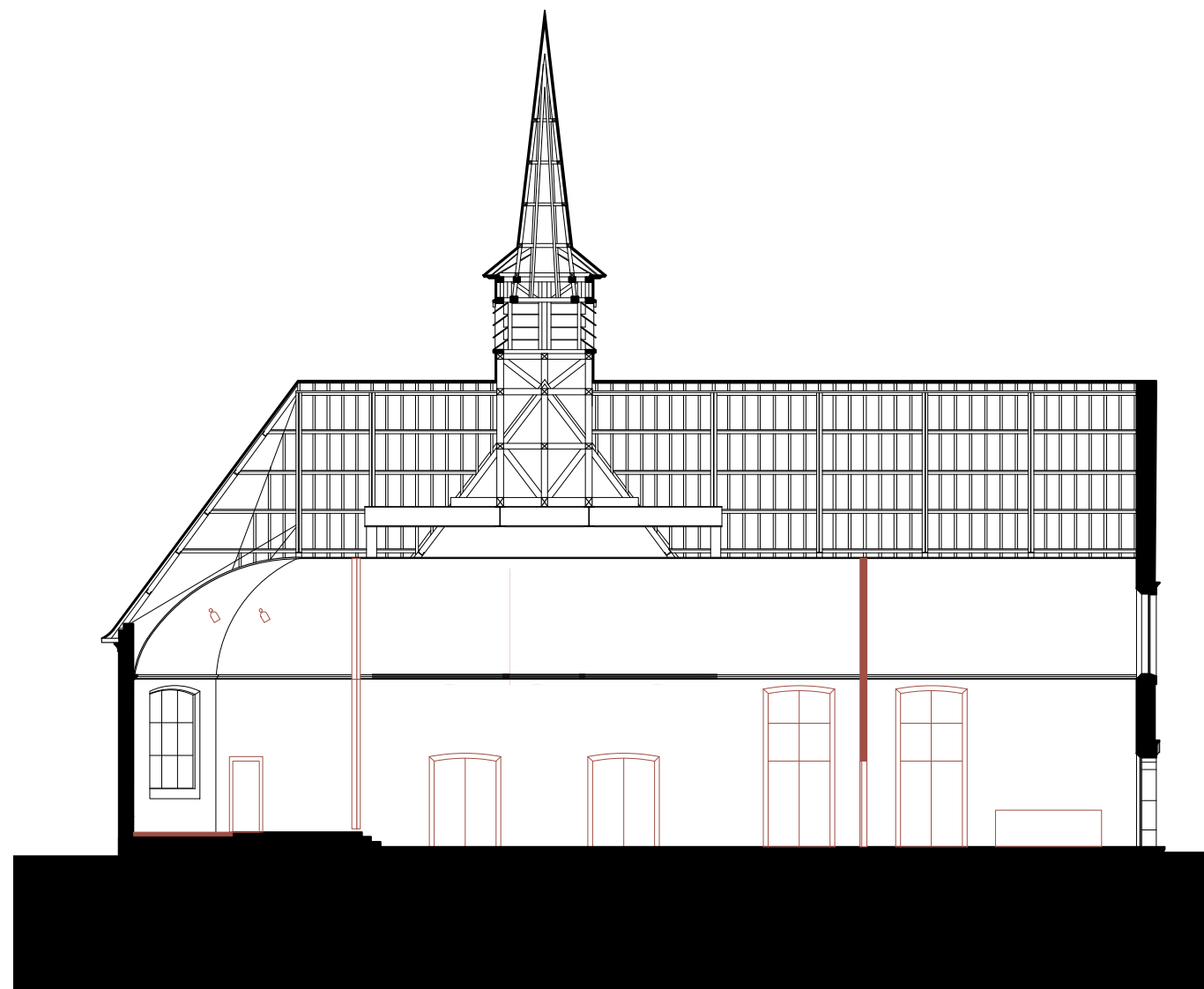
- Programmatorische randvoorwaarden: dient dit daklicht verduisterbaar te zijn in gaval van voorstellingen?

Art. 20: Theatertechnieken

Afhankelijk van het ambitieniveau dient de zaal uitgerust te worden met de nodige technieken (licht en lucht).

- Na te streven architecturale kwaliteiten: de installatie dient zoveel mogelijk de ruimtelijke karakteristieken van de nieuwe zaal te ondersteunen, een mooie lineaire ruimte met tongewelf.

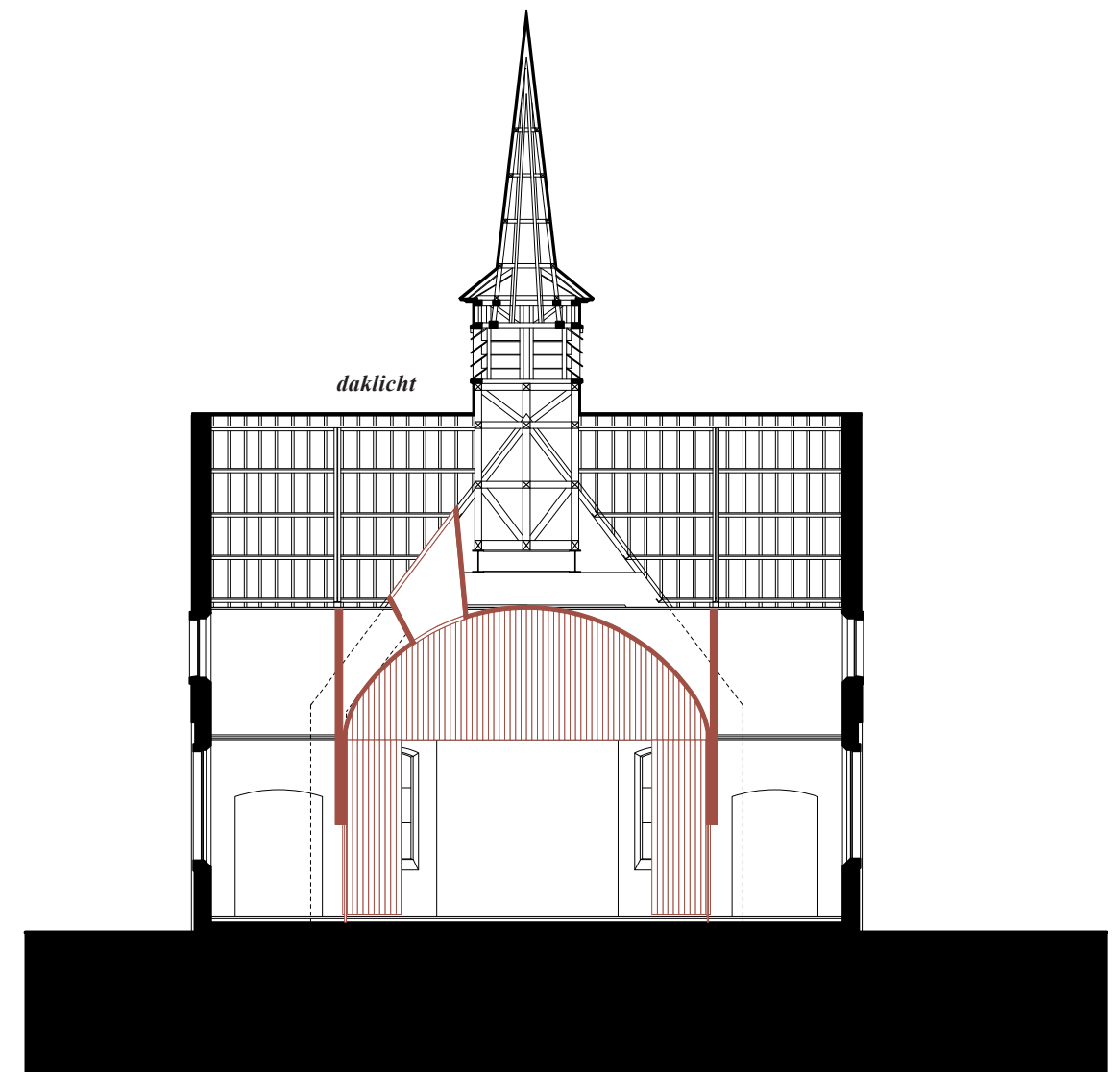
*Art. 20
Technieken*

*Art. 17
Afsch.
koor*

*Art. 15:
Afsch.
transept*

*Art. 16:
Opening
terras*

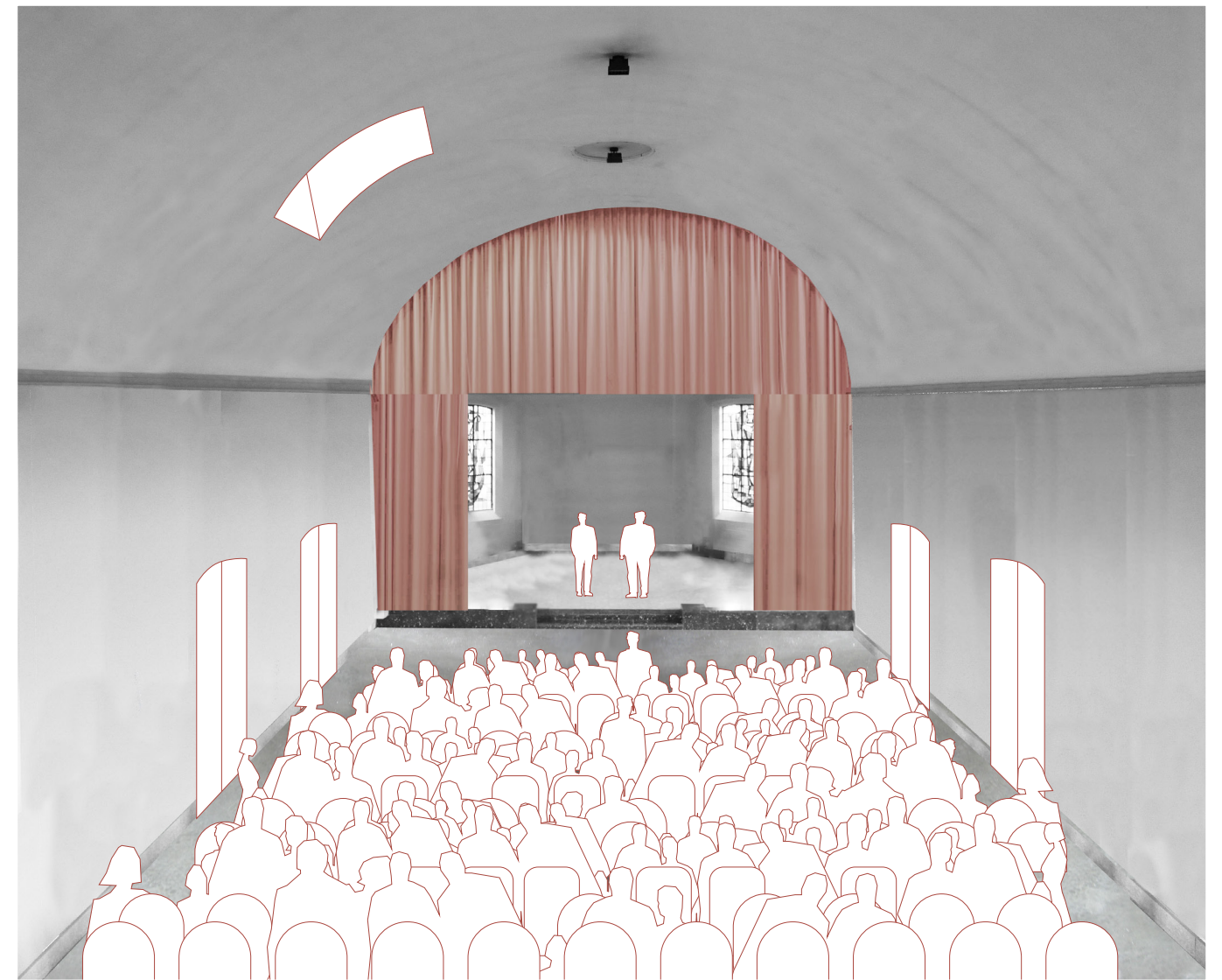
*Art. 13:
Afsch.
foyer*

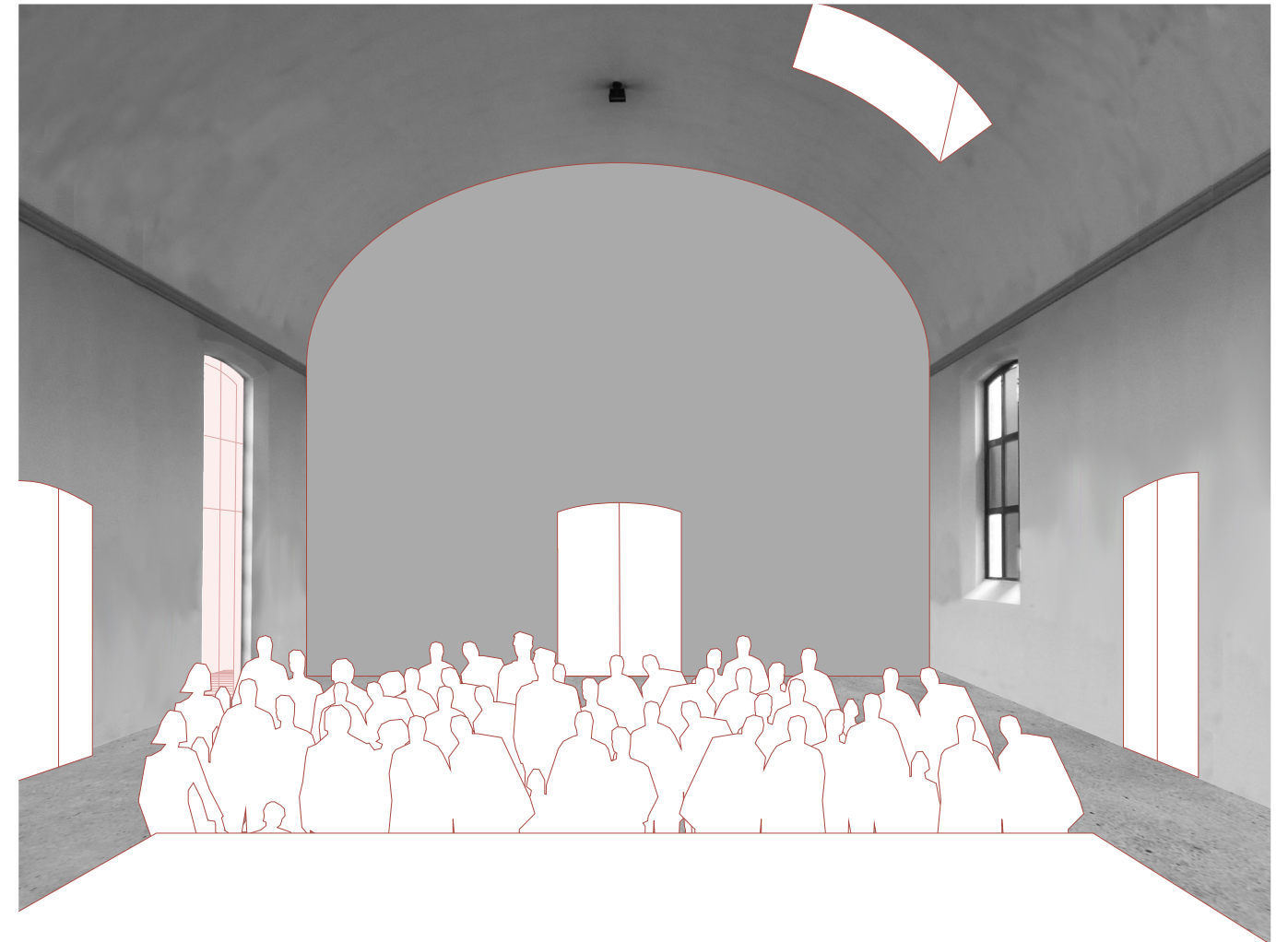
daklicht

*Art. 19:
Daklicht*

*Art. 15:
Afsch.
transept*

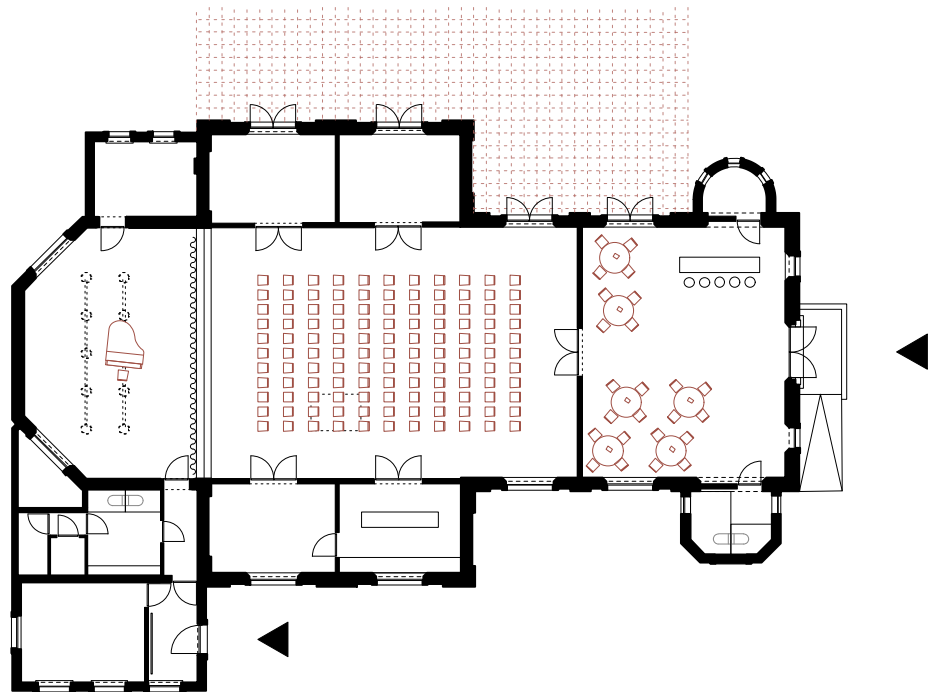

Zicht op het koor

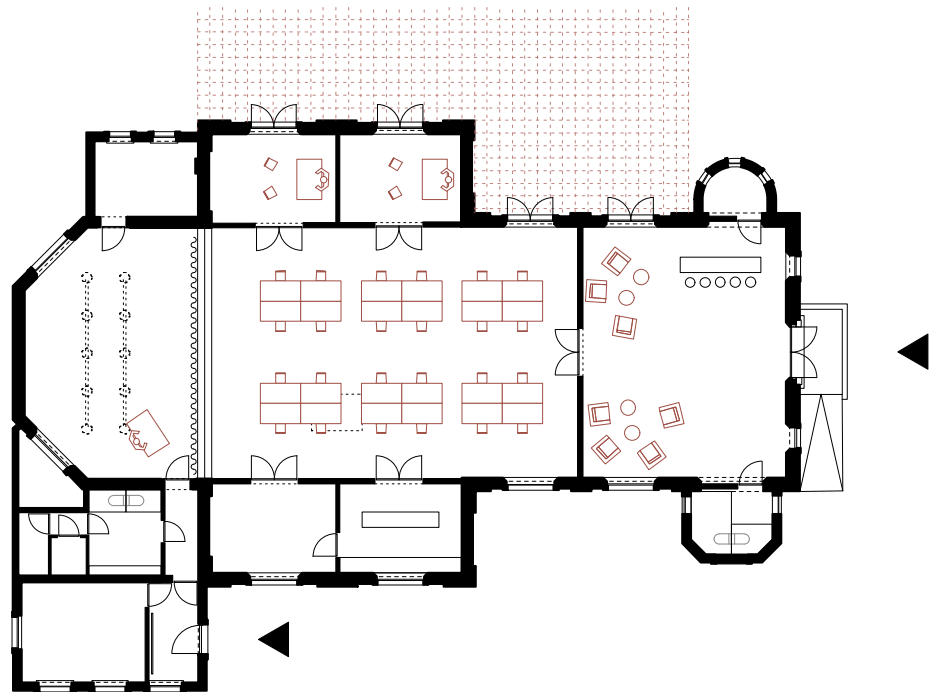

Zicht op het oksaal

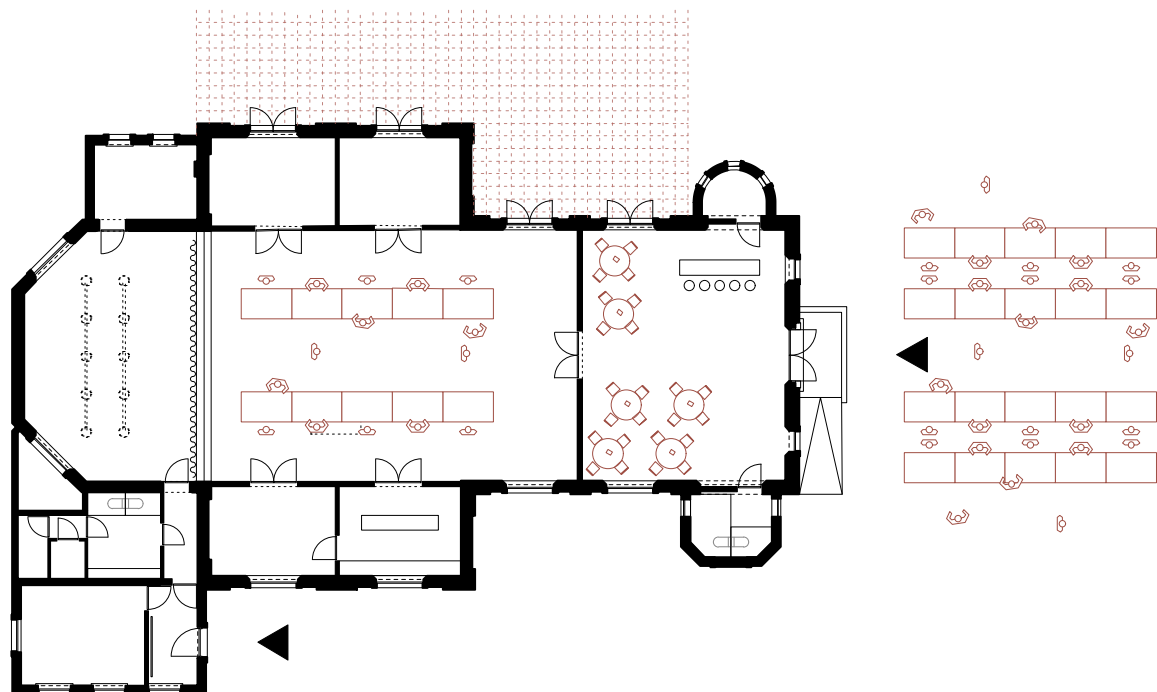
Muziek- of theatervoorstelling
~ 120 personen

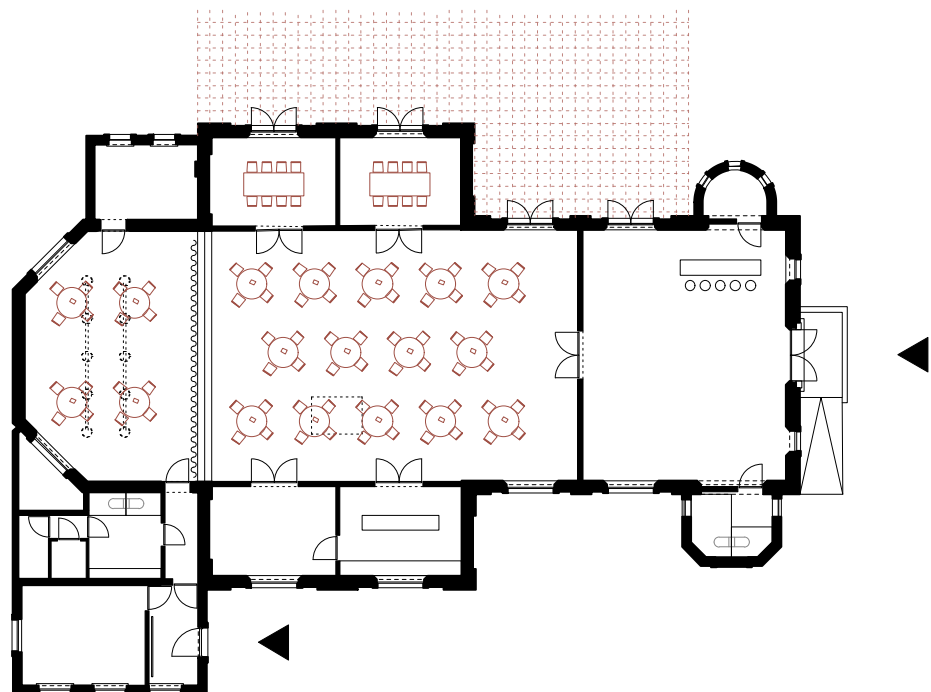
Conferentie
~ 50 personen

Markt
~ 10 stallen

Buurtfeest
~ 75 personen

4. Referenties
Gebruik multifunctionele ruimte

Theater

Concert

Markt / Tentoonstelling

Feest

Van links naar rechts:
1. Amuz Augustinus muziekcentrum, Antwerpen
(<http://crkc.be/amuz-augustinus-muziekcentrum>)
2. Ligconcert in Regenboogkerk Hilversum
(<http://www.ligconcert.nl/>)
3. Brocante markt in Laurenskerk, Rotterdam
(<https://rotterdam.info/agenda/brocante-fair/>)
4. Kulturkirche Altona, Hamburg
(<https://www.fiylo.de/location-hamburg/kulturkirche-altona-2251/>)

Referenties
Afscheiding koor en foyer

Gordijn

Schrijnwerkgeheel

Poort

- Van links naar rechts:
1. Inside Outside
(<http://vakbladwi.nl/nederlands-ontwerpbureau-wint-prijs-met-gordijn/>)
 2. Thomas Ruff curtains
(<http://www.67nj.org/kvadrat-and-gtf-cut-from-the-same-cloth/>)
 3. St Alfonsuskerk, Leuven
(<https://www.onroerendergoed.be/nl/actueel/blog/een-parel-van-herbestemming/>)
 4. Sint Martinuskerk, Baak
(<http://rijksmonumenten.nl/monument/34529/sint-martinuskerk/baak/>)
 5. muziekcentrum, Antwerpen
 5. Eglise Sainte Marie, Sarlat

COLOFON

Begeleid haalbaarheidsonderzoek voor herbestemming voor de Sint-Elligiuskerk Vijfwegen Staden

In opdracht van:

Gemeente Staden

Marc Bogaert

Marktplaats 2

8840 Staden

E: marc.bogaert@staden.be

Projectbegeleiding:

Projectbureau Herbestemming Kerken

Niek de Roo

Paviljoenstraat 9

1030 Brussel

E: projectbureau@herbestemmingkerken.be

Het projectbureau 'Herbestemming Kerken' is een initiatief van:

- **De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands beleid en Onroerend Erfgoed.**
- **De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.**
- **De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSJ), mede-optredend namens het Kenniscentrum Vlaamse Steden en Vlieter (Koepel Vlaamse Streekontwikkelingsorganisaties)**
- **Het Team Vlaamse Bouwmeester van het Departement kanselarij en Bestuur**
- **Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur**

Het Projectbureau werkt nauw samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur - Team Gesubsidieerde infrastructuur van de Departement Kanselarij en Bestuur.

Dit begeleid haalbaarheidsonderzoek werd mede financieel mogelijk gemaakt door een subsidie van 30% in toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst van 20 december 2013.

Ontwerpbureau

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma

i.s.m. Sven Sterken KU Leuven

Util Struhtuurstudies

Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53

1080 Brussel

E: tom.thys@studiothysvermeulen.be

ontwerp: Sofie Beyen, Andriy Bruyninckx, Nicole Fröhlich, Ine Huybreghts, Sven Sterken, Tom Thys

Datum: oktober 2017

Alle tekeningen zijn indicatief; de maatvoering is onder voorbehoud en gebaseerd op de gegevens en plannen die aangereikt werden door de opdrachtgever.

Haalbaarheidsonderzoek herbestemming
Sint-Eligiuskerk Vijfwegen Staden

Deel 3
Raming
06.10.2017

Raming herbestemming van de Sint-Elligiuskerk te Vijfwegen

Artikel	Omschrijving	Meetcode	Hoeveelheid	Eenheidsprijs	Tussentotaal	Totaalprijs
0	Vorbereidende werken voor de herbestemming					€ 57 500
0.1	Werfinrichting, organisatie en coördinatie	GP		€ 50 000		€ 50 000
0.2	Beveiligings- en beschermingswerken	GP		€ 7 500		€ 7 500
1	Herbestemming: bouwkundige werken					€ 556 251
1.1	Facultatief: schilderen van de kerk					
1.1.1	Kleine pleisterherstelwerken en schilderen muren & plafond		1919,40	€ 25		€ 47 985
	Hiervoor zijn subsidies mogelijk jfv de restauratie. Stellingen zijn inbegrepen					
1.2	Schip en transept/polyvalente zaal					
1.2.1	Maken deuropeningen naar terras	stuks	4	€ 6 000		€ 24 000
	nieuwe deuropeningen onder bestaande glas-in-loodramen					
1.2.2	Afscheiding zijbeuken	m3		32,80	€ 700	€ 22 960
1.2.3	Verkleinen doorgang schip naar doopkapel	m3		0,73	€ 700	€ 508
	dichtmetselen					
1.2.4	Toogmeubel in foyer	budget		€ 10 000		€ 10 000
1.2.5	Vestiaire in uitbouwen foyer	budget		€ 2 500		€ 2 500
1.2.6	Keuken	budget		€ 25 000		€ 25 000
1.2.7	Nieuwe binnendeuren	stuk	5	€ 2 500		€ 12 500
	dubbele deuren					
1.2.7	Nieuwe binnendeuren	stuk	5	€ 1 250		€ 6 250
	enkele deuren					
1.2.8	Binnendeuren van sanitair	stuk	2	€ 500		€ 1 000
1.2.9	Nieuwe buitendeur hoofdentree	stuk	1	€ 6 000		€ 6 000
	nieuwe deur incl. nieuwe deuropening					
1.2.10	Vernieuwen vloer	m2		225,50	€ 250	€ 56 375
1.2.11	Vervolledigen plafond tongewelf	m2		120,00	€ 335	€ 40 200
1.2.12	Daklicht	stuk	1	€ 8 000		€ 8 000
1.3	Koor/lithurgische ruimte					
1.3.1	Afscheiding met schip	budget		€ 40 000		€ 40 000
	prijzen sterk afhankelijk van type afscheiding					
1.3.2	Vernieuwen vloer	m2		61,9	€ 250	€ 15 475
1.3.3	Dichten openingen naar berging en sacristie	stuk	2	€ 1 500		€ 3 000
	afhankelijk van type					
1.4	Berging/stookruimte					
1.4.1	Vernieuwen vloer	m2		12,7	€ 150	€ 150
1.4.2	Nieuwe binnendeuren	stuk	1	€ 1 250		€ 1 250
1.6	Sacristie/sanitair					
1.4.3	Nieuwe binnendeuren	stuk	4	€ 1 250		€ 1 250
1.4.4	Nieuwe buitendeur voormalige sacristie	stuk	1	€ 2 500		€ 2 500
	nieuwe deur incl. nieuwe deuropening					
1.4.5	Binnenwanden voormalige sacristie	m2		32,25	€ 250	€ 8 063
	metselwerk en tegels					
1.4.6	Binnendeuren van sanitair	stuk	4	€ 500		€ 2 000
1.4.7	Scheidingswanden sanitair	budget		€ 7 500		€ 7 500
1.4.8	Vernieuwen vloer	m2		51,9	€ 150	€ 7 785
1.4.9	Meubel voor omkleedruimte	budget		€ 4 000		€ 4 000
1.7	Buitenaanleg					
	terras-, plein- en groenaanleg					
		m2	2000	€ 100		€ 200 000
2	Herbestemming: technieken					€ 246 815
2.1	Schip en transept/polyvalente zaal					
2.1.1	Verwarming en ventilatie	m2		225,50	€ 350	€ 78 925
	verwarming met vloerconvectoren inclusief aanpassingen vloeren					
2.1.2	Elektriciteit	m2		225,50	€ 200	€ 45 100
	sterk afhankelijk van de vraag en gebruik zaal					
2.2	Koor/lithurgische ruimte					
2.2.1	Verwarming en ventilatie	m2		61,90	€ 350	€ 21 665
	verwarming met vloerconvectoren inclusief aanpassingen vloeren					
2.3.2	Elektriciteit	m2		61,90	€ 200	€ 12 380
2.4	Berging/stookruimte noord					
2.4.1	Verwarming en ventilatie	m2		12,70	€ 150	€ 1 905
	radiatoren					
2.4.2	Elektriciteit	m2		12,70	€ 100	€ 1 270
2.5	Sacristie/sanitair					
2.5.1	Verwarming en ventilatie	m2		51,90	€ 150	€ 7 785
	radiatoren					
2.5.2	Elektriciteit	m2		51,90	€ 150	€ 7 785
2.5.3	Sanitair	GP		€ 20 000		€ 20 000
	4 wc's met 4 lavabo's en 2 douches					
2.5.4	Theatertechnieken	GP		€ 50 000		€ 50 000
	verlichting, akoestiek					
3	Verbetering energieprestatie					€ 108 149
3.1	Isolatie daken		563,06	€ 80		€ 45 044,80
	isolatie zonder demontage van de daken					
3.2	Voorzetramen		92,80	€ 680		€ 63 104,00
	stalen opengaande ramen binnenzijde					
4	Overige kosten					€ 96 871
4.1	Veiligheidsmarge	%	10%	€ 968 715		€ 96 871
5	Erelonen					€ 149 182
5.1	Erelonen architect, technieken, stabiliteit, VC, EPB	%	14%	€ 1 065 586		€ 149 182
TOTAAL						€ 1 214 768
INCL BTW (21%)						€ 1 469 869

COLOFON

Begeleid haalbaarheidsonderzoek voor herbestemming voor de Sint-Elligiuskerk Vijfwegen Staden

In opdracht van:

Gemeente Staden

Marc Bogaert

Marktplaats 2

8840 Staden

E: marc.bogaert@staden.be

Projectbegeleiding:

Projectbureau Herbestemming Kerken

Niek de Roo

Paviljoenstraat 9

1030 Brussel

E: projectbureau@herbestemmingkerken.be

Het projectbureau 'Herbestemming Kerken' is een initiatief van:

- **De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands beleid en Onroerend Erfgoed.**
- **De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.**
- **De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSg), mede-optredend namens het Kenniscentrum Vlaamse Steden en Vlieter (Koepel Vlaamse Streekontwikkelingsorganisaties)**
- **Het Team Vlaamse Bouwmeester van het Departement kanselarij en Bestuur**
- **Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur**

Het Projectbureau werkt nauw samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur - Team Gesubsidieerde infrastructuur van de Departement Kanselarij en Bestuur.

Dit begeleid haalbaarheidsonderzoek werd mede financieel mogelijk gemaakt door een subsidie van 30% in toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst van 20 december 2013.

Ontwerpbureau

TV Studio Thys Vermeulen - Studio Roma

i.s.m. Sven Sterken KU Leuven

Util Strukturstudies

Henk Pijpaert Engineering

Leopold II laan 53

1080 Brussel

E: tom.thys@studiothysvermeulen.be

ontwerp: Sofie Beyen, Andriy Bruyninckx, Nicole Fröhlich, Ine Huybreghts, Sven Sterken, Tom Thys

Datum: oktober 2017

Alle tekeningen zijn indicatief; de maatvoering is onder voorbehoud en gebaseerd op de gegevens en plannen die aangereikt werden door de opdrachtgever.